

TĒVJAS SARGS

MILITĀRAIS ŽURNĀLS

«*SUMMER SHIELD XII*»

«*BALTIC FORTRESS 2016*»

MAIJS
NR. 5
2016
€ 0,85

Ja esi Latvijas Republikas pilsonis vecumā no **18 līdz 39 gadiem** un esi ieguvis vai vasarā iegūsi vismaz vidējo izglītību, — tālākā informācija ir domāta **tieši Tev!**

Pat ja neesi vēl ieguvis vidējo, bet tikai pamata izglītību, arī Tev, ja esi pārliecināts par savām fiziskajām un garīgajām spējām, esi drosmīgs un vēlies savu karjeru saistīt ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, Latvijas valsts piedāvā:

KARJERAS IESPĒJAS

Nacionālos bruņotajos spēkos

Latvijas Republikas pilsoņi (vecumā no 18 gadiem) tiek aicināti pieteikties profesionālajā militārajā dienestā (PD) Nacionālajos bruņotajos spēkos (NBS) un Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā (NAA).

Pieteikumu vari iesniegt, arī izmantojot internetu —
<http://www.mil.lv/Rekrutesana>

2016. gadā bruņotie spēki profesionālajā dienestā pieņems **700** karavīrus, 120 no viņiem — studijām Nacionālās aizsardzības akadēmijā. Savukārt 310 karavīrus uzņems dienestam Sauszemes spēku kājnieku brigādē, 45 — Speciālo uzdevumu vienībā, 55 — Štāba bataljonā, 35 karavīrus — Jūras spēku flotiles vienībā, 50 kara-
 vīrus — Gaisa spēku aviācijas bāzes vienībā. Šogad plānots rekrutēt arī 20 instruktorus speciālistus, kā arī 65 karavīrus speciālistus dienestam specializētajās vienībās.

PD kurss	PD pieņemamo skaits	Plānotais PD uzsākšanas datums
ŠBn/SUV/GS	20/5/10	06.01.2016.
ŠBn/JSF/GS/SUV	10/10/10/5	20.01.2016.
SzS/SUV	50/5	10.02.2016.
SzS/SUV	50/5	09.03.2016.
IS	7	11.03.2016.
ŠBn/JSF/GS/SUV	10/10/10/5	06.04.2016.
ŠBn/JSF/GS/SUV	5/10/10/5	11.05.2016.
ŠBn/JSF/GS/SUV	10/5/10/5	01.06.2016..
SzS/SUV	50/5	27.07.2016.
SzS/SUV	50/5	07.09.2016.
NAA	120	12.09.2016.
SzS	55	16.11.2016.
SzS	55	21.12.2016.

Plānojot kandidēt uz kādu no iesaukumiem, rēķinies, ka mums būs nepieciešamas vismaz 2 nedēļas, lai pārliecinātos par Tāvu atbilstību PD prasībām

Neatliec pieteikšanos līdz pēdējam brīdim!!!

Nacionālie bruņotie spēki Tev NODROŠINĀS:

- Karavīra atalgojumu, sākot **ar pirmo dienu** — apmēram **€ 780** pēc nodokļu nomaksas;
- Bezmaksas **medicīnisko aprūpi**;
- **Formastērpu** un ekipējumu;
- **Bez maksas** — visu nepieciešamo **izglītību** karjeras uzsākšanai un turpināšanai;
- Pilnu militāro **sociālo garantiju** komplektu (**pabalsti, izdienas pensija, kompensācijas u.c.**);
- **Ārvalstu komandējumus**;
- Pašattīstības un izaugsmes iespējas;
- **Karjeru** visa darba mūža garumā;
- **Sociāli respektablu profesiju.**

Pretendentiem jābūt krimināli nesodītiem, ar atbilstošu veselības stāvokli, fizisko sagatavotību un psiholoģisko noturību.

INFORMĀCIJA

www.mil.lv

Rekrutēšanas un atlases centrā (adrese: Rīga, **Krustabaznīcas iela 9**)

Apmeklētāju pieņemšanas laiks — darba dienās no plkst. 9.00 līdz 16.00. Tālrunis: **67137137**

LATVIJAS ZIŅAS **2**

JŪRAS SPĒKU
FLOTILES KOMANDIERIS:
PIE MUMS DIEN ZELTA
CILVĒKI **4**

BRĪVĪBAS SVĒTKI **6**
PIESKANDINA KRĀSLAVU

«SUMMER SHIELD XIII» **8**

ATBALSTS VASARAS **11**
NOMETNĒM BĒRNIEM NO
NELABVĒLĪGĀM ĢIMENĒM

NEĒRTĀ REALITĀTE, **12**
KURU VĒRTS ZINĀT

JAUNSARDZE — **14**
VISAS VALSTS UN KATRAS
PAŠVALDĪBAS PROJEKTS

ZEMESSARDZES **16**
IZLŪKIEM LABI REZULTĀTI
VINGRINĀJUMĀ
«ARONA 2016»

LATVIJAS REPUBLIKAS **18**
BRUŅOTO SPĒKU DARBĪBA

STARPTAUTISKĀS **21**
JŪRAS SPĒKU MĀCĪBAS
«BALTIC FORTRESS 2016»

SPORTS PALĪDZ **22**
SASNIEGT KOPĪGOS MĒRĶUS

KUMEĻU ROTAĻAS **24**
DAUGAVAS LOKOS

SPORTS **26**

«LESTENES STĀSTS **27**
LATVIJAI ŠODIEN UN
MŪŽĪBĀ»

IZRAIDĪTO CEĻŠ — **28**
SIBĪRIJA

AMERIKĀŅU YMCA **31**
DARBĪBA LATVIJAS ARMIJĀ
1920.—1922. GADĀ

ĀRZEMJU ZIŅAS **34**

ŪDENĪ NOLAISTS **36**
PASAUĻĒ LIELĀKAIS
BEZPILOTA KUĢIS

Reģistrācijas apliecība nr. 90009222536
Izdevējs — Jaunsardzes un informācijas centrs
Dibinātājs — LR Aizsardzības ministrija

Redakcijas adrese: K. Valdemāra ielā
10/12, Rīgā, LV-1473
Tālr. 67335383, fakss 67335384, e-mail:
redakcija@sargs.lv

Eiropas Militārās
preses asociācijas biedrs
www.empamil.eu

Iespiests Latvijas Ģeotelpiskās
informācijas aģentūrā
O. Vācieša ielā 43, Rīgā
Iespieduma veids — ofsets
Metiens — 5000 eks.

Galvenā redaktore **Līga Lakuča** —
67335383

Literārā redaktore
Rasma Priekule — 67335391
Žurnālists **Taivo Trams** — 67335391
Žurnāliste **Džoanna Eglite** — 67335391

Fotoredaktors **Gatis Dieziņš** —
67335399

Fotogrāfs **Normunds Mežiņš** —
67335399

Fotogrāfs **Gatis Indrēvics** — 67335391

Fotogrāfs **Ēriks Kukutis** — 67335391

Makets **Aigars Nesters** — 67335391

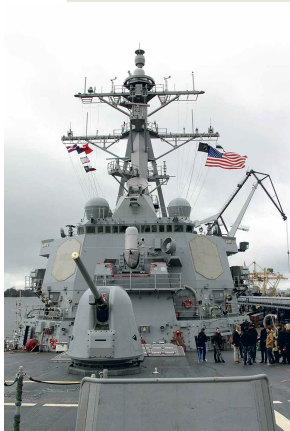
Red. pārstāvis **ASV I. Zuševics**.
7214 Elberton Avenue, Greendale,
WI 53129 USA.
Tālrunis: 4144213934
e-pasts: ivarsvz@yahoo.com

Red. pārstāvis Austrālijā **I. Abele**.
Tālrunis 03 9432 3603,
e-pasts: ilzel.abele@gmail.com

Red. pārstāvis Kanādā **J. Bilinskis**.
210-570 Proudfoot Lane,
London, ON N6H 4Z1, Canada.
Tālrunis 519 474 1080
e-pasts: jbilinskis@rogers.com

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar
autoru viedokli.
Autoru manuskriptus atpakaļ neizsūnīd.

19. un 20. aprīlī Rīgas ostā bija piestājis ASV Ārleja Bērka klases vadāmo raķešu kuģis iznīcinātājs «*USS Donald Cook*».

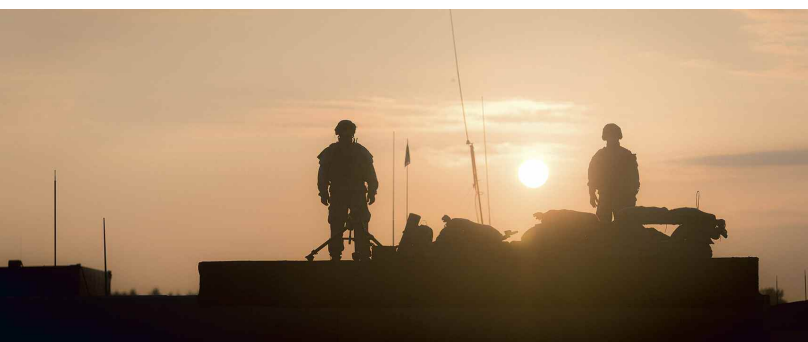
20. aprīlī kuģa jūrnieki sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldi piedalījās labdarības projektā Gaujas nacionālā parka Līgatnes dabas takā, kur notika infrastruktūras uzlabošana, briežu un lāču veco voljeru demontāža un teritorijas labiekārtošana.

«*USS Donald Cook*» ir daudzfunkcionāls vadāmo raķešu kuģis iznīcinātājs, kas radīts ienaidnieka lidmašīnu, raķešu, zemūdeņu un kuģu iznīcināšanai un uzbrukumu īstenošanai, izmantojot uguni no jūras un tālas darbības raķetes, kas vērstas pret kuģiem, raķetes, kas paredzētas sauszemes uzbrukumam. Šo uzdevumu izpildei kuģis ir aprīkots ar vismodernākajām jūras ieroču sistēmām, tostarp vismūsdienīgāko zemūdens novērošanas sistēmu.

Kuģim dots nosaukums, godinot pulkvedi Donaldu Kuku par viņa izrādīto drosmi, no 1964. līdz 1967. gadam atrodoties gūstā Vjetnamā.

Kuģa «*USS Donald Cook*» vizīte apliecināja ASV un Latvijas sadarbību, nodrošinot stabilitāti, drošību un labklājību ne tikai Baltijas jūras reģionā, bet visā Eiropā. Kuģa klātbūtne Baltijas jūrā demonstrēja ASV apņēmību atbildēt par NATO kolektīvo drošību operācijas «*Atlantic Resolve*» ietvaros.

27. aprīlī Eiropas Savienības Kaujas grupas (ESKG) 16-2 Latvijas kontingenta Spēku aizsardzības (FP) rotas zemessargi un karavīri, ESGK spēku štāba (FHQ) virsnieki un Nacionālās atbalsta daļas (NAD) karavīri devās uz Lielbritāniju, kur no 2. līdz 20. maijam norisinājās Eiropas Savienības Kaujas grupas sertificēšanas vingrinājums.

Latvijas kontingenta Spēku aizsardzības rotas karavīri un zemessargi pirmajā mācībā nedēļā kopā ar citu valstu apakšvienībām piedalījās apmācībās un pilnveidoja apgūtās zināšanas, pildot dažādu grūtības pakāpi uzdevumus — sniedza medicīnisko palīdzību individuāli un vairākiem cietušajiem vienlaikus, trenēja rīcību, atrodot sprādzienbīstamus priekšmetus, darbību apdzīvotā vietā ar vietējiem iedzīvotājiem un kontrolpunktos. Rotas personālsastāvs pilnveidoja iemaņas sadarbībā ar citu bruņoto spēku apakšvienībām. Pēc teorētiskās apmācību daļas sākās mācību vingrinājuma izpilde, kurā apakšvienības darbojās saskaņā ar mācību scenāriju. Vingrinājuma laikā rota veica galvenokārt bāzes aizsardzību un patrulēšanu tuvā distancē, lai novērstu iespējamus uzbrukumus bāzei. Atbalstot citas vienības, Apsardzes vads pildīja puļa kontroles uzdevumus. PSYOPS un ISIN vienības pildīja uzdevumus tiešā ES Kaujas grupas štāba pakļautībā.

Kaujas grupas štāba virsnieki sākotnējā mācību fāzē veica misijas plānošanu, īpaši koncentrējoties uz militāro spēku izvēšanas operāciju nosacītajā misijas rajonā, savukārt aktīvajā fāzē veica operāciju vadīšanu, kā arī nākotnes operāciju plānošanu. NAD nodrošināja Latvijas kontingenta vienību dalību mācībās un sniedza atbalstu sadzīvē.

Eiropas Savienības Kaujas grupas Latvijas kontingents 2016. gada dežūrai tiek veidots uz 1. Zemessardzes novada vienību bāzes. Tā pamatā ir kājnieku rota ar spējam pildīt uzdevumus daudznacionālā vidē. 2016. gada 1. janvārī zemessargi uzsāka pusgadu ilgu apmācību posmu. Pēc vienības sertificēšanas vingrinājuma Lielbritānijā jau šī gada otrajā pusē Latvijas kontingents sāks pildīt dienesta pienākumus Lielbritānijas vadītājā Eiropas Savienības Kaujas grupā.

No 2. līdz 20. maijam Igaunijā notika gadskārtējās starptautiskās militārās mācības «*Kevadtorm*» («Pavasara vētra»), kuru mērķis ir pilnveidot iesaistīto vienību spējas plānot un vadīt augstas intensitātes militārās operācijas daudznacionālā vidē.

Mācības «*Kevadtorm*» Igaunijā notiek kopš 2003. gada, bet, sākot ar 2007. gadu, tajās piedalās arī citu valstu bruņoto spēku karavīri, un Latvija bija pirmā valsts, kas uzsāka dalību šajās mācībās.

Šogad mācībās «*Kevadtorm*» piedalījās vairāk nekā 5000 aktīvā, obligātā un rezerves dienesta karavīru no desmit valstīm — no Igaunijas, Latvijas, Lietuvas, Nīderlandes, ASV, Lielbritānijas, Vācijas, Polijas, Kanādas un Somijas. No Latvijas piedalījās gandrīz 190 karavīri.

Latviju mācībās pārstāvēja NATO Reaģēšanas spēku (NRF 16) Baltijas bataljona Latvijas kājnieku rota, kas komplektēta no 2. kājnieku bataljona, kā arī Latvijas kontingenta vadība, Nacionālā atbalsta daļa, kaujas atbalsta un kaujas nodrošinājuma elementi.

Baltijas bataljons NATO Reaģēšanas spēku sastāvā dežurē 2016. gada rotācijā. Latviju tajā pārstāv aptuveni 230 karavīru kontingents, ko veido kājnieku rota un dažādu jomu speciālisti.

12. maijā Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube apmeklēja militārās mācības «*Kevadtorm*» un tikās ar Latvijas karavīriem, kuri kopā ar citu valstu karavīriem pildīja pretinieka spēku uzdevumus mācībās.

Vizītes laikā ģenerālleitnants R. Graube tikās ar Igaunijas Aizsardzības spēku komandieri ģenerālleitnantu Riho Terrasu, kā arī iepazinās ar Igaunijas Aizsardzības spēku «Kuperjanova» kājnieku bataljonu.

«Mācības «*Kevadtorm*» ir apliecinājums Baltijas valstu vienotībai, jo šajās mācībās Baltijas bataljona sastāvā plecu pie pleca piedalās Latvijas, Lietuvas un Igaunijas karavīri, kas šobrīd veic dežūru NATO Reaģēšanas spēku sastāvā.» uzsvēra ģenerālleitnants R. Graube. «Tikai kopā mēs esam spēks un kopīga dalība militārajās mācībās ir viens no būtiskākajiem aspektiem, kā sekmēt šo vienotību.»

Latvijas kontingenta sastāvā mācībās «*Kevadtorm*» piedalās jaunkareivji, kas dienestā ir tikai aptuveni sešus mēnešus. Arī kareive Zane Pore, kas šobrīd atrodas dežūrā NATO Reaģēšanas spēku Baltijas bataljona Latvijas kājnieku rotas sastāvā. Kareive Z. Pore atzīst, ka sākumā baidījies, ka būs grūti un trūks pieredzes, taču jaunkareivjiem ļoti palīdz pieredzējušie karavīri.

10. maijā Ministru kabinets atbalstīja grozījumus Militārpersonu izdienas pensiju likumā, kas paredz labvēlīgākus pensiju aprēķināšanas nosacījumus karaviēriem un rezerves karaviēriem.

Šobrīd likums nosaka, ka tiesības uz izdienas pensiju ir militārpersonai, kurai aprēķinātais izdienas stāžs nav mazāks par 20 gadiem, ja militārpersona nodienējusi ne mazāk kā 15 gadus, kā arī paredz atsevišķus izņēmuma gadījumus.

Karavīru sociālajām garantijām jābūt saistītām ar profesionālajā dienestā nodienēto laiku, proti, jo ilgāk karavīrs pilda profesionālo dienestu, jo lielākas sociālās garantijas viņam pienākas. Tas ir viens no motivējošiem faktoriem karaviēriem turpināt profesionālo dienestu maksimāli ilgi.

Saskaņā ar Militārā dienesta likumu karavīra maksimālais vecums katrā pakāpē ir noteikts atšķirīgs, un bieži vien virsnieki, kas ieguvuši augstāku pakāpi, nevar nodienēt līdz maksimālajam vecumam, jo amatu skaits bruņotajos spēkos ir ierobežots, līdz ar to arī izdienas pensijas aprēķināšana šiem karaviēriem sākas ar bāzes procentu apmēru — 40%. Tā veidojas sociāli nevienlīdzīga situācija, kurā divi karavīri ar vienādu profesionālajā dienestā nodienēto laiku un vienādu izdienas stāžu saņem izdienas pensiju, kas atšķiras par 15%.

Pašreizējais tiesiskais regulējums neparedz rezerves karaviēriem, kurš saņem militārpersonas izdienas pensiju, pēc atkārtotas iestāšanās profesionālā dienestā un atvaļināšanās no tā palielināt izdienas pensijas apmēru atbilstoši profesionālajā dienestā nodienētajam laikam. Tādēļ izdienas pensiju saņemšie rezerves karavīri nav pietiekami motivēti atgriezties profesionālajā dienestā.

Likumprojekta mērķis ir visiem karaviēriem, kuri profesionālajā militārajā dienestā ir nodienējuši ne mazāk kā 25 gadus un tiek atvaļināti saistībā ar līguma termiņa beigām, izdienas pensiju sākt aprēķināt, ievērojot 55% bāzes procentu apmēru. Tiek prognozēts, ka pirmie karavīri, kas varētu pretendēt uz šādu izdienas pensiju pēc 25 gadu dienesta, varētu būt pēc 2016. gada. Vidēji tuvākajos gados šādu karavīru skaits gadā nepārsniegtu desmit.

Otrs likumprojekta mērķis ir motivēt rezerves karavīrus atgriezties profesionālajā dienestā, paredzot, ka par katru no jauna aprēķināto izdienas stāža gadu izdienas pensija tiks paaugstināta, pieskaitot piešķirtajai pensijai 2% par katru pilnu izdienas stāža gadu no vidējā dienesta atalgojuma. Šajā gadījumā izdienas stāžā ieskaitītu tikai profesionālajā dienestā nodienēto laiku, ņemot vērā likumā noteikto.

Likuma grozījumi vēl jāpieņem Saeimai.

16. maijā, uzsākot darba vizīti ASV, aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis apmeklēja Gaisa spēku bāzi Mičiganas štata Alpinā un mācību centru Greilingā, kur tikās ar Mičiganas Nacionālās gvardes komandieri ģenerālmajoru Gregoriju Vadnaju un Gaisa spēku bāzes komandieri pulkvedi Džeimsu Endrū Robertsu.

Aizsardzības ministrs pateicās Mičiganas Nacionālās gvardes vadībai un ikvienam karavīram, kas 24 gadu garumā, kopš noslēgta Mičiganas un Latvijas partnerības programma, ir ieguldījis nozīmīgu darbu, lai apmācības un kopīgu militāro mācību procesā palielinātu Latvijas karavīru profesionalitāti un celtu bruņoto spēku kaujas spējas. «Esmu patiesi pateicīgs par nozīmīgo atbalstu, ko šīs sadarbības laikā esam saņēmuši no partneriem Mičiganā. Tas ir neizmērojams darbs dažādās sadarbības jomās, kas nes acīmredzamus rezultātus,» sacīja Raimonds Bergmanis.

«Mēs esam bijuši un būsime kopā gan militārajās mācībās, gan dažādās izglītības programmās. Tāda ir mūsu līdzšinējā pieredze, un tāda būs arī mūsu nākotne,» pateicoties Raimondam Bergmanim par Mičiganas Nacionālās gvardes apmeklējumu, uzsvēra ģenerālmajors G. Vadnajs.

Aizsardzības ministrs vizītes laikā Mičiganas štatā iepazīnās ar visiem līdzšinējās sadarbības projektiem, no kuriem par veiksmīgākajiem abas puses atzīst gaisa atbalsta kontrolieru un apvienotā uguns atbalsta priekšējo novērotāju apmācību. 2016. gadā apvienotā uguns atbalsta priekšējo novērotāju kursu absolvēja 24 Latvijas karavīri no dažādām vienībām; tā bija trešā reize, kad kurss norisinājās Latvijā un visi karavīri šo kursu sekmīgi absolvēja. Sadarbības projekta ietvaros Latvijā ir uzstādīts mācību simulators, kurš nodrošina iespēju Latvijā izglītot arī citu NATO valstu gaisa atbalsta kontrolierus.

18. maijā aizsardzības ministrs apmeklēja NATO Transformācijas virspavēlniecību Norfolkā, kur tikās ar komandiera vietnieku admirāli Manfredu Nilsonu un pavēlniecības vadību.

Tiekoties pārrunāti jautājumi, kas aliansei būtiski, gatavojoties NATO samitam Varšavā, kā arī diskutēts par alianses aizsardzības spēju paaugstināšanu, tostarp aizsardzības plānošanas procesu, lēmumu pieņemšanas un izpildes gaitas pilnveidi. Sarunas dalībnieki

13. maijā Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijā notika svinīgais apbalvošanas pasākums, atzīmējot Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas 26. gadadienu. Pasākumā tika apbalvoti Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas un tās padotības iestāžu darbinieki un Latvijas Nacionālo bruņoto spēku karavīri.

Latvijas Republikas aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis žurnāla «Tēvijas Sargs» galvenajai redaktorei Līgai Lakučai, kas 2015. gada nogalē veiksmīgi noslēdza Latvijas prezidentūru Eiropas Militārās preses asociācijā (EMPA), un Latvijas prezidentūras EMPA darba grupai — Ievai Ozoliņai, Vinetai Žilinskai, Sandrai Brālei un Arvim Skrējānam — izteica pateicību par ieguldījumu Eiropas Militārās preses asociācijas darbības nodrošināšanā, izpratnes par Latvijas aizsardzības nozari Eiropā sekmēšanu un par Latvijas tēla popularizēšanu starptautiskajos militārajos medijos, savukārt Aigaru Nesteru apbalvoja ar aizsardzības ministra apbalvojumu «Krūšu nozīme».

Pēc AM Preses nodaļas reližēm apkopousi Ieva Ozoliņa.

Sagatavojusi Ivetā Rusiņa.

Foto — Normunds Mežiņš, srž. Ēriks Kukutis, vsrž. Gatis Indrēvics, Ministra birojs.

pauza atbalstu jautājumā par NATO nākotnes stratēģijas plānošanu un secināja, ka nepieciešams visaptveroši izprast un modelēt turpmākos soļus, lai pilnveidotu alianses darbību. Tāpat sarunas dalībnieki bija vienisprātis, ka laikā, kad alianse saskaras ar vēl nebijušiem drošības aspektiem, NATO jārikojas apsteidzoši un elastīgi, ņemot vērā visus iespējamos izaicinājumus, kā arī inovāciju attīstību un to iespējamo lietošanu valstu aizsardzībā.

NATO Transformācijas virspavēlniecības vadība pateicās Latvijai par aktīvo līdzdalību un iesaisti NATO militāro mācību plānošanā un norisē, tostarp aprīlī Rīgā notikušā NATO semināra «Allied Reach 2016» organizēšanā.

Aizsardzības ministrs R. Bergmanis tikšanās laikā uzsvēra, ka Latvija ir aktīvi iesaistījusies NATO aizsardzības plānošanas procesos un ir gatava arī turpmāk diskutēt par jauniem aizsardzības spēju paaugstināšanas mērķiem. «Mūsu aizsardzības spēju paaugstināšana tiek cieši koordinēta ar NATO aizsardzības plānošanu. Tādēļ arī savos nacionālā līmeņa aizsardzības plānos esam iekļāvuši NATO prasības un mērķus valsts aizsardzības spēju stiprināšanai.»

Runājot par gaidāmo NATO samitu, aizsardzības ministrs akcentēja, ka Latvija sagaida lēmumu par sabiedroto ilgtermiņa klātbūtni Baltijas reģionā vismaz bataljona vienības līmenī. Ministrs arī pauž gandarījumu par NATO Transformācijas pavēlniecības skatījumu uz esošo drošības situāciju un ieguldījumu alianses rīcības plānošanā nākotnē.

R. Bergmanis atzina, ka arvien lielāka nozīme valstu aizsardzībā ir hibriddraudu identifikēšanai un novēršanai, kā arī informācijas aprītei sabiedrībā un zināšanām par agresīvas propagandas atspēkošanu, rīkojoties apsteidzoši un pragmatiski.

Savukārt admirālis M. Nilsons pateicās Latvijas aizsardzības ministram par Norfolkas apmeklējumu un dalību diskusijā un piebilda, ka R. Bergmanis ir viens no tiem politiķiem, kurš apmeklē Norfolku un tiekas ar Transformācijas pavēlniecības vadību, lai iedziļinātos plānošanas procesos un apmainītos viedokļiem ar militārpersonām, kas ir abpusēji nozīmīgi alianses turpmākajai attīstībai.

Jūras spēku flotiles komandieris: Pie mums dien zelta cilvēki

Taivo Trams

Foto — Normunds Mežiņš.

Es nāku uzlabot un papildināt, nevis lauzt un reformēt — tā var teikt par jauno Jūras spēku flotiles komandieri flotiles admirāli Ingu Vizuli. Savu dienestu Jūras spēkos viņš uzsācis pirms 23 gadiem, audzis kopā ar Jūras spēkiem, lielu daļu karjeras aizvadījis citos spēku veidos, tagad atgriezies un gatavojas pirmajiem lielajiem darbiem jaunajā un vienlaikus arī labi pazīstamajā vienībā.

— Ar kādām izjūtām stājāties jaunajā amatā?

— Biju pārsteigts. Atklāti sakot, nebiju gaidījis šo iespēju. Lai gan — taisnība tā īsti nebūs, jo kurš virsnieks, kas reiz dienējis Jūras spēkos, nav kādreiz sevi redzējis komandiera lomā? Jāsaka gan, ka mana dienesta gaita līdz Jūras spēku komandiera amatam virzījusi neparedzamiem likločiem. Daudzus gadus strādāju diplomātiskajā jomā kā militārais atašejs, esmu gādājis par bruņoto spēku nodrošinājumu. Nevarētu teikt, ka saikne ar Jūras spēkiem šajā laikā būtu pārtrūkusi, taču lielas cerības kādreiz tur atgriezties man nebija.

Man ir liels gandarījums, jau tagad ir bijis daudz interesantu atklājumu un iespaidu, un esmu pārliecināts, ka nākotnē tādu būs vēl vairāk. Lai kā arī karjera veidojusies līdz šim, šī tomēr ir joma, ko es pārzinu. Nekādus šokus vai nepatīkamus pārsteigumus negaidu. Saprotu, ka Jūras spēki vairs nav tādi, kādi tie bija pirms 15 gadiem — nāk jauna virsnieku paaudze ar savu izglītību, pieredzi un skatījumu uz lietām, arī kuģi ir citi. Bet tas viss piederas pie lietām.

— Vai jau ir skaidriba, pie kuriem darbiem jāķeras vispirms?

— Es vēl nevaru teikt, ka pilnībā pārskatu spēles laukumu — galu galā vēl nav pagājis pat mēnesis kopš stāšanās amatā. Taču man ir skaidra nojausma par lietām un procesiem, kas notiek. Līdz nepieciešamai detalizācijas pakāpei nonāksim laika gaitā.

Ja runājam par īstermiņa uzdevumiem, tad man ir padomā daži administratīva rakstura uzlabojumi, kas neprasis papildu resursus ne cilvēku, ne finanšu ziņā, taču tie noteikti dos uzlabojumus, lai darbs ritētu efektīvāk un raitāk. Pieļauju, ka tiem, kas ilgstoši strādā Jūras spēkos, iestājas daļēja rutīna, taču es pašlaik esmu cilvēks, kurš atgriežas šajā jomā it kā no malas, tāpēc saredzu iespējas un lietas, ko var uzlabot procesā.

Savukārt, ja runājam par ilgtermiņa projektiem, te lielas izmaiņas perspektīvā nav paredzamas. Jūras spēku flotile ir Nacionālo bruņoto spēku sastāvdaļa un attīstās kopā ar tiem atbilstoši valsts aizsardzības koncepcijai. Mēs esam cieši integrēti kopējā sistēmā, strādājam daudzos kopīgos projektos ar citiem spēku veidiem.

Protams, būs jādoma par investīcijām — rūpīgi jāanalizē esošā situācija un jāsaprot, kurā brīdī investēt cilvēkos un kurā — tehnikā. Aizsardzības budžeta stāvoklis pakāpeniski uzlabojas, un tas mums ļaus atsākt pareizu, visām tehnoloģiskajām prasībām atbilstošu kuģu uzturēšanu. Pieļauju, ka iepriekšējos gados, īpaši krīzes laikā, šis tas ekonomijas dēļ varētu būt izlaists. Taču nav jau nevienas tehnikas vienības, kur strādātu pilnībā viss. Mēdz teikt — ja kaut kas strādā, tad nevajag to remontēt un līst iekšā ar skrūvgriezi. Taču katru gadu nemītīgi pieaug tehnikas noslodze, jūrā pavadīto stundu un dienu skaits, un es tomēr esmu par to, lai mūsu tehnika būtu pēc iespējas labākā stāvoklī, tādēļ pastiprināti strādāsim arī pie šī jautājuma.

— Jūras spēki pa šiem gadiem noteikti ir mainījušies. Kuras izmaiņas jūtam visvairāk?

— Kā jau teicu, ir izaugusi jaunā virsnieku paaudze, kurai raksturīgs cits skatījums uz dzīvi un dienestu nekā tiem virsniekiem, kuri sāka savu karjeru vēl 90. gadu sākumā. Tas ir pašsaprotami un ļoti labi — arī Jūras spēki mainās un iet līdzī laika gāšanai. Man pašam ir īpašs prieks par to, ka diezgan bieži satieku cilvēkus, kuri dienestam veltījuši daudzus savas dzīves gadus, var teikt — izauguši kopā ar Jūras spēkiem. Piemēram, nesen satiku puisīti, kuru atceros vēl no obligātā militārā dienesta laikiem, taču tagad viņš ir virsnieks, komandlejtants. Patiešām prieks, ka šie cilvēki sevi veltījuši dienestam.

— Personālsastāva problēmas nav svešas arī Jūras spēku flotilei?

— Diezgan daudzi nāca dienēt tieši uz Jūras spēkiem, lai iegūtu konkurētspējīgu izglītību. Īpaši aktuāli tas bija krīzes laikā.

Nodienējuši piecus gadus, daļa jauno virsnieku kontraktu nepagarina un atstāj dienestu labākas dzīves meklējumos. Pēc mūsu speciālistiem ir liels pieprasījums gan tepat Latvijā, komercflotē, gan arī ārzemēs. Zinu vismaz četrus virsleitnantus, kuri aizgājuši no dienesta pēdējā pusgada laikā. Tāpēc vēlreiz vēlos uzsvērt — tie patiešām ir zelta cilvēki, kuri velta savu dzīvi dienestam Jūras spēkos. Tas prasa daudz — gan no paša cilvēka, gan viņa ģimenes. Daudz laika jāaizvada jūrā. Bet tāds šis darbs ir, ar to jāreķinās. Katrā gadījumā — nekādu čikstēšanu un žēlošanos no dienesta biedriem neesmu dzirdējis. Bet varbūt tāpēc neesmu dzirdējis, ka viņi lielāko daļu ir jūrā (smejas).

Es tomēr domāju, ka arī tie, kuri pēc zināma laika aiziet no dienesta Jūras spēkos, nav nekāds zaudējums, jo Latvija kopumā no tā iegūst — gan ekonomiski, gan atpazīstamības ziņā. Visi šie labi izglītotie, profesionālie cilvēki nes Latvijas vārdu pasaulē.

Statistiski mēs bruņotajos spēkos esam vislabāk nokomplektētais spēku veids, mums ir 98% no tā personālsastāva, ko atļauts finansiāli uzturēt. Bet, kā zināms, statistika ne vienmēr ataino patieso situāciju. Arī mums mēdz būt cilvēku deficīts, īpaši ņemot vērā jau minēto kadru mainību.

— Ko varat piedāvāt jaunajiem cilvēkiem, kas domā par tālāko karjeru?

— Nozīmīgākais, protams, ir mūsu piedāvātā izglītība. Dienests Jūras spēkos pats par sevi ir ļoti interesants, būtībā katrs cilvēks te var atrast sev piemērotu vietu. Ja ir kādas veselības problēmas vai nav pietiekama fiziskā sagatavotība, lai kvalificētos dienestam uz kuģiem, var strādāt krastā — apgādes, štāba vai Jūras novērošanas un sakaru dienesta amatos. Iespēju ir diezgan daudz. Manuprāt, ja vidusskolas absolvents vēl nav izlēmis, ar ko nodarboties, viņš noteikti var pamēģināt dienestu Jūras spēku flotilē. Tā ir ļoti laba iespēja tiem, kuri vēl nav atraduši savu aicinājumu dzīvē. Zinām, ka rekrutējoties lielākā daļā redz sevi Speciālo uzdevumu vienībā vai kādā citā supervienībā, taču, ja tas neizdodas, ar to dzīve nebeidzas — pie mums dienests ir ne mazāk saistošs un spraigs.

— Vai ir kāds īpašs vēstījums vai veltījums, ko gribat nodot lasītājiem?

— Es vēlos mūsu virsniekiem — gan topošajiem, gan esošajiem — atgādināt, ka mūsu dienests nav tikai uzšuves uz formas tērpa. Jūras spēku virsniekam ir jābūt arī sirdij, kas veltīta šim darbam, un prātam, kas ļauj darīt šo darbu vislabākajā iespējamajā veidā. Ja reiz mēs esam izvēlējušies šo profesiju, tad pie tās ir jāturas. Un jāatceras, ka virsnieks esi un paliec vienmēr — arī tad, kad formas tērps pēc darba novilkts. **IS**

BRĪVĪBAS SVĒTKI PIESKANDINA

Diāna Selecka,

virsseržante.

Foto — Gatis Dieziņš un Evija Ziemeņa.

svētku dalībniekus viesmīlīgajā Krāslavā: «Šeit caur gadu simteņiem sadzīvojuši un miermīlīgi līdzpastāvējuši dažādu tautību pārstāvji. Gan latvieši un krievi, gan poļi,

svētas atmiņas un sakot paldies tiem, kuri toreiz nenobijās no PSRS draudiem un piedalījās mūsu valsts neatkarības un brīvības vēstures veidošanā: «4. maijs pirms 26 gadiem nāca kā pirmā brīvības ieelpa, ko gaidījām piecdesmit okupācijas gadus. Tieši tādēļ valsts svētku reizēs vienmēr piedalās mūsu Nacionālie bruņotie spēki un visi tie, kas stāv iedzīvotāju drošības un miera sardzē.»

Krāslavas novada pašvaldības priekšsēdētājs Gunārs Upenieks atgādināja, ka 4. maijs ir katra krāslavieša sirdī: «Kad tika pieņemta deklarācija par Latvijas neatkarības atjaunošanu, kopā bija gan dažādas nacionalitātes, gan dažādas konfesijas, gan dažādas profesijas. Mēs Krāslavā esam kopā šodien, vakar un visus šos gadus, jo senču veidotajā pilsētas ģerbonī ir izteikts aicinājums — nešūpot laivu un airēt visiem kopā. Mūsu novadā Latvijas likteņpuce Daugava iegūst savu vārdu un ar saviem viļņiem nes tālāk sveicienus visai Latvijai un saka paldies tiem cilvēkiem, kas zina, kur mēs esam un ko mēs šeit darām.»

Parādi noslēdza Nacionālo bruņoto spēku un Valsts robežsardzes tehnikas un transporta demonstrējums, par prieku svētku viesiem bija vērojams Gaisa spēku aviācijas bāzes un Robežsardzes aviācijas pārvaldes helikopteru, kā arī Lielbritānijas Karalisko gaisa spēku iznīcinātāja «Eurofighter Typhoon» lidojums. Kā parasti, parādes maršus spēlēja NBS orķestris.

Svētki turpinājās pilsētas stadionā un grāfa Plātera pils parkā, kur bija atklāta Nacionālo bruņoto spēku un Iekšlietu ministrijas struktūrvienību organizēta izstāde.

Turpinot pirms četriem gadiem iesāktu tradīciju, 4. maijā notika svinīgi pasākumi par godu Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanai. Pirmā parāde 2012. gadā notika Rēzeknē, tad Valmierā, Kuldīgā un Jelgavā. Un šogad atkal viesmīlīgā Latgalē uzņēma viesus.

Svētku pasākumi Krāslavā aizsākās ar dievkalpojumu Krāslavas Sv. Ludviga baznīcā, kuru celebrēja Rēzeknes un Aglonas diecēzes bīskaps Jānis Bulis.

Militārajā parādē piedalījās 2. Zemessardzes novada zemessargi un karavīri, Sauszemes spēku kānieku brigādes karavīri, Valsts robežsardzes robežsargi, Nacionālās aizsardzības akadēmijas, Valsts policijas koledžas, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta koledžas kadeti, Latgales novada jaunsargi, kā arī Latvijā izvietotie ASV karavīri.

Parādi komandēja 2. Zemessardzes novada komandieris pulkvežleitnants Ervīns Kopeika, parādi pieņēma valsts bruņotā spēka augstākais vadonis, Valsts prezidents Raimonds Vējonis, aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis un Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube.

Valsts prezidents Raimonds Vējonis savā uzrunā sacīja, ka priecājas sveikt Brīvības

ebreji un baltkrievi līdz pat šai dienai draudzībā un satiecībā veido ģimenes, audzina savus bērnus un rūpējas par savām mājām — zilo ezeru zemi Latgali un Latviju. Šīs dienas svētki un Nacionālo bruņoto spēku parāde ir apliecinājums tam, ka mēs esam vienoti — garā un spēkā mīlēt un aizstāvēt Latviju!»

Aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis atgādināja, ka vēsturi vajag atcerēties, turot

Parādi komandēja
2. ZSN komandieris plt. E. Kopeika.

KRĀSLAVU

Apmeklētāji vēroja NBS orķestra priekšnesumu un Godasardzes rotas defilē. 2. Zemessardzes novada vienības sniedza paraugdemonstrējumu «Uguns punkta iznīcināšana», demonstrēja kājnieku bataljonu ieročus un ekipējumu, kā arī specializētā 31. aizsardzības pret masveida iznīcināšanas ieročiem bataljona ekipējumu. Artilērijas bataljons demonstrēja lielgabalus un mīnmetējus un stāstīja par vienību, bet nodrošinājuma bataljona zemessargi cienāja ar lauka virtuvē pagatavoto karavīru putru. Zemessardzes 55. kājnieku bataljons aicināja ikvienu, kurš jūtas spēcīgs un veikls, pārbaudīt savas prasmes, veicot piecus spēka vingrinājumus.

Izstādēs bija apskatāmas bruņoto spēku regulāro vienību — Sauszemes spēku kājnieku brigādes, Mācību vadības pavēlniecības, Militārās policijas, Gaisa spēku aviācijas bāzes un Jūras spēku flotiles ieroči, ekipējums un militārā tehnika. Pirmo reizi Krāslavā tika piedāvāta informācija par pērn izveidoto NATO spēku integrācijas vienību. Tās galvenais uzdevums ir koordinēt alianses paaugstinātas gatavības spēku ātru izvēršanu reģionā, kā arī sniegt atbalstu kolektīvās aizsardzības plānošanā un mācību koordinēšanā.

Izstādes laikā vairākos standos varēja iegūt informāciju par dienesta iespējām bruņotajos spēkos un Zemessardzē, kā arī izpildīt un iesniegt pieteikuma anketas.

Pie grāfa Plātera pils interesenti varēja apskatīt Valsts robežsardzes helikopterus.

Pasākuma dalībnieki ar interesi apskatīja tehniku, ekipējumu un ieročus.

Liela interese bija arī par Iekšlietu ministrijas izstādēm un paraugdemonstrējumiem. Valsts robežsardze sniedza kinologu paraugdemonstrējumus, piedāvāja tehnikas un ekipējuma izstādi, kā arī helikopteru apskati.

Valsts policija demonstrēja, kā notiek likumpārkāpēja aizturēšana, stāstīja par dienesta aprīkojumu, ieročiem, dažādiem speciālajiem līdzekļiem un aicināja pieļaut policistu bruņojumu. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta pārstāvji rādīja, kā tiek glābti cilvēki, kas pēc ceļu satiksmes negadījuma nespēj izkļūt no automašīnas.

Pasākuma «4. maijs — Brīvības svētki Krāslavā» norisi nodrošināja 946 karavīri, zemessargi, policisti, robežsargi un kadeti. Parādē piedalījās 633 šoļotāji, kā arī 46 transporta vienības.

Nākamgad gods organizēt parādi uzticēts kurzemniekiem, un simboliskais parādes karogs tika nodots Liepājas garnizona priekšniekam, Jūras spēku flotiles komandierim fotes admiralim Ingum Vizulim. **18**

«Summer Shield XIII»

apliecina Latvijas karavīru profesionalitāti

Taivo Trams

Foto — Ēriks Kukutis un Gatis Indrēvics.

Arvien lielāks dalībnieku skaits, plašāka dažādu vienību integrēšana vingrinājumos un jaunu ieroču un taktisko risinājumu izmantošana raksturo vienas no lielākajām ikgadējām mācībām «Summer Shield XIII», kas šogad Ādažu poligonā norisinājās no 17. līdz 29. aprīlim.

Latvija vada mācību norisi

Šogad «Summer Shield» pulcināja vairāk nekā 1300 karavīru no Latvijas, Lietuvas, ASV, Vācijas un Kanādas. Novērotāju statusā mācībās piedalījās arī Somijas bruņoto spēku pārstāvji. Mācību laikā to dalībnieki prioritāri trenēja kaujas atbalsta spēju un kaujas nodrošinājuma integrēšanu bataljona un brigādes līmeņa aizsardzības operācijās.

Mācību laikā īstenojamie uzdevumi ar gadiem ir būtiski mainījušies. Agrāk «Summer Shield» galvenokārt pildīja pirmsmisijas sagatavošanās mācību uzdevumu, bet tagad tas jau ir pilnvērtīgs kaujas atbalsta vienību apmācības vingrinājums, stāsta pulkvežleitnants Kaspars Pudāns. Mācību norisi vadīja un štāba darbu nodrošināja NBS Sauszemes spēku kājnieku brigāde, kaujas spējas uzturēja Kaujas atbalsta bataljons, bet 1. un 2. kājnieku bataljons bija mācību manevra spēki. «Summer Shield» vingrinājumos bija iesaistītas arī Zemessardzes un Nodrošinājuma pavēlniecības vienības, tādējādi no Latvijas mācībās piedalījās vairāk nekā 800 dalībnieku.

No partnervalstīm ar lielākajiem spēkiem mācībās iesaistījās ASV — to ap 350 karavīru lielos spēkus veidoja Baltijā jau izvietotais kontingents un Mičiganas Nacionālās gvardes artilēristi. Kanādu pārstāvēja inženieri un izlūki no Eiropas spēku

kontingenta. No Vācijas mācībās piedalījās aizsardzības pret masveida iznīcināšanas līdzekļiem speciālisti un snaiperi, bet no Lietuvas — netiešās uguns atbalsta vienības un snaiperi.

Izspēlē krīzes situācijas scenāriju

Mācību viesu dienā «Summer Shield» tika izspēlēts vērienīgs taktiskais vingrinājums — pretinieka aizkavēšana, pozīciju izlūkošana, pretinieka apšaušana ar artilēriju, kā arī pretuzbrukums un teritorijas atbrīvošana. Kā norādīja aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, mācību vingrinājums bija maksimāli pietuvināts bruņoto spēku rīcībai istā krīzes situācijā.

Ministrs izteica gandarījumu par Latvijas bruņoto spēku augsto sagatavotību un profesionalitāti, gan pildot uzdevumus, gan sadarbojoties ar sabiedrotajiem un vadot komplicēto mācību norisi. «Pēc šodien redzētā esmu gatavs strādāt vēl vairāk, lai mēs

ātrāk attīstītos un lai karavīri būtu motivēti, priecīgi un lepotos ar savu dienestu. Es domāju, ka ikviens cilvēks pēc šodien redzētā priecāsies un leposies ar to, kā notiek bruņoto spēku attīstība un kā tiek izlietoti līdzekļi, ko mums piešķir tauta un valdība,» teica R. Bergmanis. Viņš arī uzsvēra, ka ir ļoti apmierināts par starptautiskās sadarbības paplašināšanos.

Mācībās plaši integrē dažādas vienības

NBS Sauszemes spēku kājnieku brigādes komandieris pulkvedis Mārtiņš Liberts īpaši uzsver mācību laikā notikušo plašo

dažādu vienību integrāciju uzdevumu izpildē. «Mācības organizējam, lai prioritāri trenētu tās vienības, kas nodrošina manevru izpildi, ne pašas manevru vienības. Integrējam ne tikai parasto uguns atbalstu, bet arī medicīnu vienības, tika veikta arī ļoti spēcīga inženieru apmācība, remonta rotas apmācība atbalsta sniegšanai lauka apstākļos, plaši tika iesaistīti autotransporta pieejamības un nodrošinājuma elementi. Jau otro gadu mācībās piedalījās Vācijas speciālisti aizsardzībai no masu iznīcināšanas ieročiem, kas strādāja kopā ar mūsu pašu šīs jomas speciālistiem. Izmantojam arī pretgaisa aizsardzību. Kopumā mācībām ir tendence attīstīties un kļūt arvien komplicētākām un daudzveidīgākām — un tieši tas mums ir nepieciešams, jo

kaujas nodrošinājuma un atbalsta vienībām parasti nav citu iespēju iegūt un trenēt šādas prasmes,» atzīst M. Liberts.

«Summer Shield XIII» norisi var dalīt divos lielos blokos — pirmajā mācību nedēļā notika vienību apmācība katram savā specialitātē, savukārt otrajā nedēļā — gatavošanās lauka taktiskajam vingrinājumam un tā īstenošana, iesaistot un integrējot visas dalībvalstis un to vienības. Atbilstoši mācību scenārijam taktiskā vingrinājuma laikā apvienotie spēki aptur pretinieka uzbrukumu un dodas pretuzbrukumā, «kardarbībai» izmantojot jauno, paplašināto Ādažu poligona teritoriju.

Turpinājums 10. lpp.

Sākums 8. un 9. lpp.

Visi mērķi sasniegti

Rezumējot mācību norisi, M. Liberts atzīst, ka visi mācībām izvirzītie mērķi ir sasniegti. «Ja ne gluži viss bija perfekti — arī tas ir labi, jo mācāmies taču no kļūdām. Tāds jau ir mācību uzdevums — atrast procesus, kas jāpilnveido, jo neko nevar iemācīties, ja viss norit pārāk gludi.»

«*Summer Shield*» norisē būtiski bijuši ne tikai kaujas uzdevumi un to izpilde, bet arī pareiza uzdevumu izvirzīšana un to novadīšana līdz galam. «Latvijai bija īpaši nozīmīga šī komandvadības elementa iesaiste mācībās, ļaujot labāk apgūt un praktizēt uzdevumu definēšanu un lēmumu pieņemšanas procesu,» norāda M. Liberts. Īpaša nozīme tam bijusi, jo strādāts multinacionālā vidē. «Tas ir arī jautājums par savietojamību — ja mēs runājam vienā komandvadības valodā un lietojam vienādas procedūras, varam sa-
prasties un sadarboties.»

Ar īpašu lepnumu un gandarījumu viņš uzver, ka mācības pilnībā vadīja NBS virsnieki un instruktori, savukārt ārzemju viesi šoreiz bija uzdevumu izpildītāji. «Sadarbība bija ļoti laba, spējam kopīgi izpildīt visus kaujas uzdevumus. Mums nebija nevienas situācijas, kad kāds no viesiem būtu neap-

mierināts vai iebilstu par pieņemtajiem lēmumiem vai uzdoto uzdevumu — un tas ļoti skaidri pierāda mūsu augsto profesionalitātes un sagatavotības līmeni, kas katru gadu aug. Savukārt mēs šo mācību laikā nemītīgi uzkrājam pieredzi — katra dalībvalsts, nākot ar savām spējām, dod mums unikālu iespēju tās praktizēt.»

Uzdevumi nākotnei

Domājot par nākamajām šāda līmeņa mācībām, M. Liberts uzsver, ka tajās jāmēģina realizēt vēl plašāka mēroga kaujas nodrošinājuma spēju apmācību. «Pašlaik vingrinājumā faktiski tiek izmantotas Sauszemes spēku kājnieku brigādes apakšvienības un vēl kādi interesenti, kuri paši piesakās dalībai mācībās, piemēram, šogad tā izdarīja Pretgaisa aizsardzības divīzions. Domāju, ka NBS būs vēl plašāk jāizmanto šī piedāvātā platforma, iesaistot mācībās medicīnas personālu arī no Zemessardzes, kā arī vairāk iesaistot Nodrošinājuma pavēlniecības vienības. Mēs varam krietni vairāk testēt loģistiku lauka apstākļos,» domā Sauszemes spēku kājnieku brigādes komandieris.

Nākotnē «*Summer Shield*» varētu piedzīvot arī vērienīgāku NBS ugunsspēju izmantojumu. «Šāda līmeņa vingrinājumus

mums noteikti jāintegrē arī pašiem sava artilērija un mīnmetēji. Šī spēja ir jāattīsta un jātrenē tieši šāda mēroga mācībās.»

Plašāks poligons — plašākas iespējas

Arvien daudzveidīgākas iespējas savu un partnervalstu karavīru apmācībai paver Ādažu poligona teritorijas paplašināšana. «Jau šis vingrinājums bija apliecinājums tam, cik svarīgs bija valdības lēmums par Ādažu poligona palielināšanu. Mums kā uzņēmēšanai valstij, kas organizē šādas mācības, ir jānodrošina vislabākie apstākļi partneriem, lai viņi būtu ieinteresēti šeit braukt,» atzīst M. Liberts.

Poligona teritorijas paplašināšana jau tagad ļauj īstenot vērienīgākus un sarežģītākus vingrinājumus. «Tagad šaušanas vingrinājumus var veikt ne tikai no statiskām pozīcijām, kā tas bija līdz šim. Nu vienības var mainīt pozīcijas, var darboties vairākas šaujošās vienības vienlaikus, varam veikt šaušanu pāri vienībām un uguns koncentrēšanu no vairākām pozīcijām — ir iespējas veidot daudz sarežģītākus vingrinājumus. Tas savukārt veido «*Summer Shield*» par platformu arvien zinošāku un profesionālāku karavīru un virsnieku izaugsmei.»

Atbalsts vasaras nometnēm bērniem no nelabvēlīgām ģimenēm

Džoanna Eglīte

Foto — Normunds Mežiņš.

Līdzekļi, kas savākti pērn NATO Ziemassvētku labdarības tirdziņā, šovasar 160 Rīgas un Rīgas rajona bērniem no sociāli nelabvēlīgām ģimenēm sniegs iespēju piedalīties vasaras nometnēs «Cerība ģimenei». Nometnes tiek rīkotas, lai bērni piedzīvotu labestīgāku, gādīgāku un pašreizējā pasaulī, nekā viņi redzējuši savā ikdienā mājās un attiecībās ar tuviem cilvēkiem. Čeku par gandrīz 9000 eiro svinīgā pasākumā Latvijas Aizsardzības ministrijā 28. aprīlī fonda «Cerība» pārstāvi Tabitai Ašņevicai pasniedza aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis.

NATO Ziemassvētku labdarības tirdziņš organizācijas galvenajā mītne Briselē tiek rīkots jau 44 gadus. Īsi pirms Adventes laika NATO štāba ēkas pirmais stāvs pārtop bagātīgā un starptautiskā bazārā — kā to dēvē organizatori. Dalībvalstu pārstāvji iekārto stendus un piedāvā kolēģiem un to ģimenēm savai valstij raksturīgus produktus, suvenīrus un mākslas izstrādājumus. Tirdziņā nopelnīto naudu ziedo labdarības projektiem. Pagājušā gada labdarības tirdziņš notika dienu pēc asiņainajiem teroraktiem, kas 13. novembrī risinājās Parīzē, tādēļ apmeklētāju bijis mazāk nekā citus gadus. Cilvēki bijuši daudz klusāki, skumjāki, nekā tas parasti raksturīgs NATO tirdziņam. Tomēr līdzekļu labdarībai savāktis pat vairāk nekā iepriekš — 212 000 eiro.

Latvijas uzņēmēji un militāristi vienoties labdarībai

Latvija NATO Ziemassvētku labdarības tirdziņā pērnā gada nogalē piedalījās vienpadsmito reizi. Rūpes par mūsu valsts stendiem

jau trešo gadu uzņēmies Latvijas militārais pārstāvis NATO un ES ģenerālmajors Andis Dilāns kopā ar kundzi Ingu Dilāni. Gatavošanās tirdziņam rit vairākus mēnešus. Latvijas ražotāji tiek uzrunāti ziedot savu produkciju, norit tikšanās ar uzņēmumu pārstāvjiem, ar pilsētu domju palīdzību meklē amatniekus. Pirmajos gados, gādājot Latvijas produkciju stendiem, Inga Dilāne pati devās uz Latvijas novadiem, lai iegādātos mūsu kultūru un savdabību raksturojošus mākslas darbus.

Pērn sadarbība tika veidota ar 34 Latvijas uzņēmējiem, pilsētu pārvaldēm un privātpersonām. To vidū Liepājas pilsētas dome, «Skrīveru saldumi», «Valmiermuižas alus», «Rīgas piensaimnieks», «Stenders» un četras viesnīcas. Ar Nacionālo bruņoto spēku (NBS) nodrošināto kravas mašīnu produkti un lietas mēroja ceļu uz Beļģiju. 36 NATO dalībvalstu apmeklētāji, nogaršojot mūsu saldumus, medu, maizi, alu, kūpinājumus un ievārijumus un pārnesot mājās meistarā darinātas sveces, koka, lina un māla izstrādājumus, veido savu priekšstatu par Latviju. Mūsu valsts stends kopējā tirdziņa labdarības fondā ienesa 5325 eiro. «Šis ir ļoti veiksmīgs veids, kā apvienot labdarību un valsts atpazīstamības veidošanu,» teica Latvijas aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, uzrunājot klātesošos ziedotās naudas pasniegšanas ceremonijā bērnu nometnes organizēšanai.

Raksturojot labdarības projektu, Raimonds Bergmanis uzsvēra tā ilggadīgās tradīcijas, sakot, ka jau daudzkārt mainījušies cilvēki, kas organizē šo tirdziņu, bet vēlme darīt labu un palīdzēt citiem tikai stiprinās un kļūst apzinātāka. Viņš norādīja, ka šāds pasākums atklāj NATO dienējo militāristu cilvēcisko, ģimenisko, labestīgo pusi, kas bieži paliek nepamanīta aiz militārās formas un pienākumiem.

Arī NBS Apvienotā štāba priekšnieks ģenerālmajors Juris Zeibārts svinīgajā

pasākumā uzsvēra, ka gan militāristiem, gan latviešiem kopumā raksturīgi nerunāt par savu spēku, prasmēm un spējam. «Mēs paši sev reti atļaujamies pateikt — paldies. Bet tas, ka spējam, kopā darbojoties, izdarīt otram labu, palīdzēt, ir kaut kas, ko pašiem sevi novērtēt un par ko sev pateikties!»

Nometne var modināt vēlmi dzīvot citādāk

Fonda «Cerība» iecere par nometnes rīkošanu bērniem no nelabvēlīgām ģimenēm bija viens no daudziem simtiem NATO dalībvalstu iesniegtajiem projektiem. Visu iesūtīto projektu aprakstu kopsavilkumus vērtēja NATO dalībvalstu pārstāvji, balsojot par tiem, kas, viņuprāt, vairāk pelnījuši atbalstu. «Lasot projektus, nezini ne autoru, ne valsti, no kuras tas nāk,» stāsta Inga Dilāne, Latvijas pārstāve projektu žūrijā. «Savā vērtību sistēmā esmu izsvērusi, ka pats būtiskākais ir bērni — viņu veselība un iespēja attīstīties pilnvērtīgi. Tādēļ balsoju par šādiem projektiem.»

Rezultātā tieši Latvijas projekts par nometnes «Cerība mājā» rīkošanu bērniem no sociāli nelabvēlīgām ģimenēm ieguva NATO pārstāvju atbalstu. Par ziedotajiem līdzekļiem fonds «Cerība» Brocēnos, nometņu bāzē «Imantas» šovasar rīkos trīs nometnes šiem bērniem.

Fonds «Cerība» jau vairākus gadus palīdz sociāli nelabvēlīgām ģimenēm un ir rīkojis nometnes šo ģimeņu atvasēm. Fonda pārstāve Tabita Ašņevica apzinās, ka viena nometne nevar mainīt bērna dzīvi. «Pie mums atgriežas bērni un jaunieši, ar kuriem esam strādājuši gadiem. Nereti es dzirdu viņus sakām, ka nometnes ir viens no gaišākajiem notikumiem viņu dzīvē, kas joprojām palicis prātā. Dažkārt cilvēkam pietiek ar to, ka viņš zina, kā viņš gribētu savu dzīvi veidot, lai uz to tiektos un mērķtiecīgi virzītos.» **15**

Neērtā realitāte, kuru vērts zināt

Džoanna Eglite

Foto — Gatis Dieziņš.

Maza ruda meitenīte lūkojas augšup uz liela auguma brūnacainu tēti. Abi tur viens otra roku un nevar pārprast — viņi ļoti viens otram patīk. Šādu zinātnes doktoru Jāni Bērziņu, Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas Drošības un stratēģiskās pētniecības centra direktoru, iespējams ieraudzīt tikai uz mazu mirkli, kad viņš pagriež pret mani uz galda novietotu fotogrāfiju. Tā visu sarunas laiku lūkojusies tikai viņā. Jāņa pētniecības joma ir gana jūtīga, un nereti viņa atklātā realitāte nav nedz patīkama, nedz ērta, tādēļ ikdienas saskarsmē viņš atklāj vienīgi savu lietišķo un erudīto zinātnieka lomu. Drošības un stratēģiskās pētniecības centru Jānis vada ceturto gadu. Centrs pastāvējis arī iepriekš, bet Jānis to pacēlis citā līmenī — kā vietu, kur valsts un bruņoto spēku vadītājiem gūt zinātniski objektīvu skatījumu mūsu un citu valstu militārajos, drošības, ekonomikas un politiskajos jautājumos.

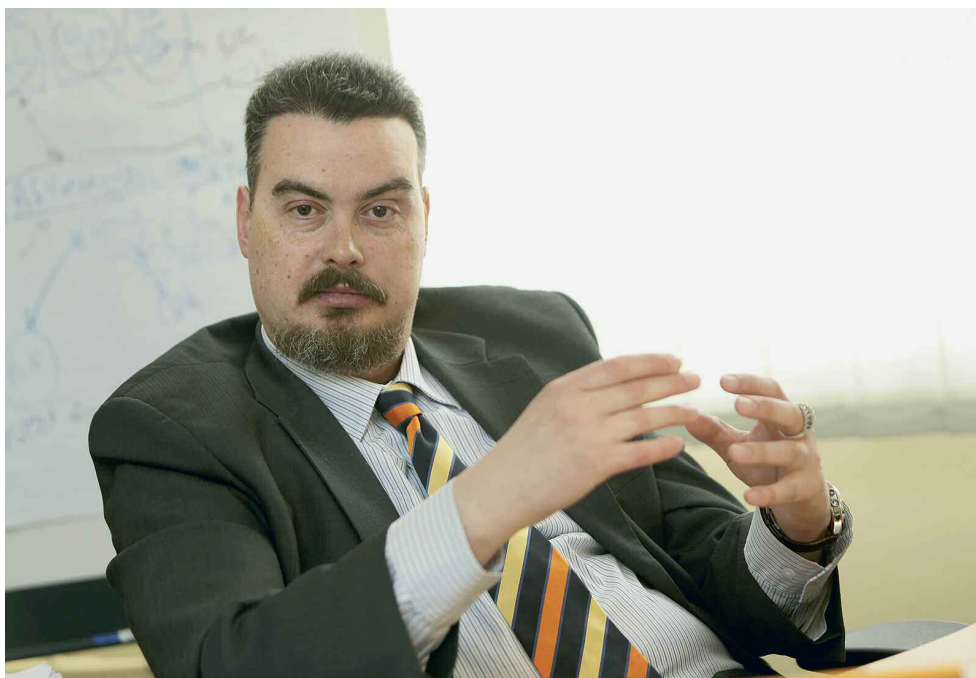
— Ar ko īsti nodarbojas jūsu vadītais centrs?

— Mums ir divi galvenie darbības virzieni — vienu nosaka Aizsardzības ministrijas un Nacionālo bruņoto spēku pasūtījums. Pētām tēmas, kas viņiem ir interesantas. Šogad tās ir NATO rīcības brīvība, nepieciešamo nacionālo spēju attīstība un hibridkarš.

Otrs mūsu darbības virziens ir pētījumi, kurus iniciējam paši vai kuros piedalāmies kā līdzautori. Šobrīd centrā esam seši pētnieki, un tēmas, ar kurām strādājam, skar Krievijas militāro teoriju, mazo valstu aizsardzību, terorismu, ģeopolitiku. Katram zinātniekam ir savs iecienītākais pētniecības lauks. Man tā ir aizsardzības ekonomika. Esmu aizstāvējis doktora grādu šajā jomā. Mūsu komandā ir cilvēki, kuru pētniecības jomas skar citas disciplīnas — vēsturi, politoloģiju, starptautiskās attiecības. Ņemot vērā, ka centru veidoju no jauna, mums vēl ir vairākas brīvas pētnieku vietas.

— Kas ir jūsu pētījuma rezultāts?

— Objektīva, bezkaislīga realitāte. Attiecībā uz daudzām politiskām, ekonomiskām un militārām tēmām informācija, kura

izskan, un viedoklis, kāds sabiedrībā veidojas, bieži vien ļoti atšķiras no realitātes. Tā dažkārt nav ērta, bet, valsts līmenī pieņemot lēmumus un veidojot stratēģiju, ir būtiski tos balstīt realitātē, nevis aizspriedumos vai neprecīzā informācijā.

— Jūs esat dzimis un audzis Brazīlijā, savu zinātnisko darbību uzsākat ļoti tālu prom no Latvijas. Kāds ir bijis jūsu ceļš līdz šī centra vadītāja darbam?

— Mani vecāki un vecvecāki ir latvieši. Jau kopš bērnības jutu piederību šai zemei. No vecām Endzelīna laika grāmatām mācījos burtus, gramatiku un valodu. Man gan nācās to visu mācīties no jauna, kad tiku pie grāmatām, kuras rakstītas ar normāliem, mūsdienu latviešu burtiem, šodienas valodā.

Pēc Padomju Savienības sabrukuma vairākkārt braucu iepazīt Latviju, līdz 2005. gadā pārcēlos šurp uz dzīvi. Tas bija emocionāls un galīgi ne racionāls lēmums. Pirmos sešus mēnešus ceļoju pa Latviju, iepazīnu to. Bet kopš paša sākuma es šeit jūtos ļoti labi. Iespējams, cilvēki toreiz — deviņdesmitajos gados — man patika vairāk. Viņi bija labā nozīmē daudz vienkāršāki, atklātāki, īstāki. Nu jau daudzus gadus latviešiem raksturīga pretenzija uz smalkumu, ārēja forma bieži ir būtiskāka par to, kas notiek pašā cilvēkā. Bet tādas ir postmodernisma sekas.

Sevi es jūtu kā latvieti, varbūt vienīgi ar mazliet citādāku pieredzi un skatījumu. Mana vecāmamma, kura bija dzīvojusi

Krievijā, Lielbritānijā un Brazīlijā, mēdza teikt: «Es esmu latviete. Starptautiska latviete.» Es jūtos līdzīgi.

— Zinātnisko vidi jūs iepazīnāt Brazīlijā. Vai Latvijā tā atšķiras?

— Zinātne nav savietojama ar postmodernisma principiem, kad mērķis ir maksāt pēc iespējas mazāk, bet pelnīt maksimāli vairāk. Ja profesora alga ir mazāka nekā friezierei — kaut kas taču īsti nav kārtībā, bet tā ir Latvijas situācija. Ja zinātnieks strādā trijās darbavietās, lai kaut kā savilktu galus kopā, visticamāk, viņam nav ne laika, ne vēlēšanās nopietni nodarboties ar zinātni. Sanāk tāda sadzīviska zinātne, kas apmierina patērētāju vajadzības. Tie nav apstākļi, lai dzimtu jaunas idejas, notiktu eksperimenti un rastos kas nebijis, jauns. Latvijā zinātnes pasaule pašreiz ir ļoti nabadzīga.

— Kas uztur jūsu vadīto zinātnes centru?

— Mēs esam Nacionālās aizsardzības akadēmijas daļa, mūsu darbību finansē valsts. Pateicoties šai situācijai un militārās jomas aktualitātei, finansējums ir pietiekams, lai neciestu pētījumu kvalitāte.

— Jūsu darbības rezultāts ir pētījums par kādu noteiktu militāra rakstura tēmu. Kādēļ ir būtiski šīs tēmas pētīt pašiem, nevis pirkt pētījumus no citu valstu pētniekiem?

— Nepiekrītu idejai — pirkt no citiem.

Mēs ļoti plašā līmenī pārāk ar to esam aizrāvušies. Šāda pieeja mūs degradē, padara bezpalīdzīgus. Neattīstām savu kapacitāti un pašapziņu. Es lepojos ar mūsu centru, jo īstenojam labāko Rietumeiropas zinātnisko praksi.

— Jūs minējāt, ka viens no pētījumu laukiem ir Krievija — dažādās tās izpausmēs. Tā, visticamāk, šobrīd ir ļoti populāra tēma militārajā zinātnē? Arī jūs to pētāt. Kāpēc?

— Attiecībā uz Krieviju — pašreiz pasaulē nav daudz zinātnieku, kuri spētu veikt kvalitatīvus pētījumus par šo valsti. Aukstā kara gados Amerikā un Kanādā bija zinātnieki, kuri pārvaldīja krievu valodu un veica nopietnu zinātniskās pētniecības darbu, lai labāk izprastu Krieviju. Aukstam karam beidzoties, Krievija nevienam nešķita draudīga, tādēļ militāriem zinātniekiem zuda interese to pētīt. Liela daļa veco zinātnieku ir aizgājuši pensijā, bet jauni vēl tikai tiek gatavoti. Līdz ar to ļoti daudzi šajās valstīs pašreiz veikti pētījumi par Krieviju ir jau apkopotu pētījumu vai publikāciju analīze, nevis darbs ar oriģināliem dokumentiem un intervijas ar reāliem cilvēkiem. Bet, ja analizē to, ko Krievija pašreiz dara, ir šausmīgi interesanti.

— Kādu jūs pašreiz redzat Krieviju?

— Krievija jūtas diezgan stipra un pašpārliecināta. Turklāt savos vēstījumos tā ir pietiekami atvērta un runā skaidri. Lai to pamanītu, rūpīgi jāklausa un jāanalizē nevis ziņas, bet, piemēram, Vladimira Putina vai citu lielo Krievijas politiķu runas. Piemēram, 2007. gadā Minhenes drošības konferencē Putins ļoti skaidri pateica, ka Rietumi un ASV ir izveidojuši unipolāru pasauli. Tā ir pretēja Krievijas un pasaules drošības interesēm, jo Rietumi, neņemot

vērā citu valstu intereses, izmanto nemilitārās taktikas, tai skaitā ekonomisko spiedienu, lai īstenotu savas intereses. Putins šajā runā teica, ka pasaulei jāklūst multipolārai. Un to Krievija dara.

2013. gadā Pēterburgā notika ikgadējā Krievijas ekonomikā veltītā konference. Putins uz britu žurnālista jautājumu par to, kas notiek Ukrainā, atbildēja ļoti skaidri un argumentēti. Viņš atzina, ka Ukrainā ir vairāk nekā 200 rūpnīcu, kuras ražo Krievijas armijai rezerves daļas. Ukraina rada Krievijai sarežģītu raķešu manevrēšanas sistēmu. Jau kopš Pētera I laikiem Krievijai ir ambīcijas sevi pozicionēt kā valsti ar spēcīgu jūras floti. Krimā ir liela Krievijas Jūras spēku bāze. Kad Janukoviču [Viktoru — iepriekšējo Ukrainas prezidentu] nomainīja nacionālistiski orientēti politiķi, viņi uzsāka runas par to, ka līgumu par Krievijas militāro bāzu izmantošanu Krimā vajadzētu pārskatīt. Rezultātā Krievija rīkojās tā, kā to izdarīja. Šāda rīcība bija paredzama. Cits jautājums, ka tā rīkoties nedrīkst, bet attiecībās ar Krieviju vienmēr jāņem vērā, ka tā nekaitrējas izmantot militāru spēku, lai sasniegtu politiskus mērķus.

— Kādu no militārā zinātnieka viedokļa jūs redzat tuvāko pasaules nākotni?

— Pasaule diemžēl kļūst vardarbīgāka. Pastāv divas lielas un neprognozējamas problēmas — terorisms un Krievija. Attiecībā uz terorisma aizsākumu — tas meklējams Irākā. Lai palīdzētu mainīt varu, tur iegāja NATO karaspēks un godam veica savu militāro uzdevumu. Bet tam nesevoja politiska rīcība. Bija jāpalīdz valsti veidot no jauna. Tas īsti nenotika. Un rezultātā radās haoss. Līdzīgs haoss izveidojies Sīrijā. Lībijā un Ēģiptē notika tā dēvētās krāsainās revolūcijas, tika gāzta — nenoliegšu, ka

slikta, — esošā vara. Bet tam nesevoja jauna, labāka varas forma. Šāda situācija draud atkārtoties daudzās Āfrikas valstīs. Jā, tur ir nopietnas problēmas, bet diemžēl pieredze rāda, ka, gāžot varu un neko prātīgu neieviešot vietā, ir pat grūti izsvērt, kuras problēmas var uzskatīt par lielākām vai bīstamākām. Rezultātā šajās valstīs ir haoss, bēgļi, terorisms. Tuvo Austrumu valstīs savā neprognozējamībā līdzinās pulvermucām, kuras var uzsprāgt jebkurā brīdī.

Arī Krieviju ierasts dēvēt par neprognozējamu, bet, ja analizē tās dokumentus un informāciju, tās taktika ir pietiekami skaidra. Palasot viņu drošības konceptu, drošības doktrīnu vai zinātniskus rakstus par šiem jautājumiem, ir ļoti skaidri formulēts, ka valsts iekšējās problēmas ir ārējo spēku vaina. Un jūtot šādu apdraudējumu, Krievija vērsīsies ar militāru uzbrukumu. Respektīvi, pieņemsim, ka esam noskaņoti uzturēt ļoti labas un draudzīgas attiecības ar šo valsti, bet tās iekšienē, cilvēkos nobriest dziļa neapmierinātība, un viņi saceļas. Krievija patur tiesības uzskatīt to par Rietumu pasaules vainu. Latvija ir daļa no Rietumu pasaules. Tātad Latvijai var uzbrukt, īstenojot pretreakciju. Šādu ideju savā militārajā doktrīnā, starp citu, ieviesusi arī Baltkrievija.

To ir ļoti svarīgi zināt, jo, ja skatās tikai no sava skatpunkta, tad šķiet, ka absolūtā taisnība ir mūsu pusē, mēs visu darām labi un pareizi. Bet, lai laikus paredzētu sekas, ir jāreķinās, ka Krievijā cilvēki domā citādi. Un viņi galīgi nav muļķi. Vienkārši veids vai skatpunkts, no kura skatās viņi, ir ļoti atšķirīgs.

Mūsu pētniecības centra uzdevums ir atspoguļot šo citādo redzējumu un izpratni, lai mūsu valsts rīcība un taktika būtu pēc iespējas izsvērtāka un ar izpratni par sekām. **ES**

Strēlnieks un mākslinieks

Viens no latviešu tēlniekiem, kurš bija arī strēlnieks, ir Žanis Smiltnieks. Atpazītību Ž. Smiltņiekam atnesa viņa kaltais kapa piemineklis pirmajam Latvijas ārlietu ministram Z. A. Meierovicam — «Sērojošā Latvija».

Ž. Smiltnieks dzimis 1893. gada 27. aprīlī Vilces pagastā. Brīvprātīgi iestājies armijā jau 1915. gada rudenī. 1915. gada 9. novembrī ieskaitīts 5. Zemgales strēlnieku bataljona 1. rotā. Pēc īsa dienesta tajā pāriet uz izlūku komandu. Par viņa izcilību liecina daudzie apbalvojumi: Sv. Jura 4. šķiras medaļa (1916. gada 8. martā), Sv. Jura 4. šķiras krusts (1910. gada 12. jūnijā), Sv. Jura 3. šķiras krusts (1916. gada 29. jūlijā), Sv. Jura 2. šķiras krusts (1916. gada 27. augustā). Pirmajā pasaules karā viņš no vienkārša strēlnieka īsā laikā aizdienējis līdz feldfēbelim. 1917. gadā, kad pēc Februāra revolūcijas Krievijas pagaidu valdība deva iespēju pulka komandierim labākos strēlniekus bez karaskolas pabeigšanas paaugstināt par virsniekiem, Smiltnieks tika pie virsnieka uzpēciem. 1917. gada 21. jūlijā atkāpšanās kaujās pie Rīgas viņš ievainots un evakuēts uz Pēterpili. Pēc izveseļošanās mācījies valsts brīvības mākslas darbnīcās Petrogradā.

1920. gadā atgriezies Latvijā un sāk mācības Latvijas Mākslas akadēmijā. Akadēmiju beidz 1927. gadā ar diplomdarbu «Skumjas». Piedalījies konkursā par Meierovica kapa pieminekļa izveidi un negaidīti ieguvis tiesības to izgatavot — tas noticis tikai divus gadus pēc akadēmijas beigšanas. Tā bija jaunā mākslinieka veiksmē, jo vēl spēku brīdumā bija daudzi Latvijā pazīstami tēlnieki, arī viņa skolotājs profesors K. Rončevskis. Ž. Smiltnieks ilgus gadus bijis Neatkarīgo mākslinieku biedrības biedrs, zīmējis šīs biedrības plakātus. Jau studiju gados darbojies lietišķajā grafikā, viņa zīmējumi rotā daudzus veco strēlnieku žurnālus, arī žurnāla «Atpūta» vākus. Viņš ir autors latviešu veco strēlnieku biedrības karogam. Savukārt šīs biedrības biedru naudas iemaksu dzēsa biedru grāmatiņās ar speciālu marku, kuras autors arī bija Ž. Smiltnieks. Mākslinieka dzīves pavadēns aprāvās viņa darbības sākumā. Viņš aizgāja mūžībā, tuberkulozes uzveikt, 1931. gada 28. aprīlī. Palika nerealizēta iecere izkalz pieminekli mecenātam Augustam Dombrovskim un daudzas citas. Ž. Smiltnieks apbedīts Rīgas Brāļu kapos. Ž. Smiltnieks 1931. gadā apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeni.

Sagatavojis Gunārs Kušķis.

JAUNSARDZE — VISAS VALSTS UN KATRAS PAŠVALDĪBAS PROJEKTS

Taivo Trams

Foto — Gatis Dieziņš.

Jaunsardzes ieguldījums pilsoniskas sabiedrības veidošanā, ciešāka sadarbība ar pašvaldībām, valsts aizsardzības mācības ieviešana skolu programmās, kā arī Jaunsardzes attīstības būtiskākie uzdevumi un izaicinājumi — tās bija dažas no tēmām, ko pārrunāja un par kurām diskutēja 6. maijā notikušā Jaunsardzes foruma dalībnieki.

Forums notika jau trešo reizi, to organizēja Aizsardzības ministrija sadarbībā ar Jaunsardzes un informācijas centru (JIC).

Patrioti jāaudzina visai sabiedrībai

Jaunatnes patriotiskā audzināšana pašlaik ir īpaši svarīgs uzdevums, atklājot forumu, uzsvēra JIC Jaunsardzes departamenta direktors Ansis Strazdiņš. Jaunsardze ir lielākā jaunatnes kustība Latvijā, kas veido jauniešu piederības izjūtu valstij un vairo viņu patriotismu. Tajā pašā laikā Jaunsardze nevar pastāvēt pati par sevi kā izolēta organizācija — tai ir nepieciešams visas sabiedrības atbalsts. «Mēs varam izaudzināt patiesus patriotus, bet tas ir pakāpenisks un ļoti nozīmīgs darbs, kuru var paveikt tikai ar savstarpēju palīdzību,» uzsvēra A. Strazdiņš, uzrunājot arī forumā klātesošos Latvijas pašvaldību pārstāvjus.

Viņa viedokli atbalstīja arī Jaunsargu pašpārvaldes vadītājs Romāns Gagunovs, akcentējot katra novada, katras pašvaldības nozīmi spēcīgas Jaunsardzes veidošanā. Runājot par jaunsargu viedokļa pārstāvēšanu, R. Gagunovs pauda, ka Jaunsargu pašpārvaldē darbojas jaunsargi no visas Latvijas, visu viedokli tiek uzklāstīti, līdz ar to var droši apgalvot, ka pašpārvaldes virzītās idejas pārstāv visas valsts jaunsargu domas. Arī JIC direktors Druvis Kleins savā uzrunā foruma dalībniekiem uzsvēra, ka vienmēr cenšas akcentēt, ka jaunsargi nav Aizsardzības ministrijas jaunieši, bet gan mūsu visu jaunieši. Jaunsardze — tas ir visas valsts un katras pašvaldības projekts, raksturoja D. Kleins. JIC direktors pateicās Jaunsardzes instruktoriem par viņu darbu, īpaši minot viņu ieguldījumu jaunsargu kustības pastāvēšanā krīzes un nepietiekamā finansējuma gados.

Ideja par Jaunsardzes forumu rīkošanu sevi ir attaisnojusi, un problēmu fiksēšana

un to risināšanas ceļa meklējumi diskusiju ceļā ir pareizais attīstības virziens, teica Aizsardzības ministrijas Personāla attīstības departamenta Militārās izglītības un zinātnes nodaļas vecākā referente Kaiva Krastiņa. Jau tagad ir redzama iepriekšējā foruma rezultātu īstenošanās dzīvē — piemēram, šogad tiek organizēta jaunsargu spartakiāde, daudzās pašvaldībās ir aktivizējušies sadarbība ar Jaunsardzi, tostarp audzis atbalsts transporta pieejamības jomā utt.

Jāvairo interese un atpazīstamība

Forumā darbība norisinājās četras darba grupās, katrā no tām apspriežot Jaunsardzes attīstībai svarīgus jautājumus. Pirmā diskusiju grupa pārrunāja idejas ilgtermiņa projektiem sociālās integrācijas veicināšanai Jaunsardzē. Grupas darba vadītāja JIC Plānošanas nodaļas vecākā eksperte audzināšanas jautājumos Judīte Suharevska, rezumējot padarīto, pastāstīja, ka šīs darba grupas dalībnieki potenciālu sociālajai integrācijai saskatījuši kopīgu pasākumu veidošanā ar jaunsargu vecākiem, kā arī pasākumu organizēšanā jauniešiem, kuri vēl nav iesaistījušies Jaunsardzē. Tādējādi tiktu veicināta informētība un interese par jaunsargu kustību. Nepieciešams arī veicināt sadarbību ar pašvaldībā esošajām nevalstiskajām organizācijām, tādēļ vēlreiz īpaši jāuzsver — Jaunsardze ir atvērta un gaida pašvaldību priekšlikumus sadarbībai.

Otrā diskusiju grupa pārrunāja Jaunsardzes nodarbību un interešu izglītības pulciņu darbības sinhronizāciju un skolas transporta pieejamību. Grupu vadīja JIC Plānošanas nodaļas vadītāja Laura Tīrums. Viņa norādīja — grupas dalībnieki secinājuši, ka, plānojot instruktoru slodžu sadalījumu pašvaldībās, jāņem vērā pašvaldības lielums un tajā esošo bērnu skaits, savukārt nodarbībām jaunsargu pulciņos būtu jānotiek divas reizes nedēļā. Runājot par transporta pieejamību, viņa uzsvēra, ka arī šim jautājumam ir jābūt cieši saistītam ar konkrētās pašvaldības lielumu un bērnu un jauniešu skaitu tajā.

Forumā trešā grupa pārrunāja Jaunsardzes ieguldījumu pilsoniskas sabiedrības veidošanā novadā. Jaunsardzei ir plašas daudzveidīgas iespējas veicināt pilsoniskās sabiedrības attīstību, uzsvēra grupas vadītājs A. Strazdiņš. Viens no efektīvākajiem komunikācijas kanāliem šo ideju virzīšanai sabiedrībā saista Jaunsardzes instruktoru un skolas vadību, pašvaldību un skolēnu vecākus. Ne mazāk būtiska ir saziņa starp jaunsargiem un jauniešiem, kas nav iesaistījušies šajā organizācijā. Šajā aspektā svarīga ir Jaunsardzes aktīva līdzdalība novadu un pilsētu rīkotajos pasākumos, to ietvaros organizējot jaunsargu aktivitātes un tā radot pozitīvu paraugu un vairojot organizācijas atpazīstamību. Vēl viena iespēja, pēc darba grupas domām, ir Jaunsardzes dienu

organizēšana novados un skolās, kā arī iesaistīšanās citu organizāciju rīkotajos pasākumos, tajos rādot savu piedāvājumu un rīkojot savas aktivitātes. Pēc darba grupas domām, nākotnē nepieciešams aktīvāk iesaistīt Jaunsardzes darbā arī bērnus ar īpašām vajadzībām.

Valsts aizsardzības mācība — katrā novadā

Ļoti būtiska tēma bija mācību priekšmeta «Valsts aizsardzības mācība» (VAM) iekļaušana vispārējā un profesionālajā izglītībā, ar ko strādāja ceturtā darba grupa K. Krastiņa vadībā. Darba grupa uzskata, ka aktuālākais jautājums ir izglītības prasību formulēšana pedagogiem, kuri pasniegs šo mācību priekšmetu, tātad nepieciešams veikt grozījumus Ministru kabineta noteikumos Nr. 662. Šiem pedagogiem noteikti nepieciešama militārā un pedagoģiskā izglītība, turklāt primārajai jābūt militārajai izglītībai. Ņemot vērā, ka pašlaik šādu speciālistu piedāvājums ir visai ierobežots, risinājums varētu būt pedagoģiskās izglītības stundu skaita palielināšana Nacionālo bruņoto spēku Instruktoru skolas kursantiem.

Jautājumā par skolu ar VAM piedāvājumu teritoriālo izvietojumu darba grupas dalībnieki redz iespēju skolām pašām izvēlēties šo mācību procesa sastāvdaļu un tad par to informēt atbilstošo plānošanas reģionu. Savukārt pati programma jau tiek ieviesta ciešā skolas sadarbībā ar pašvaldību, teica K. Krastiņa. Pastāv iespēja noteikt maksimālo skolu skaitu, kas varētu saņemt valsts atbalstu VAM programmas ieviešanā, tajā pašā laikā neierobežojot pašvaldību vēlmes sniegt palīdzību un atbalstu. Optimālais variants būtu vismaz viena skola ar VAM programmu katrā novadā.

Ieteikuma līmenī darba grupa izvirzījusi ideju par VAM kā obligātā mācību

Optimālais variants būtu vismaz viena skola ar VAM programmu katrā novadā.

priekšmeta ieviešanu vidusskolās, savukārt pamatskolas programmā tā būtu iekļaujama izvēles mācību priekšmetu sarakstā, piemēram, 7.—9. klasēm to nosakot kā izvēles mācību priekšmetu, bet 5.—6. klasēm — integrējot citos mācību priekšmetos. Interesi par Jaunsardzi un patriotisko audzināšanu ir īpaši svarīgi stiprināt jau pamatskolas vecumā, atzina K. Krastiņa. Darba grupas dalībnieki arī objektīvi secinājuši, ka skolēnu sekmes būs tieši atkarīgas no skolas administrācijas atbalsta un ieinteresētības un pedagoga profesionalitātes.

Ja nerunājam mēs — runās citi

Forumā dalībnieki tika iepazīstināti arī ar apjomīgu pētījumu par Jaunsardzes esošo situāciju un nepieciešamajiem uzlabojumiem tās turpmākajā darbībā. Viens no būtiskākajiem pētījuma jautājumiem ir mazākumtautību integrācija Jaunsardzē, informēja viens no pētījuma veicējiem, *Dr. sc. pol.* Andrejs Berdņikovs. Pētījuma gaitā veiktas 50 padziļinātās intervijas, un to detalizēta analīze prasīs ilgāku laiku, tādēļ pētījuma galīgie rezultāti būs zināmi tikai rudenī, taču daudzus secinājumus var izdarīt jau tagad. Pētījuma veicēji akcentē vienu no būtiskākajām sabiedrības integrācijas problēmām, kas raksturīga arī jauniešu auditorijai — regulāru starptautisko kontaktu trūkums jeb nošķirta līdzāspastāvēšana un savstarpēja norobežošanās bērnudārzu, skolu, darba kolektīvu, NVO un citos līmeņos. Šis apstāklis rada būtisku risku Latvijā veidoties izteikti segregētai videi, uzskata pētījuma veicēji. Turklāt situācija nākotnē var pasliktināties — ja viena sabiedrības daļa nerunā ar otru, to darīs kāds cits un aizpildīs infor-

matīvo vakuumu ar sev izdevīgu informāciju un ziņojumiem. Pētījumā atzīts, ja Jaunsardze ir ļoti laba platforma šo problēmu risināšanai, jo tai ir gan nepieciešamā infrastruktūra, gan pieeja mērķgrupām, kā arī kopumā labs atbalsts un interese par to no sabiedrības puses, turklāt Jaunsardze ir atvērta šādām iniciatīvām.

Lieli mērķi un ambīcijas

Jaunsardzes foruma dalībnieku secinājumus uzskatīja arī aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis un Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube. Ir ļoti būtiski izmantot šo brīdi Jaunsardzes attīstībai, jo pašlaik sabiedrībā ir vērojama ļoti liela interese par šo organizāciju, foruma dalībniekiem teica R. Bergmanis. Daudzas pašvaldības saskata Jaunsardzi kā resursu, kas var nodrošināt izdzīvošanas iespēju skolām. Šo jautājumu īpaši aktualizē tuvākajā nākotnē gaidāmā izglītības reforma. Tomēr izšķiroša loma jaunsargu kustības attīstīšanā jebkurā gadījumā būs katras konkrētās skolas direktoram un viņa viedoklim un attieksmei, atzina aizsardzības ministrs. Īpaša vērība perspektīvā jāpievērš Jaunsardzes attīstībai Rīgā.

Runājot par forumu, R. Bergmanis atzina, ka šī ir ļoti nozīmīga diena, jo būtībā jaunieši vistiešākajā veidā runā par savu un visas valsts nākotni. Jaunsardzei ir definēti ļoti lieli mērķi un ir tikpat lielas ambīcijas tos sasniegt. Tiem par labu nāk arī atbalsts no valdības puses šo mērķu sasniegšanā. Jaunsardze ir viens no veidiem, kā nodokļu maksātāju nauda vistiešākajā veidā atgriežas pie cilvēkiem, uzsvēra ministrs. Pašlaik viens no svarīgākajiem uzdevumiem ir vairost izpratni par Jaunsardzi plašāka sabiedrībā, tostarp skaidrojot ieguvumus jauniešiem no dalības šajā organizācijā.

NBS komandieris pateicās instruktoriem par viņu darbu jauno pilsoņu audzināšanā. «Pie saviem darba uzdevumiem varat droši pievienot arī valstiskās apziņas un atbildības pret valsti ieaudzinašanu jauniešos,» atzina ģenerālleitnants R. Graube. Viena no lielākajām sabiedrības problēmām pašlaik ir savu pienākumu aizmirstāšana pret valsti, tajā pašā laikā precīzi zinot valsts pienākumus pret saviem pilsoņiem. Runājot par rekrutēšanas gaitu Nacionālajos bruņotajos spēkos, NBS komandieris atzina, ka ir vērojama ļoti liela atšķirība starp jaunsargiem un jauniešiem, kuri nav darbojušies Jaunsardzē. «Jaunsardze jauniešiem dod ļoti lielas priekšrocības,» atzina R. Graube. **IB**

ZEMESSARDZES IZLŪKIEM LABI REZULTĀTI VINGRINĀJUMĀ «ARONA 2016»

Guna Freimane,

seržante, ZS štāba Vadības grupas speciāliste.

Foto — Andris Kuļikovskis

«Uzskatu, ka Zemessardzes izlūki ir ļoti labi sagatavoti, to es redzu, apmeklējot dažādas izlūku mācības. Pēdējos gados nesalīdzināmi ir audzis sagatavotības līmenis, un es pat nepārspīlēju, apgalvojot, ka mūsu izlūku profesionalitāte dažos bataljonos jau ir pietuvināta profesionālā dienesta līmenim. To novēroju arī pēdējā Zemessardzes izlūku vingrinājumā «Arona 2016». Protams, nopelni un atbalsts šīs jomas attīstībā ir arī Nacionālo bruņoto spēku regulāro spēku vienībām, īpaši Sauszemes spēku kājnieku brigādei, ar ko mēs regulāri sadarbojamies apmācību jomā,» — tā izlūku līmeni raksturo Zemessardzes komandieris brigādes ģenerālis Leonīds Kalniņš.

Zemessardzē, tāpat kā profesionālajā dienestā, specializācija «izlūks» ir ļoti nozīmīga, varētu pat teikt, ka tā ir viena no elītākajām jomām. Izlūki ir tie, kurus pirmos sūta uzdevumā — izlūkot pretinieka pozīcijas, tiešu objektu atrašanās vietu, pretinieku bruņojumu, ikdienu utt. Savāktu informāciju tālāk nodod komandierim. Arī brigādes ģenerālis Leonīds Kalniņš atzīmē: «Šie vīri ir mūsu informācijas pirmavots, tāpēc ir svarīga viņu profesionalitāte un sagatavotība. Zemessardzē izlūkiem regulāri tiek organizētas dažāda līmeņa mācības un vingrinājumi. Lai kļūtu par izlūku, ir

jābeidz specializēts apmācību kurss un izlūku vada kaujinieka speciālais kurss, kas tiek organizēts Dobelē. Šajos kursos jaunie izlūkiem tiek dotas visas nepieciešamās pamatzināšanas un iemaņas. Atgriežoties bataljona dislokācijas vietās, zemessargi jau darbojas vienībā savas nodaļas ietvaros, kas ir ļoti svarīgs aspekts, lai saliedētu personālu komandas darbam un sasniegtu teicamus rezultātus.»

Lai pārbaudītu apmācību programmu efektivitāti un zemessargu teorētisko izpratni, zināšanas, kā arī darbu paaugstināta stresa apstākļos, seržantam Andrim Kuļikovskim radās ideja organizēt izlūkiem vingrinājumu, kurā varētu novērtēt un pārbaudīt viņu iemaņas, izmantojot sacensību metodi. «Sākotnēji svarīgi bija atrast pareizo virzību šim vingrinājumam, lai tās nav vienkārši sacensības. Jāpiedomā bija pie tā, kā ieinteresēt un motivēt izlūkus strādāt, pilnveidot profesijas specifiku — kvalitāti, nevis kvantitāti. Pirmajos divos gados izpratne un azarts neļāva tik efektīvi darboties. Šogad redzējām, ka izlūki pēc starta vairs

neskrien, bet jau ieņem taktiski pareizas, atbilstošas formācijas un strādā kā izlūku nodaļa, nevis sacensību komanda. Pozitīvais aspekts, kas izlūkus rosināja vingrinājumā domāt par stratēģiju, bija tas, ka teritorijā atradās nosacītais pretinieks. Ir atšķirība, vai darbojies pretinieka kontrolētā teritorijā vai vienkārši esi iegājis mežā, lai uzdevumu tehniski izpildītu.»

Izlūku vingrinājums tika ieviests 2013. gadā, pirmo reizi to organizējot Birzgalē. Vingrinājumu organizēja Zemessardzes 54. inženiertehniskais bataljons. Savukārt pēdējos trīs gadus šī vingrinājuma organizāciju ir pārņēmis Zemessardzes 56. kājnieku bataljons, rīkojot to Salas novadā. «Sacensību gars vienmēr ir stimulējis strādāt labāk, ātrāk, profesionālāk. Tas arī ir mūsu mērķis — motivēt izlūkus darboties efektīvāk un neatslābt, organizējot divas reizes gadā pārbaudes vingrinājumus. Tas arī motivē pārējos censties vairāk, jo uz goda pjedestāla kāpj tikai labākais trijnieks. Nevienam nepatīk palikt pēdējās vietās,» atzīst Zemessardzes komandieris.

No 23. līdz 24. aprīlim Salas novadā notika Zemessardzes izlūku vadu pārbaudes vingrinājums «Arona 2016», kurā piedalījās vairāk nekā 200 Zemessardzes izlūku, kas pārstāvēja visus 18 Zemessardzes bataljonus.

Izlūku nodaļām tika noteikta ierašanās jau no plkst. 6 rītā Ošānu karjerā, kur tika doti pirmie uzdevumi — kaujas šaušana nodaļas sastāvā, naža mešana mērķi, kā arī snaiperu vingrinājums «Kurmju taka», kurā tika vērtēts darbs komandā — demonstrētas praktiskās zināšanas, šķērsojot pretinieka teritoriju, un izvairīšanās no snaipera uguns. Pēc pirmajiem uzdevumiem dienas izskaņā izlūki saņēma kaujas pavēli nākamās dienas maršam.

24. aprīlī jau no plkst. 4 zemessargi sāka gatavoties — tika pārbaudīts ekipējums, ieroči, maskēšanās, sakari. Pirmās nodaļas startēja plkst. 5 divos dažādos izlūkošanas virzienos. Vingrinājuma galvenais tiesnesis kapteinis Laimonis Osis par mācībām stāsta: «Aronas pauguraines apvidus ir ļoti sarežģīts, un tas bija liels izaicinājums izlūkiem. Tad nu mēs skaidri redzējām, kurš ir labāk sagatavots un kuram vēl ir jāpatrenējas. Abas trases gāja cauri purvam, arī man kā galvenajam tiesnesim bija jāpiedomā pie maršruta sastādīšanas, lai panāktu vēlamo rezultātu — rosinātu domāt un izmantot efektīvākās metodes šķēršļu pārvarēšanai un maršruta plānošanai, ņemot vērā to, ka pretinieks ir kaut kur blakus. Līdztekus mēs organizējām bataljona mācības, lai būtu interesantāk, Zemessardzes 56. kājnieku bataljona karavīri un zemessargi tēloja nosacītu pretinieku un veica patruļas pa lielākajiem ceļiem, ierobežojot Zemessardzes izlūku brīvu pārvietošanos un liekot stratēģiski domāt, plānot un organizēt savu maršrutu maksimāli neuzkrītoši, kā tas ir jāveic īstiem izlūkiem. Viss sanāca ļoti interesanti, jo mijiedarbojoties ieguvējas bija abas puses.»

Marša organizatori bija noteikuši trasi «pa gaisa līniju» aptuveni 15 km garu, kas reāli apvidū bija aptuveni 20 km gara. Marša laikā bija jāveic dažādi uzdevumi, kuros tika pārbaudītas zemessargu prasmes un zināšanas informācijas iegūšanas, apstrādes un analīzes jomā, militārajā topogrāfijā, militārajos radiosakaros, lauka kaujas iemaņās un taktikā (patrulēšana, kontakta laušana nodaļas sastāvā, mīnas un darbība mīnu laukā) utt. Nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas punktā dalībniekiem bija jāpārvietojas gar marķētu teritoriju un 10 minūšu laikā pēc iespējas vairāk jāidentificē dažāda veida mīnas. Topogrāfijas kontrolpunktā zemessargiem bija jānosaka attālums dabā, jāatpazīst topogrāfiskie apzīmējumi. Sakaru procedūru kontrolpunktā dalībniekiem bija jāveic pilnā sakaru procedūra — jāsālsiek

rācija, jāsaprogrammē frekvences un jānodibina sakari, tad atkal jāizjauc rācija. Punktā «Izdzīvošana» zemessargiem bija jāveic divi uzdevumi — teorētiskais un praktiskais tests un jāiekur ugunskurs. Bruņutehnikas kontrolpunktā bija jāizpilda tests par NATO valstu izplatītāko bruņu tehniku un ieročiem. Patrulēšanas punktā izlūku nodaļai bija jāveic patruļa norādītā apvidū un jāreaģē uz kontaktu ar pretinieku. Ieroču kontrolpunktā dalībniekiem tika norādītas vairākas ieroču kastes, kurās izjauktā veidā bija saliktas ieroču detaļas, no kurām vajadzēja pareizi sakomplektēt dažāda veida ieročus. Marša beigās bija jāuzraksta arī ziņojums par marša gaitu, kontrolpunktiem, savākto un redzēto informāciju, kā jau īstiem izlūkiem pienākas — maksimāla informācijas nodošana komandieriem.

Pēc finiša Zemessardzes 56. kājnieku bataljona Izlūku vada kaprālis Ēriks Fomičevs dalījās savos iespaidos: «Šis man nav pirmās sacensības. Azartu raisīja tas, ka šis nebija vienkārši gājiens, bet bija arī nosacītais pretinieks, kas ierobežoja mūsu pārvietošanos un rosināja plānot pārvietošanos tā, lai neuzķertos uz viņiem. Mūsu pluss bija tas, ka mums bija komandas darbs un grūtos brīžos spējam viens otru motivēt un atbalstīt, visi, kas gājām, esam jau ar pieredzi un iemaņām, zinām, ko darām. Uzdevumi bija saturīgi, labi, katram kārtīgam izlūkam jāzina tas viss, ko no mums prasīja. Šis maršs bija iemaņu pārbaude, to visu mēs darām ikdienā. Mums tiek dota pavēle — mēs darām, zinām, uz ko ejam, un veicam uzdevumus pēc labākās sirdsapziņas.»

Izlūku vingrinājumā pirmo vietu ieguva mājinieki — jēkabpīlieši, Zemessardzes 56. kājnieku bataljona izlūku nodaļa, otrajā vietā atstājot Zemessardzes Studentu bataljona izlūkus no Rīgas un trešajā vietā ogrēniešus — Zemessardzes 54. inženiertehniskā bataljona izlūkus.

Noslēguma ceremonijas uzrunā Zemessardzes komandieris brigādes ģenerālis Leonīds Kalniņš uzsvēra: «Šogad atzīmējam Zemessardzes 25. gadadienu, šajā ceturtdaļgadsimtā esam sasnieguši augstu līmeni. Patiesi esmu lepns, ka Zemessardzē dien tik labi sagatavoti izlūki. Vēlos pateikties arī par jūsu ieguldījumu valsts aizsardzībā, jo tikai ar smagu darbu mēs panāksim vēlamās rezultātus. Garajā mājupceļā paši varēsiet izanalizēt un pārdomāt, kas ir tās iemaņas, kuras jāuzlabo, lai nākamajā gadā sasniegtu vēl labākus rezultātus. Novēlu neapstāties pie sasniegtā, nenobīties no izaicinājumiem un sekot savai pārliecībai.»

Brigādes ģenerālis L. Kalniņš pateicās Zemessardzes 56. kājnieku bataljona personālam par teicami organizēto vingrinājumu,

īpaši izceļot bataljona komandieri pulkvežleitnantu Ventu Kodoru, kā arī pateicās par personīgo ieguldījumu vingrinājuma galvenajam tiesnesim kapteinim Laimonim Osim.

Ceļa vārdus teica arī Zemessardzes 56. kājnieku bataljona komandieris pulkvežleitnants Vents Kodors: «Trešo gadu organizējam šo vingrinājumu, šķiet, ka strauji progresējam, arī rezultāti ir ievērojami uzlabojušies, salīdzinot ar pirmo gadu. Protams, mēs mācāmies arī no savām kļūdām, labojam tās, lai nākamajos gados vairs tādas nepieļautu. Kā jau Zemessardzes komandieris uzsvēra, galvenais ir noturēt augsto līmeni, bet atstāt vietu arī izaugsmei. Tā ir panākumu atslēga — vertikālā virzībā uz augšu. Īpašu paldies gribētu pateikt Salas novada domes priekšsēdētājam Irēnai Sproģei un izpilddirektoram Andrim Baumeisteram, Sēlpils pagasta pārvaldniecei Anitai Bārzdīnai par sniegto atbalstu, kā arī orientēšanās klubam «Sēlijas mežs», īpaši vecākajam zemessargam Justam Lūkinam.» **ES**

LATVIJAS REPUBLIKAS BRUŅOTO SPĒKU DARBĪBA

1918. GADA BEIGĀS UN 1919. GADA PIRMAJOS MĒNEŠOS

Juris Ciganovs,

Dr. hist., Latvijas Kara muzeja direktora vietnieks.

Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma un no LĢIA.

Tūlīt pēc Latvijas proklamēšanas Pagaidu valdība vilcinājās veidot savas karaspēka vienības, tomēr sarežģītā politiskā un militārā situācija, Padomju Krievijas iebrukuma draudi un vācu 8. armijas personālsastāva straujā demoralizēšanās radīja nepieciešamību veidot bruņotu spēku jaunās valsts neatkarības aizstāvēšanai.

Apsardzības ministrija un pirmās bruņotās vienības, 1918. gada novembris — decembris

1918. gada 22. novembrī izveidoja Apsardzības ministriju, pagaidām vakantu atstājot ministra posteni. Par Apsardzības ministrijas pārvaldnieku un ministra biedru iecēla savulaik Krievijas Intendantūras Kara akadēmiju beigušo apakšpulkvedi Robertu Dambīti. 6. decembrī par apsardzības ministru iecēla advokātu Jāni Zālīti, savulaik vienu no latviešu strēlnieku bataljonu organizētājiem, bijušo Krievijas Valsts domes deputātu. Apsardzības ministrija savas darbības sākumā atradās Rīgas Latviešu biedrības nama telpās Pauluči (tag. Merķeļa) ielā, bet decembrī pārcēlās uz Aleksandra (tag. Brīvības) un Stabu ielas stūri.

Tā kā valsts aizsardzībai trūka līdzekļu, Pagaidu valdība nevarēja izveidot savu karaspēku. Faktiskā vara, tai skaitā arī militārā, atradās vācu okupācijas iestāžu rokās. K. Ulmaņa vadītā Pagaidu valdība bija spiesta lūgt palīdzību vācu varasiestādēm. 7. decembrī Pagaidu valdības apsardzības ministrs J. Zālītis parakstīja līgumu ar Vācijas valdības pilnvaroto Latvijā Augustu Vinnigu par kopēja karaspēka veidošanu. Karaspēku bija paredzēts dibināt pēc nacionālā principa. Landesvērā bija paredzētas 26 kājnieku rotas (18 latviešu, 7 vācu, 1 krievu) un 5 artilērijas

baterijas (3 latviešu, 2 vācu), kopā 6000 brīvprātīgo. Par Baltijas landesvēru (zemes-sardze) nosauktā karaspēka priekšgalā bija paredzēts nostādīt neitrālas valsts virsnieku, taču pagaidām to komandēt uzdeva vācu armijas majoram Oskaram Šaibertam.

Landesvēra vācu vienību formēšana sākas jau novembra sākumā: 1. Rīgas rota tika saformēta 12. novembrī, Triesciena no-daļa — 11. novembrī, bet 2. un 3. Rīgas rotas un fon Rādēna rota — novembra beigās. Šīs vienības saformēja vietējie vācbaltieši.

Latviešu tautas vairākums noraidīja sadarbību ar vācu okupantiem, tāpēc latviešu rotu formēšana uz priekšu virzījās neapmierinoši. Latgalē formēšanu nespēja uzsākt. 8. decembrī uzsāka Cēsu rotas — pirmās latviešu karaspēka vienības formēšanu Cēsīs. Rotas pirmais komandieris bija virsleitnants Arturs Jansons. 10. decembrī Rīgā uzsāka Instruktoru rezerves (vēlākās Virsnieku rezerves rotas un 1. neatkarības rotas) formēšanu. Komandieris — kapteinis Jānis Balodis.

20. decembrī no latviešu studentu korporācijām «Selonija», «Talavija» un citām saformēja Atsevišķo (Studentu) rotu, kas pakļāvās tieši Apsardzības ministrijai. Vēl

Rīgā izveidoja Latgales virsnieku un apakš-virsnieku rotu un trīs Rīgas apsardzības rotas.

Latviešu karaspēka vienību cīņa pret lieliniekiem Kurzemē, 1919. gada janvāris — maijs

Zem lielinieku militārā spiediena Pagaidu valdība kopā ar nedaudzajām tai uzticīgajām latviešu karavīru vienībām 1919. gada 2. janvārī atstāja Rīgu. 5. janvāra vakarā Pagaidu valdības pārstāvji — apsardzības ministrs J. Zālītis un iekšlietu ministrs M. Valters kopā ar Atsevišķo (Studentu) rotu vilcienā atstāja Jelgavu, lai brauktu uz Liepāju. Šajā laikā Atsevišķo (Studentu) rotu piedalīja Pagaidu valdībai kā apsardzes vienību. Pārējās latviešu vienības nolēma apvienot lielākā karaspēka daļā. 5. janvārī Jelgavā apsardzības ministrs ar atsevišķu priekšrakstu nr. 55 dibināja 1. atsevišķo latviešu bataljonu, par kura komandieri iecēla apakšpulkvedi Oskaru Kalpaku. Bataljonā iekļāva Instruktoru rezerves, Cēsu, Latgales apakšvirsnieku un virsnieku, kā arī Rīgas apsardzības rotu atlikušos virus. Bataljons kā atsevišķa struktūrvienība ietilpa Baltijas landesvērā un bija pakļauts tā vadības (oberštāba) rīkojumiem.

1919. GADA JANVĀRIS — FEBRUĀRIS

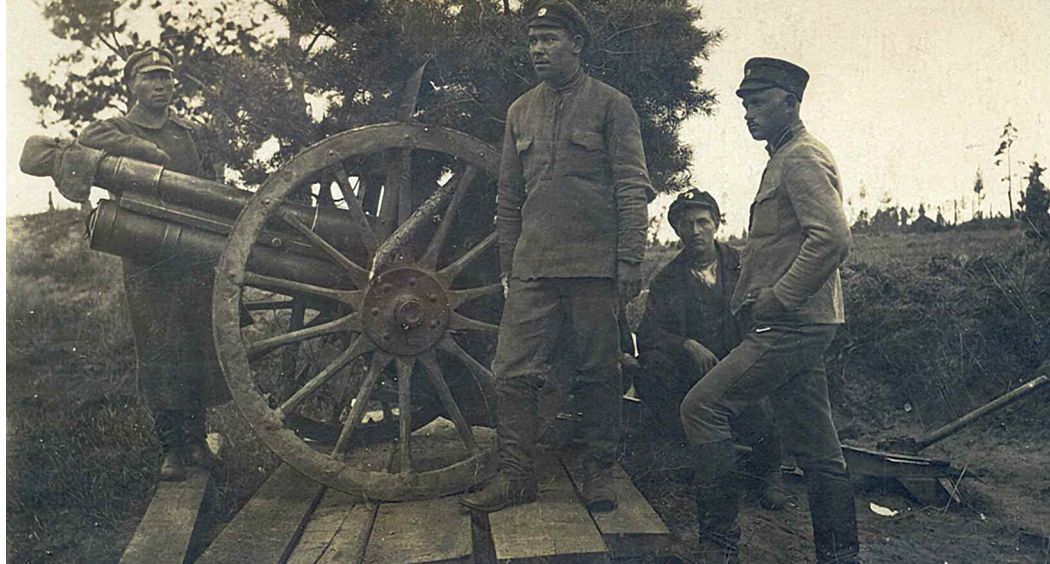
Kopā ar citiem pretlielinieciskajiem formējumiem 1. atsevišķais latviešu bataljons turpināja atkāpšanos uz Dobeli, tālāk uz Lielauci. Tur 16. janvārī «kalpakieši» izcīnīja pirmo kauju un guva pirmo uzvaru pār lieliniekiem. Taču, tā kā landesvēra vācu daļas turpināja atkāpties, to nācās darīt arī Kalpaka vīriem.

22. janvārī 1. atsevišķā latviešu bataljona 2. rota kopā ar vācu landesvēra Rādena rotu izcīnīja kauju pie Skrundas skolas, kurā guva uzvaru, taču taktisku apsvērumu dēļ arī šoreiz bija jāatkāpjas pāri Ventai. 24. janvārī pie Aizporu mājām beidzās latviešu bataljona atkāpšanās ceļš, kalpakiešu štābs nostiprinājās Rudbāržu muižas ēkā. Frontes līnija nostabilizējās, taču stāvoklis joprojām palika kritisks. Lielinieki 30. janvārī ieņēma Kuldīgu un Ventspili, puslokā apņēma Liepāju, kur atradās Latvijas Republikas Pagaidu valdība ar K. Ulmani priekšgalā.

Februārī bataljonam pienāca pirmais frontes papildinājums — no Liepājas ieradās Studentu rotas karavīri, kuri līdz tam bija pildījuši Pagaidu valdības apsardzes dienestu.

1. februārī Liepājā no Vācijas ieradās vācu armijas ģenerālis grāfs Rīdigers fon der Golcs, kas kā vācu armijas 6. rezerves korpusa komandieris kļuva arī par visu Kurzemē dislocēto pretlieliniecisko spēku pavēlnieku, viņa pakļautībā atradās arī no vācu brīvprātīgajiem — algotņiem sastādītā Dzelzs divīzija un Baltijas landesvērs, kurā ietilpa pulkveža O. Kalpaka komandētais 1. atsevišķais latviešu bataljons.

Frontē pret lieliniekiem cīnījās ap 10 000 vīru. Pagaidu valdība Liepājā un tuvākajos pagastos bija izsludinājusi vairākas mobilizācijas, kuras deva ievērojamus

Ziemeļlatvijas brigādes karavīri pie 76 mm lielgabala. 1919. gada pavasaris.

rezultātus. 1. martā 1. atsevišķajā latviešu bataljonā jau bija 600 vīru.

3. martā sākās apvienoto vācu — latviešu spēku kopīgais uzbrukums lielinieku frontē. Uzbrukuma trešajā dienā — 6. martā — pie «Airīšu» un «Skudru» mājām netālu no Skrundas notika pārpratuma sadursme starp latviešu un vācu karaspēka vienībām. Biezās miglas un nemākulīgi veiktās izlūkošanas dēļ viņi noturēja viens otru par lieliniekiem un sāka savstarpējo apšaudi. Apšaudes laikā krita 1. atsevišķā latviešu bataljona komandieris pulkvedis O. Kalpaks, Studentu rotas komandieris kapteinis N. Grundmanis, virsleitnants J. Krievs un vācu artilērijas baterijas komandieris leitnants R. Šrinders.

O. Kalpaka vietā bataljona komandiera amatā stājās pulkvedis — leitnants Jānis Balodis. 20. martā bataljonu pārveidoja par brigādi, par brigādes štāba priekšnieku iecēla pulkvedi — leitnantu Ludvigu Bolšteinu. Kopējais pretlieliniecisko spēku uzbrukums norisinājās 26. martā. Rezultātā no lieliniekiem bija atbrīvota visa Kurzeme un liela daļa Zemgales.

Neraugoties uz labvēlīgo situāciju uzbrukuma turpināšanai pret lieliniekiem, R. fon der Golcam padotie spēki izturējās pasīvi. Tas izskaidrojams ar politiskajām pretrunām starp Latvijas republikas Pagaidu valdību, kura konsekvēnti iestājās pret Latvijas ģermanizāciju un kolonizācijas mēģinājumiem, un vāciešiem, kuri gribēja atjaunot Baltijas muižniecības priekšrocības.

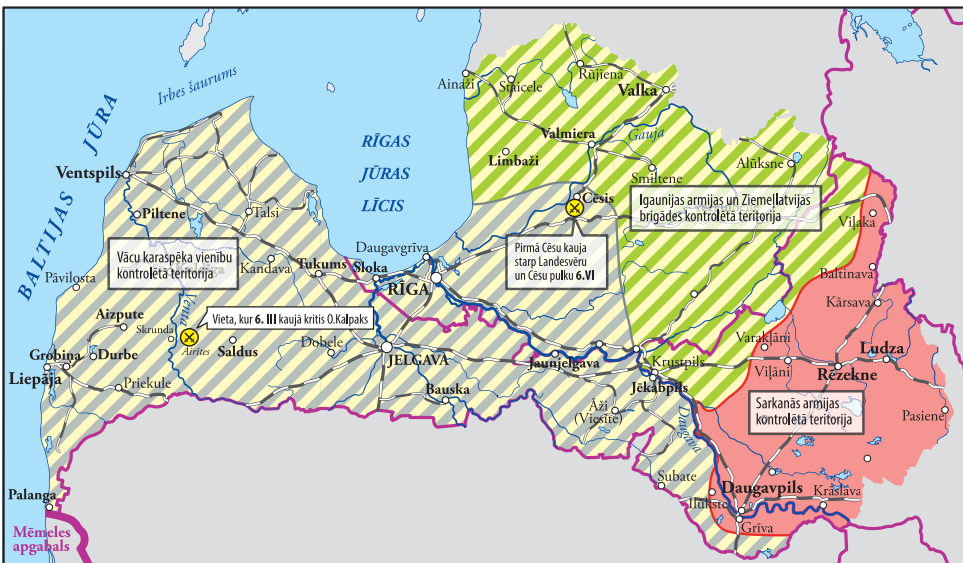
1919. gada 16. aprīlī Liepājā notika vācu militārās varas un vācbaltiešu inspiķēts pučs ar nolūku gāzt K. Ulmaņa Pagaidu valdību. Pagaidu valdības pārstāvjiem izdevās paglābties uz tvaikoņa «Saratov», kurš britu karakuģu aizsardzībā stāvēja Liepājas ostas reidā. Pagaidu valdības vietā vācieši mēģināja izveidot sevišķu militāro direktoriju ar vācu juristu O. Barkovski priekšgalā. Šajā direktoriā uzaicināja piedalīties arī Latviešu atsevišķās brigādes komandieri pulkvedi Jāni Balodi, kas atteicās, paliekot uzticīgs Pagaidu valdībai.

Maija sākumā direktorijas vietā izveidoja proģermānisku Pagaidu valdību, kuras priekšgalā izvirzīja pazīstamo mācītāju, rakstnieku un publicistu Andrievu Niedru. Šajā valdībā noteicošā loma bija vācu muižniecībai un vācu militāristiem. A. Niedras valdība pilnībā atbalstīja vācu militāristu centienus pārvērst Latviju par Vācijas provinci. A. Niedras valdība neguva ne mazāko uzticību lielākajā sabiedrības daļā un latviešu karavīru vidū. 22. maijā sākās pretlieliniecisko spēku vispārējs uzbrukums Rīgai. To vadīja Baltijas landesvēra komandieris majors Flečers. Pirmais Rīgā ielauzās barona fon Manteifeļa vadītais landesvēra triecienbataljons.

Rīgas ielās nopietnākas cīņas nenotika. Pēc Rīgas ieņemšanas, atbildot uz lielinieku «sarkano teroru», vācieši atbēdījoties uzsāka savu teroru. Vācu karavīri ielenca veselus namu kvartālus, izdarīja plašas kratišanas un arestus, notika nošaušana bez tiesas, kaut vai sarkana lakata vai aizdomīga izskata dēļ.

Turpinājums 20. lpp.

1919. GADA MARTS — JŪLIJS

Sākums 18. un 19. lpp.

Liela nozīme Rīgas ieņemšanas operācijā bija firsta Anatolija Līvena komandētajai Liepājas brīvprātīgo strēlnieku nodaļai, kuru sauca arī par Firsta Līvena nodaļu. Jau 1919. gada 15. janvārī bijušais Krievijas armijas virsnieks, vācbaltu izcelsmes muižnieks firsts (kņazs) Anatolijs Līvens Liepājā sāka formēt brīvprātīgo karavīru vienību cīņai pret lieliniekiem. Nodaļā iestājās krievu, vācbaltiešu, igauņu un latviešu tautības karavīri, kas bija dienējuši bijušajā Krievijas armijā. Nodaļa ideoloģisku apsvērumu dēļ neietilpa Baltijas landesvēra sastāvā, bet kauju laikā darbojās saskaņā ar tā oberštāba pavēlēm.

J. Baloža komandētās Latviešu atsevišķās brigādes uzdevums bija atbrīvot no lieliniekiem Jūrmalu — no Slokas līdz Rīgai, ko tā sekmīgi arī veica. Rīgā latviešu vienības ienāca 23. maijā. Brigādes štābs izvietojās Ģertrūdes ielā 19. Latviešu karavīru klātbūtne nedaudz ierobežoja vācu teroru.

1919. gada maijā Baltijas landesvēra sastāvā esošajā Atsevišķajā latviešu brigādē bija 3 kājnieku bataljoni un 1 kavalērijas divīzions. Katrā bataljonā bija 1 ložmetējnieku rota un 1 sakaru komanda. Brigādē ietilpa sapieru rota un saimnieciskā komanda. Kopā brigādē bija 1700 vīru.

Latviešu bruņoto spēku organizēšana Igaunijā un Ziemeļlatvijā

Latvijas Pagaidu valdība saskatīja iespēju uzsākt valsts atbrīvošanu no ziemeļiem. 1918. gada decembra otrajā pusē par Latvijas Pagaidu valdības pārstāvi Igaunijā iecēla mācītāju Jāni Ramani. 1919. gada 7. janvārī no Liepājas uz Rēveli (tag. Tallina) izbrauca kapteinis Jorģis Zemītāns kā Pagaidu valdības militārais pārstāvis. 20. janvārī J. Zemītāns panāca vienošanos ar Igaunijas armijas virspavēlnieku Juhanu Laidoneru par paš aizsardzības rotu formēšanu no Igaunijas valsts teritorijā esošajiem Latvijas pilsoņiem. Viņi vienojās par 6 rotu veidošanu Rēvelē, Pērnāvā un Tērbatā (tag. Tartu). 3. februārī Pagaidu valdība kapteini J. Zemītānu iecēla par visa latviešu karaspēka organizētāju un komandieri kā Igaunijā, tā Ziemeļlatvijā.

Igaunijas armijas vadība bija ieinteresēta latviešu vienību veidošanā, jo igauņi turpināja cīnīties pret lieliniekiem. Latvijas Pagaidu valdībai nebija līdzekļu, lai varētu uzturēt un apbruņot savu karaspēku kaimiņvalstī. Igaunijas valdība bija ar mieru materiāli palīdzēt topošajiem Latvijas militārajiem spēkiem. 18. februārī J. Ramanis un J. Zemītāns parakstīja līgumu ar Igaunijas valdību. Saskaņā ar šo līgumu latviešu daļas bija pakļautas Igaunijas virspavēlniecībai.

Igaunijas puse apgādāja latviešu vienības ar ieročiem, munīciju, pārtiku un iespēju robežās ar naudas līdzekļiem. Līgums paredzēja arī, ka Igaunijas armijas virspavēlniecības pakļautībā esošie spēki Latvijas teritorijā rekvizīciju veidā tiek apgādāti ar pārtiku, par to maksājot pēc Igaunijas valdības noteiktajām iepirkuma cenām. Šim nolūkam pie pilsētu un apdzīvoto vietu komandantūrām tika radītas speciālas rekvizīcijas komisijas, kas sastāvēja no latviešu un igauņu karaspēka vienību pārstāvjiem. Atbrīvotajos Ziemeļlatvijas apgabalos darbojās arī Latvijas Pagaidu valdības ieceltais apgādības un rekvizīcijas lietu pārzinis agronoms V. Gulbis. Paraleli rekvizīcijām lauksaimniekus piespieda realizēt valsts aizņēmumu. Lai arī rekvizīcijas komisijas centās pildīt savus pienākumus pēc labākās sirdsapziņas, tomēr no lieliniekiem atbrīvotajos Latvijas apgabalos pārtikas produktu bija pārāk maz, lai pilnībā apgādātu tur dislocētos igauņu spēkus.

Pēc 18. februāra līguma noslēgšanas Tērbatā sāka formēt kājnieku bataljonu un artilērijas vadu, pakļaujot tos Igaunijas armijas 2. divīzijas komandierim. Drīz bataljonu pārveidoja par 1. Valmieras kājnieku pulku. Par pulka pirmo komandieri iecēla pulkvedi — leitnantu Jūliju Jansonu. Pulka artilērijas vadu pārveidoja par bateriju, tās komandēšanu uzņēmās virsleitnants Arturs Dannebergs.

Februāra sākumā Igaunijas armija bija atbrīvojusi no lieliniekiem Valku un Rūjieni un šo pilsētu apkārtni. Atkarotajos Ziemeļlatvijas rajonos sāka darboties latviešu civilpārvalde ar inženieri Markusu Gailiti priekšgalā. 21.—27. februārī tur tika izsludināta mobilizācija Latvijas pilsoņu vidū. Iesauca 60 virsniekus un 1451 karavīru. Pusgadu ilgušais lielinieku jūgs bija pilnībā sagrāvis latviešu tautas ilūzijas par «proletariāta diktatūru». Ticība Latvijas valstij un tās bruņotajiem spēkiem pieauga ar katru brīdi. 31. martā Igaunijas armijas virspavēlnieks pulkvedis J. Laidoners izdeva

pavēli par Ziemeļlatvijas brigādes izveidošanu. Ietēra priekšmetus un uz kabī Ziemeļlatvijas karaspēka daļas sākumā saņēma no Igaunijas armijas intendantūras iestādēm un mūsu rekvizīcijas komisijām.

Nacionālo zaļo partizānu darbība

1919. gada pavasarī sarkanais terors lielinieku kontrolētajā Latvijas teritorijā bija sasniedzis kulmināciju. Daudzi iedzīvotāji, vairoties no lielinieku represijām, bēguloja. Padomju Latvijas armijas aizmugurē sāka darboties pretlielinieciskās nacionālo partizānu grupas, kuras tautā dēvēja par zaļajiem un mežabrāļiem.

Latvijas teritorijā darbojās četras lielās zaļo grupas. Viena no tām bija t.s. Veckalniņa partizāni, kurus lielinieki dēvēja par Zaļā Artūra bandu. Šī grupa darbojās Vidzemē — Cēsu un Smiltenes apkārtnē, to vadīja Artūrs Veckalniņš (Zaļais Artūrs). 1919. gada aprīlī Zaļā Artūra grupa uzbruka Cēsu cietumam, atbrīvojot no tā visus lielinieku gūstekņus.

Gulbenes apkārtnē darbojās Malienas partizānu vienība kapteiņa Jūlija Ērgļa vadībā, savukārt Balvu mežos bija nodibinājusies vienība, kuru vēlāk nosauca par Latgales partizānu pulku un kuru vadīja vēlākais pulkvedis — leitnants Jānis Vīndedzis.

Pazīstami ar savu darbību kļuva arī Augškurzemes partizāni, kas darbojās Sēlijas mežos. Tos vadīja vēlākais Latvijas armijas ģenerālis Jānis Indāns.

Veidojoties Latvijas armijai, daļa šo vienību iekļāvās tās sastāvā, kļūstot par regulārām karaspēka daļām un paturot agrākos nosaukumus: Latgales partizānu pulks, Augškurzemes partizānu pulks un Malienas atsevišķais bataljons. Veckalniņa partizāni jeb Zaļā Artūra grupa iekļāvās 2. Ventspils kājnieku pulkā.

Partizāni darbojās sev ļoti zināmā apvidū un pierastā vidē. Uzbrukumi notika sarkanarmiešu sargpostenīem, patruļām, pārtikas savākšanas komandām, arestantu etiapiem. **18**

Kalpaka bataljona karavīri Rudbārzu muižā. 1919. gada sākums. Pirmajā rindā trešais no kreisās — O. Kalpaks.

STARPTAUTISKĀS JŪRAS SPĒKU MĀCĪBAS «BALTIC FORTRESS 2016»

Līva Veita,

Jūras spēku flotiles Krasta apsardzes dienesta sabiedrisko attiecību speciāliste.

Foto — Gatis Dieziņš un Gatis Indrēvics.

No 6. līdz 13. maijam Latvijas ūdeņos notika ikgadējās starptautiskās Baltijas valstu jūras spēku mācības «Baltic Fortress», un šogad tajās piedalījās ne tikai Jūras spēku flotiles un Baltijas valstu kuģu eskadras (BALTRON) kuģi un personālsastāvs, bet arī divas NATO kuģu grupas — NATO 1. pastāvīgā Jūras spēku grupa (SNMG1) un NATO 1. pastāvīgā jūras pretminu grupa (SNMCMG1).

Latvijas Jūras spēku flotiles organizētajās mācībās kopumā piedalījās 14 BALTRON, SNMG1 un SNMCMG1 kuģi un personālsastāvs no desmit valstīm — no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Vācijas, Norvēģijas, Nīderlandes, Beļģijas, Spānijas, Dānijas un Lielbritānijas. Latviju tajās pārstāvēja kuģis A-90 «Varonis», minukuģi M-06 «Tāļivaldis» un M-04 «Imanta», kā arī patruļkuģi P-09 «Rēzekne» un P-07 «Viesīte».

Jūras spēku flotiles komandieris flotiles admirālis Ingus Vizulis savā preses konferencē uzsvēra: «Esmu gandarīts, ka mācības, kas aizsākās 2008. gadā, šo gadu laikā ir pierādījušas Baltijas valstu ciešo sadarbību un savietojamību, kā arī izaugušas par starptautiskām mācībām, kurās uzlabojam sadarbību ar mūsu sabiedrotajiem. Tikai sadarbojoties mācībās, mēs varam uzlabot savas zināšanas un prasmes lietot standarta procedūras, samazinot reaģēšanas laiku krīžu gadījumā. Mācības «Baltic Fortress» ir arī iespēja demonstrēt mūsu vienotību ar NATO un sabiedroto klātbūtni Baltijas jūrā. Tās dod iespēju paaugstināt kuģu personāla kaujas gatavību un sagatavoties dežūrai NATO 1. pastāvīgajā jūras pretminu grupā.»

Mācību «Baltic Fortress» mērķis ir sniegt iespēju topošajiem Baltijas valstu jūras spēku vidējā līmeņa vadības un štāba virsniekiem patstāvīgi plānot un vadīt operācijas jūrā, kā arī kuģu personālam veikt uzdevumu izpildi krīzes operāciju gadījumā.

Mācību praktiskā sagatavošanās ietvēra tādus elementus kā, piemēram, sarežģītas pakāpes manevrēšana grupas sastāvā, meklēšanas un glābšanas operācija, šaušana virsūdens mērķos jūrā un manevrēšana sadarbībā ar helikopteru, krājumu papildināšana un pasta nodošana, kā arī cīņa par kuģu dzīvotspēju.

Mācībās starptautiskā Jūras spēku vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieku kursa (JS VLŠVK) klausītāji, kuri militārās iemaņas apgūst Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā, pilnveidoja prasmes patstāvīgi plānot, sagatavot un organizēt jūras spēku mācības, kā arī praktiski piedalījās tajās, atrodoties uz Baltijas valstu militārajiem kuģiem.

JS VLŠVK studenti veica trīs nedēļu intensīvu mācību dokumentu sagatavošanu. Un vēlāk mācību laikā pilnveidoja procedūras, vadoties no sagatavotās dokumentācijas. Pirmās divas dienas notika treniņi pa kuģu grupām, lai nostiprinātu un sastrādātos ar citu valstu jūras spēku kuģiem, piemēram, meklēšanas un glābšanas uzdevumu izpildi vadīja Latvijas Krasta apsardzes dienesta Meklēšanas un glābšanas koordinācijas centrs.

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas vecākais virsnieks kapteinleitnants Nauris Lakševičs atzīst, ka studenti ar interesi vēroja, kā Spānijas fregate «Alvaro De Bazan», kas komandēja mācību norisi jūrā, vadīja un koordinēja kuģu grupu uzdevuma izpildei. Viņš uzsvēra, ka studentiem

svarīgākais ir ātri un pareizi reaģēt, kā arī precīzi vadīt pakļautās apakšvienības, lai pēc iespējas īsākā laikā no draudu saņemšanas brīža izpildītu uzdevumu.

Tālāko mācību gaitu noteica studentu sagatavotais operācijas plāns, kurā tika pārbaudīta gatavība reaģēt uz virsūdens briesmām, minū draudiem, laivām, kas ātri tuvojas. Tādējādi tika apgūti kaujas elementi, par pamatu ņemot mākslīgi radītu konfliktu reģionā, kurā tiek izvēsta jūras operācija. Lai studentiem sniegtu pēc iespējas daudzveidīgākas praktiskās iemaņas, mācību laikā izspēlēja dažādas situācijas, kuras ir tuvas realitātei un mūsdienu krīzes situācijām, lai pārliecinātos par vienību gatavību veikt jebkuru uzdevumu.

«Mācību mērķis tika sasniegts, un studentu iesaiste visā plānošanas un izpildes procesā attaisnojās pilnā apjomā. Lielu palīdzību izsaku Jūras spēku flotiles personālam par atbalstu JS VLŠVK studentu sagatavošanā,» mācības atzinīgi vērtēja kapteinleitnants Nauris Lakševičs.

Jūras spēku virsnieku kurss ir vienīgais apmācību kurss Baltijas valstīs, kura laikā studenti paši plāno un sagatavo mācības to praktiskai īstenošanai jūrā.

«Baltic Fortress» notiek kopš 2008. gada, un ir Baltijas valstu jūras spēku kopējās mācības BALTRON sastāvā. To organizēšanu katru gadu pēc rotācijas principa nodrošina viena no trim Baltijas valstīm. Nākamgad tās organizēs Igaunijas Jūras spēki.

Sports palīdz sasniegt kopīgos mērķus

Ieva Anševica

Foto — no komandas «Patria» arhīva.

Arvien biežāk interneta vidē manāma stilizēta militāra zīmējuma apgērbā tērtā amatieru sporta komanda «Patria», kuru veido bijušās un esošās militārpersonas, zemessargi un jaunsargi. Pagājušajā gadā par komandu vairāk vēstīja pašu čakli uzturētie sociālie profili, bet šogad ziņas par «Patria» sasniegumiem parādās arī sportam veltītos rakstos presē un internetā. Lai uzzinātu vairāk par «Patria», aicināju uz sarunu vienu no tās dibinātājiem — Nacionālo bruņoto spēku 2. kājnieku bataljona 2. kājnieku vada 2. nodaļas komandieri kaprāli Jāni Avotiņu.

— Kā radās «Patria»?

— Sākums meklējams 2012. gada misijā Afganistānā. Dienesta biedrs, kurš jau brauca sacensībās, ļoti intriģējoši stāstīja par to, cik tas ir interesanti, mudināja arī mani piedalīties. Es ļoti ieinteresējos. Kad atgriezies no Afganistānas, bija līdzekļi, lai nopirktu savu pirmo divriteni. Nopirku, atstūmos mājā un pateicu Elīnai — šis dzīvos kopā ar mums. Sieva nebija priecīga. Tieši tajā pašā dienā uzzināju, ka mums ir pieteicies dēls. Pirmajā gadā no rīta iedevu ģimenei bučas un braucu viens pats, kur vien Latvijā notika sacensības.

— Uzreiz sacensībās? Bez treniņiem pirms tam?

— Nē. Es vienkārši sāku braukt. Treniņš bija sacensības un braukšana uz darbu un mājās.

— No Pārdaugavas uz Kadagu ar divriteni?

— Jā, tagad tas man sanāk vienīgais treniņš. Cenšos trīs reizes nedēļā braukt. Iznāk ātrāk nekā ar autobusu. Ceļā aiziet stunda un desmit minūtes, braucot agri no rīta normālā tempā. Stunda divdesmit, ja ir jāpastāv pie sarkanās gaismas. Pēc dienas poligonā gan ir grūtāk piespiest sevi.

Gadu nobraucu kā pilnīgs amatieris, un tad mani uzaicināja iesaistīties vienā komandā. Tur man paverās cits skats, kā jau komandā — bija cita motivācija, mērķi. Sacensībās satiku citus armijas puīšus. Viņi brauca individuāli, tāpat kā es sākumā. Reiz braucu mājās kopā ar vienu karavīru no džeitakiem [JTAC, tuvā gaisa atbalsta koordinētāji], runājām, cik forši būtu, ja armija uztaisītu savu komandu. Toreiz viss tādā sapņu līmenī palika.

2014. gadā radās ideja pašiem kaut ko izveidot, izdomāt savas formas. Toreiz bija iespēja piesaistīt biedrībām līdzekļus darbības uzsākšanai. Mums tas izdevās. Izdomājām, uzrunājām, mūs atbalstīja. Nodibinājām sporta biedrību, iesniedzām pieteikumu, un mēnesi pēc tam apstiprināja līdzekļu piešķiršanu. Tā mēs tikām pie pirmajām formām. Biedrības «Forti Patria» statuss tika apstiprināts Lāčplēša dienā.

Sākumā jau mums mērķu bija daudz. Doma bija, ka es vairāk ar sportu nodarbojos, bet Elīna darbojas projektos, kas dod pievienoto vērtību, gandarījumu. Jo tas sniedz garīgo sātu. Dievam es īsti neticu, bet ir svarīgi, kāds tu esi, kā jūties. Sākotnēji nebija domāts, ka mēs gribēsim tik profesionāli izaugt. Domājām — vienkārši minamies, un viss. Bet līdz ar rezultātiem ambīcijas auga arvien lielākas.

Jau iepriekšējā komandā radās pārliecība par to, kādu vēlos redzēt veidojamo komandu, arī tas, ka ar daudz mazākiem līdzekļiem var sasniegt pat trīs reizes vairāk. Un galvenais — amatieriem nauda nevar būt motivators.

Sākumā uzaicinājām labākos braucējus no NBS. Likām informāciju savā Facebook lapā, karavīri pieteicās un veidojās braucēju loks. Pārsvārā visi bija pazīstami, vairākums kājnieki, kuri ikdienā skrien poligonā un visu dienu ir aktīvi. Sākām braukt uz sacensībām. Kājnieku brigāde mūs atbalstīja ar transportu. Tas bija ļoti liels atbalsts, jo varējām braukt ar visām ģimenēm, tā šis laiks netika zaudēts arī savējiem. Bieži vien gan bija tā, ka mācību dēļ nevarējām salasīt komandu atsevišķiem posmiem. It kā mūsu ir daudz, bet jāņem vērā, ka kāds ir mācībās, cits misijā, cits slimis. Šajā ziņā mums ir ļoti grūti salīdzinājumā ar citām komandām. Par spīti darba specifikai, sezonu beidzām un pēc rezultātiem bijām vidusmēra komanda ar tādu mazu kvalitātes zīmi.

Tomēr pirms sezonas beigām bija jāsāk domāt par nākamo sezonu, jo ambīcijas auga. Tad jau zinājām, ka arī citās komandās brauc spēcīgi karavīri. Sapratām, ka vajag apvienoties, ja gribam kļūt par konkurējošu komandu. Aicinājām, un viņi labprāt pievienojās.

Komandu izveidot bija viegli, bet kas cits ir to noturēt. Izstrādāju budžetu, kas nepieciešams komandas pastāvēšanai. Budžetu plānoju — ar treniņnometnēm, uztura bagātinātājiem visai sezonai, riteņu remontiem. Doma bija, lai tam karavīram, kurš brauc sacensībās, par izdevumiem vispār nebūtu jādomā. Tā kā tas iekrita manā atvaļinājumā, apmēram mēnesi man bija kārtība — no rīta e-pasti, un pusdienlaikā

braucu uz sarunām. Es gāju uz priekšu kā Krišjānis Barons — man bija viens mērķis, proti, dabūt komandai līdzekļus. Neskaitāmi aplauzieni, jo neviens jau nepasaka skaidri «nē», pasaka «nāc pēc nedēļas», tad «vēl pēc nedēļas». Sapratu, ka jāatsakās no treniņnometnēm un uztura bagātinātājiem, palika tikai pats minimums, lai komanda var labi startēt.

Līdz pat rudenim nebijām ieguvuši nevienu atbalstītāju, bet tieši tad, kad vismazāk gaidījām, ieguvām savus pirmos īstos atbalstītājus. Tad izdevās piesaistīt SIA «Sportland», kas mums nodrošina riteņus. Latvijā vispār nav tādas prakses amatieru sportā, ka nodrošinātu riteņus. Tas ir milzīgs atbalsts, jo viens ritenis maksā tikpat cik laba lietota mašīna. Sākumā bija domāts, ka viņi būs tikai «Patria» atbalstītāji. Bet «Sportland» vēlējās savu komandu, un tagad paši spēcīgākie armijas puīši no «Patria» ir «Sportland» komandā.

Ik pa laikam Facebook cilvēki rakstīja — kā var tikt komandā? Tad man nācās paskaidrot, ka komandā nevar tikt, jo nav budžeta. Sanāca toreiz atteikt, taču visas vēstules saglabāju.

Skatoties internetā amerikāņu un vācu militāristu sporta komandas, kurām ir dažādi virzieni (riteņbraukšana, skriešana, orientēšanās, invalidu sports), radās doma likt klāt citas disciplīnas, jo bija arī daudz skrējēju, kuri gribēja pievienoties komandai. Ielikām ziņu, un īsā laikā atnāca kādas 15 vēstules. Īsti vēl nebija ko piedāvāt, vienīgi tas, ka sponsors nosedz dalības maksu sacensībās un komandas biedri saņem iespēju ievērojami lētāk iegādāties ekipējumu.

— Vai šie karavīri skrien maratonā?

— Mēs skrienam septiņus posmus pa meža takām «Stirnu bukā». Piedalāmies arī «Skrien Latvijai». Kopā sanāk 14 sacensības.

— Tagad biedrībai ir divi virzieni?

— Jā, oficiāli ir divi virzieni, taču ir vēl trešais — orientēšanās sacensības, kurās karavīri startē individuāli, bet «Patria» kreklos. Jāpiemin, ka orientēšanās virzieni ir divi. MTBO ir velo orientēšanās, kur pašreiz mums ir divi braucēji. Savukārt skriešanas orientēšanās komandā mums ir trīs skrējēji.

— Vai orientēšanās ir tāds kā aizmetnis nākamajam virzienam?

— Jā, tas ir plāns nākamajam gadam. Pati orientēšanās mums šogad ir ārpus komandas interesēm, bet nākamgad gribam tieši šos sporta veidus nostiprināt mūsu komandā. Ņemot vērā to cilvēku aktivitāti,

Augšējā rindā: Rolands Zarītis, Gints Rozenbergs, Lauris Morovskis, Jānis Avotiņš un Vladimirs Mišāns (visi no NBS). Apakšējā rindā: Edgars Sijāts, ZS, Lāsma Ozola, Sandris Jaunzems un Mārtiņš Puriņš no NBS.

kuri vēlējās iesaistīties komandā, bija vairāk jādama, kā saglabāt profesionālo izskatu, kā sevi pasniegšim. Jau otro gadu mūsu ideju atbalsta bijušais zemessargs Aleksandrs Sokolovs. Būdam profesionāls fotogrāfs, viņš ir sagatavojis materiālu komandas mājaslapai, kura top. Aleksandrs startē arī mūsu skriešanas komandā.

Pašreiz pavisam esam ap 40 sportisti, katram ir savs sagatavotības un spēju līmenis. Izveidojām gan riteņbraukšanai, gan skriešanai divas komandas, lai katrs varētu atrast savu disciplīnu — vienam svarīgs ir rezultāts, citam piedalīšanās. Pagājušogad vislielākais mērķis bija saliedēt komandu, tagad tā ir ļoti cieša. Skrējēju komanda veidojas līdzīgi — it kā nekādu bonusu nav, bet viņiem patīk paveiktais, un ir jūtams liels komandas patriotisms. Ir savi komandas kapteiņi, kas organizē pārējos sacensībām. Riteņbraucēji seko skrējēju panākumiem un otrādi. Ir milzīgs gandarījums par visiem komandas biedriem, viņos ir redzama liela apņemšanās, un tieši tādēļ bija vērts ieguldīt darbu.

Nākamgad gribam saglabāt riteņbraucēju līmeni un skrējējiem to pacelt, nodrošinot ar apaviem, šortiem, krekliņu un garo kreklu, arī segt dalības maksu.

Vēl ir jauninājums — bērnu komanda. Lai braucot līdzī vecākiem uz sacensībām, arī bērni varētu piedalīties, nobraukt 800 vai 300 metrus. Lai viņiem nav garlaicīgi.

— Vai bērnu komandā ir tikai komandas dalībnieku bērni?

— Ne tikai. Var iesaistīties arī nesportotāju karavīru bērni.

— Kādi ir jūsu sasniegumi?

— Katrs komandas starts jau ir sasniegums. Šajā gadā komanda snieguma ziņā ir pacēlusies pat trīs reizes, jo esam piesaistījuši spēcīgākus sportistus. Ir jauni divriteņi, un nenoliedzami rezultātus ietekmējis arī komandas faktors.

Savā pirmajā skriešanas sezonā «Patria» skrējēji komandu vērtējumā no vairāk nekā 40 komandām ierindojās 12. vietā. Individuāli nevaru izcelt kādu, jo svarīgā ir visa komanda.

«Patria Team» komanda, kas tika izveidota vēlāk, arī elpo pakausi.

Mūsu MTB komanda šajā sezonā piedalās pusmaratona distancē, kur ir milzīga konkurence. No vairāk nekā 80 komandām «Patria» komanda cīnās par vietu pirmajā desmitniekā. Attiecīgi pirmajos divos posmos bija 8. un 9. vieta. Jāizceļ mūsu MTB braucēja Lāsma Ozola (dien Mācību vadības pavēlniecībā), kas iegulda milzīgu darbu, lai sasniegtu augstākus rezultātus. Lāsma šobrīd ir pusmaratona distances lidere sieviešu konkurencē.

Ziemā «Patria» piedalījās ziemas triatlona, kur sīvā cīņā ieguva pirmo vietu. Gints Rozenbergs ir bijušais biatlonists, trenējies kopā ar Andreju Rastorgujevu, tagad dien Militārajā policijā. Mārtiņš Puriņš no Instruktoru skolas iepriekš braucis sporta kluba «Virsothe» komandā. Riteņbraucējs un skrējējs mums ir Andris Veiss, viņš dien NBS Apvienotajā štābā. Viņš ir skriešanas komandas kapteinis.

— Vai «Patria» komandās pārsvarā ir aktīvā dienesta karavīri?

— Tagad nāk arī zemessargi. Ir jaunsargi. Ir arī bijušie zemessargi. Varbūt kāds uzskata, ka tas ir principu pārkāpums, bet es tā nedomāju. Turklāt mēs savā pastāvēšanas laikā esam iedrošinājuši trīs sportistus iestāties armijā. Cik zinu, viņi ir labi karavīri.

— Kādi ir jūsu biedrības mērķi?

— Biedrības nosaukums ir «Forti Patria» — «Par stipru Tēvzemi». Un no biedrības nosaukuma radās «Patria». Mūsu darbībā tiek ievēroti pienākumi pret valsti, armiju, cenšamies būt atbildīgi par tiem, kas ir mūsējie.

Biedrības mērķi ir veicināt sportu, vienlaikus sportā atbalstot esošos un bijušos militārpersonas, zemessargus un jaunsargus. Veicināt viņu integrāciju komandā, lai ir mazāki izdevumi ikdienā un tēriņi sacensībās. Lai, apvienojoties komandā, no sirds varētu pārstāvēt mūs, armijniekus. Parādīt, ka mēs braucam ne tikai misijās, bet arī sportā neesam zemē metami, jo īpaši tāpēc, ka mēs labus rezultātus sasniedzam, ikdienā aktīvi strādājot poligonā.

— Cik sacensību jums ir paredzēts šogad?

— Riteņbraukšanā šajā gadā paredzētas 15 oficiālās sacensības, kur mēs kā komanda piedalīsimies. Ir vēl arī neoficiālās, kurās startē individuāli. Arī skrējējiem ir 15 sacensības. Sezona mums sākas aprīļa vidū un beigsies oktobrī. Mēs ar sievu parēķinājam, ka tikai Jāņi ir brīvi un vēl viena sestdiena un svētdiena, kad nekas nenotiek. Visas pārējās brīvdienas ir kaut kur jāsporto.

— Vai arī abi jūsu bērni jau piedalās sacensībās?

— Viens ir iesaistījies skriešanā, otrs riteņbraukšanā. Neko neuzspiežam, galvenais pašreiz ir piedalīties.

— Visu laiku tiek uzsvērts — mēs. Kas ir tie, kuri nodibināja «Forti Patria»?

— Tas nav tikai mans, bet arī manas sievas Elīnas projekts, jo mēs visu darām kopā. Viņa vairāk atbild par finansēm. Visas organizatoriskās lietas patērē milzīgu enerģiju, jo ir ļoti daudz šķietamu sīkumu, kas prasa daudz laika. Bieži ir tā, ka telefonā sarakstēs vienlaikus apspriežam pa septiņām tēmām un kopā ir jāizlasa kādas 40 ziņas. Arī līgumi ir jāsaņem, ja kādam kaut kas nepatīk, jāmaina. Un tas viss kopā veido milzīgu apjomu.

Mana ikdiena paiet tā — no rīta pieceļos, aizbraucu uz darbu, vakarā atbraucu, divas stundas atvēršu tikai ģimenei, nolieku bērnus gulēt, un tad sākas telefonsarunas līdz desmitiem vakarā. Arī pēc desmitiem sanāk sazināties par kādām korekcijām, tad vēl 30 minūtes pie datora, ne ilgāk. Tādā režīmā paiet pilnīgi visas dienas.

— Daudz laika un enerģijas esat ieguldījuši.

— Viss, ko esam paveikuši un vēl paveiksim, ir liels ieguvums NBS, jo pulcētos karavīrus, kuri papildus saviem pienākumiem sporto un ir aktīvi. Domāju, esam iedvesmojuši arī topošos karavīrus. Protams, pats svarīgākais ir spēt aizsargāt savu valsti, sports ir sekundārs. Taču sports, jo īpaši misijās, ļauj izvēdināt galvu un saglabāt fizisko formu. Sports mums palīdz sasniegt kopīgos mērķus. **IS**

Kumeļu rotaļas Daugavas lokos

Kristīna Sprūdža

Foto — no interneta vietnēm.

Gadsimtiem ilgi zirgs bijis ne tikai uzticamākais cilvēka draugs, smaga darba veicējs uz lauka, raktuvēs un velkot laivas, drošākais un ātrākais pārvietošanās līdzeklis jāšus vai braukšus, labklājības un pārticības simbols, bet arī dzīvības glābējs kara laukā. Zirgs mūsdienās ir skaistuma, spēka, neatkarības un draudzības simbols un tos galvenokārt audzē cilvēku priekam — izjādēm, sacensībām un svētku izbraukumiem ar ratiem, karieti vai ragavām. Tomēr zirgu audzēšana, kopšana, trenēšana un arī sapošana ir pamatīgs un rūpīgs darbs, kas jāveic ik dienas — neatkarīgi no tā, kāds ārā laiks, kāds garastāvoklis vai pašsajūta. Uzzinot, ka Latgalē, Krāslavas novadā pie Daugavas ir brīnišķīga vieta, kur cilvēkiem satikties, iepazīties un sadraudzēties ar zirgiem, ieplānojam nedaudz garāku nedēļas nogali un dodamies ceļā.

Latvijas un Baltkrievijas pierobežas neskartās dabas skaistumu ikkatrs var izbaidīt tā, kā pašam visvairāk tik — gan kājām, gan braukšus — ar velosipēdu, laivojot pa Daugavas lokiem, ar auto un arī pavisam īpaši — zirga mugurā. Kad esam nonākuši aizsargājamo ainavu apvidū Augšdaugavas un dabas parka «Daugavas loki» teritorijā, Latvijas un Baltkrievijas pierobežā, Krāslavas novada Kaplavas pagastā, tad sākam meklēt ceļu uz zirgu sētu «Klajumi». To gan jums katrs vietējais pastāstīs un vēl parādīs — latgaliskā viesmīlībā, sirsnībā un vienkāršībā apburot jūsu sirdi. Un atvaļinājuma izjūtas būs klāt!

Ceļš uz «Klajumiem» neko daudz neatšķiras no tiem daudzumiem, kuri ved uz senajām Latgaļu sētām, kam vēsture mērāma gandrīz 90 gadu garumā. 1936. gadā ar Ulmaņa laiku valsts politikas atbalstu aizsākās Latvijas austrumu robežas stiprināšana. Toreiz ar krūmājiem aizaugušajā pierobežā jaunsaimnieks Jānis Stabulnieks lida tīrumus, būvēja mūra mājas un deva savai jaunsaimniecībai vārdu «Klajumi». Jo ticēja sev, darba tikumam un Latvijai.

Šobrīd te turpina saimniekot vecā un jaunā paaudze, saglabājot vietas kultūrvēsturisko mantojumu un rūpējoties par dabas vērtībām. Ņemot vērā pauguraino, taču ļoti ainavisko reljefu, kā arī pateicoties saimnieku mīlestībai un cieņai pret senču vēsturi,

dabu un zirgiem, 1998. gadā savu darbību sāka zirgu sēta «Klajumi». Jau iztālēm mums māj un mīļi sagaida jaunsaimnieka Jāņa mazmeita — stipra Latgales meita, kuplas ģimenes māte, kārtīgas mājas saimniece, kā arī fantastiska zirgu staļļa valdniece Ilze Stabulniece.

Paveroties apkārt, arī šodien «Klajumos» ieraudzīsiet sēlu sētai un Ulmaņa laikiem raksturīgo apbūvi, ko saimnieki saglabā un turpina attīstīt. Darbi pie saimniecības labiekārtošanas notiek nemitīgi — vai tā būtu izjādes laukuma iekārtošana, zirgu pastaigu taku sakopšana vai brīvdienu māju un pirtiņu iekārtošana un atjaunošana. Stabulnieku ģimenes, kā arī «Klajumu» draugu uzņēmība ir apbrīnojama. Ikviens, kam ir vēlme un interese piedalīties kādā no ikdienas darbiņiem vai talkām, šeit jūtas kā daļa no lielās darbīgās saimes.

Kad saimniece mums ir ierādījusi mājīgo pirts namiņu, kura iekārtojumā izmantoti videi draudzīgi materiāli, vēlamies iepazīt viesmīlīgo apkārtni. Ilze smejas, ka ar kājām, lai apskatītu visu saimniecību, būs par maz — jādodas uz stalli un jākāpj zirga mugurā. Tas nu divas reizes mums nav jā-saka, un mēs dodamies turp, jo esam taču atbraukuši, lai izbaudītu dabu, zirgus, Daugavu un lauku klusumu.

«Klajumos» ir trīs brīvdienu mājas — «Klajumi», «Klajumu Ķemeri» un «Klajumu Ganiņi». Ilze stāsta, ka ceļš līdz saimniecības paplašināšanai nav bijis vienkāršs. Apkārt nav trūcis pamestu saimniecību, tomēr lēmums par savu īpašumu pārdošanu nav viegls. Bet Ilze tikmēr ar saimniekiem runājusi, tikmēr stāstījusi par savu ieceri izveidot īpašu vietu, kurā no pilsētas kņadas, burzmas un nemitīgā skrējiena pārgurušajiem «uzlādēt baterijas», līdz sapnis kļuvis par īstenību. Kamēr klausāmies Ilzes stāstu, zirgi jau apsegloti, un mēs dodamies ceļā — vispirms sasveicināties ar

Daugavu un pie reizes apskatīt plašo saimniecību — divas dažādas pirts un trīs brīvdienu namiņus, kur var nobaudīt arī latgaliskas maltītes — tas nav maz!

«Klajumu» viesiem tiek piedāvātas ne tikai zirgu izjādes, bet arī divu līdz septiņu dienu pārgājieni zirgu mugurā pa dabas parku «Daugavas loki», aizsargājamo ainavu apvidu Augšdaugavu un Latvijas un Baltkrievijas pierobežu. Saimniece uzsver, ka reizēm nākas interesentiem skaidrot, ka šeit nav sporta centrs vai izjāžu klubs, saimniecība ir orientēta uz harmonisku un ainavisku izjādi, kas piemērota jātniekiem ar mazu pieredzi vai bez tās. Zirgu standarta ātrums ir soli, un drošība izjādē ir pirmajā vietā. Latvijas braucamā tipa un vietējie zirgi ir nosvērtas dabas un uzticami soli pa izstrādātajiem maršrutiem. Pašlaik saimniecībā ir 13 zirgi, no tiem divas Baltkrievijas braucamā tipa ķēves, kas ir īpašas ar savu raibo apmatojumu un izcelsmi. Jā, zirgu skaistumu un dažādību mēs jau novērtējām, ieejot stallī — visi ar mums sasveicinājās būbinot, zviedzot un arī prasot kādu kārumu.

Mēs šoreiz esam nolēmuši doties trīs līdz četru stundu izjādē, un Ilzes pavadībā nonākam takā ar neskartām meža un purva ainavām. Zirgi ir ļoti prātīgi un labi sagatavoti — izjāde ir bauda gan tiem, kas zirga mugurā sēž pirmo reizi, gan tiem, kas ar jāšanu ir draugos. Mūsu ceļojums ir labi pārdomāts — kad ceļš un mūsu labsajūta to ļauj, Ilze dod iespēju laist zirgus rikšos un pat lēkšos. Straujāki pastaigas posmi mijas ar rimtiem un lēniem sarunu posmiem, jo gan mežā, gan pļavās ir ko redzēt. Ja uzmanīgi vērosiet, tad redzēsiet gan cūkausus un nārbus, gan meža bites un visu purva «koncertzāli», «rūķa māju», egļu vēri, mežacūku rakumus un īpatnēji saaugušos kokus. Ilze smejas, ka rudeņos zirga mugurā varot lieliski sēņot — jānot pa taku, no augšas sēnes ir labi redzamas. Lec tik zemē,

nogriez un liec grozā! Bet skaisti šeit ir jebkurā gadalaikā — no pavasara līdz rudenim iespējams baudīt dabas krāsu, noskaņu un skaņu maiņu. Vizbuļu, kreimeņu, sveķeņu, lupiņu, pīpeņu un meža zemeņu dienas un nedēļas! Neskartas un neapdzīvotas dabas teritorijas.

Nu jau mēs esam nonākuši pie Daugavas. Elpa aizraujas un vārdos nevar nevar aprakstīt izjūtas, kādas pārņem, izbaudot vienu no skaistākajām Latvijas ainavām — «Daugavas lokus» zirga mugurā. Jūtamies kā nonākuši ārpus laika un telpas. Zirgi palēnina soli un ļauj mums izbaudīt sauli, dabu un vēju. Bet ilgi sapņot tomēr man nav ļauts, zirdziņš arī grib izmantot brīdi un ķeras pie zāles plūšanas! Svarīgi atgādināt zirdziņam, kurš te ir galvenais, un nepieļaut visādus brīvģājienu. Ganības būs, bet ne tagad, un mēs dodamies tālāk.

Pastaigas taka ik pa brīdim vijas kalnup, tad atkal lejup, kamēr mēs nonākam kādas mājas pagalmā. Gribu jau vaicāt, kurus kaimiņus tad būsim patraucējuši, bet skatos, ka Ilze jau nolēkusi no zirga un piesien to. Esam nonākuši vienā no brīvdienu māju pagalmiem «Klajumu Ķemeros». Mājas ieskauj vecs ābeldārzs, un viena no ābelēm, šķiet, pat būtu gatava ielikt ābolus pa logu istabā. Skaisti, un vienīgais, par ko es negribu domāt — ka būs no šejienes jādodas prom.

Pēc trīs četru stundu jāšanas un elpu aizraujošu ainavu baudīšanas atgriežamies atpakaļ «Klajumos». Noseglojam zirgus, noslaukām dzīvnieku slapjās muguras, un mūsu uzticamie pavadoņi ir gatavi doties ganībās. Aizvedam zirgus līdz tām un atceļā spriežam, ka svaigā gaisa, pozitīvo iespaidu un fiziskās slodzes radītais patīkamais nogurums liek sevi manīt. Nolemjam nedaudz atvilkt elpu sava brīvdienu namiņa sienās, un pēc brīža jau guļam saldā pēcpusdienas snaudā.

Piecēlušies secinām, ka tādus priekus kā gulēt diendusu var atļauties tikai pilsētnieki. Kamēr mēs šņācām, tikmēr pirtiņa jau iekurināta. Bērni dodas «ekspedīcijā» uz kūti pie vistām, trušiem un citiem māj-

dzīvniekiem, bet mēs saklājam galdu, jo ēst gribas visiem. Saimnieki pat pēc kūts apskates nevienu nepalaiž tukšām rokām — lielajai meitai vienā rokā piena krūze, otrā olas un laimīgs smaids pa visu seju. Nosmejāmies, ka ne velti «Klajumu» zirgu sēta ieguvusi goda rakstu par ģimenei draudzīgāko atpūtas vietu Latgalē, tai piešķirts arī Zaļais sertifikāts, kas ir videi draudzīgas saimniekošanas kvalitātes zīme, Kultūras ministrijas un «Lauku ceļotāja» kultūras goda zīme «Latviskais mantojums» par zirgkopības tradīciju saglabāšanu. Lai kādi arī būtu piešķirtie tituli un goda raksti, tie visi apliecina patiesu darba mīlestību un kvalitāti. Arī mēs tajā vakarā šai saimniecībai piešķiram savējo — bērni pirms aizmigšanas lūdz apsūtīt, ka mēs tik drīz no šīs pasakainās vietas, kur cilvēki un zirgi ir mūžīgi draugi, prom nebrauksim.

Pirms aizmigšanas mēs, pieaugušie, pāršķirstām zirgu sētas «Klajumi» fotogrāfiju albumu — saimnieki ar zirgiem piedalās arī kāzu ceremonijās un citās viesībās, piedāvājot izbraucienus droškās vai kamanās ar vai bez eskorta. No fotogrāfijām mums pretim veras gan vācu bruņinieku laiku dāmu, gan elegantu francūziešu, gan spilgtu čigāniešu tēli, kas Krāslavā, Daugavpilī un Preiļos ir iepriecinājuši gan iedzīvotājus, gan viesus.

Otrā rītā rosība sākas jau agri, jo klāt ir gada lielākais pasākums. Kopš 2012. gada «Klajumos» ieviesta tradīcija — vasaras pirmajā pusē tiek rīkota zirgu un dabas izrāde «Kumeļu rotaļas», kas pārsteidz ar saviem priekšnesumiem un rotaļām ģimenēm ar bērniem un citiem dabas apjūsmotājiem. Šajā dienā zirgu sētā ierodas daudz draugu, ciemiņu un zirgu mīļotāju. Pasākuma laikā ir iespējams vērot daudzveidīgus zirgu priekšnesumus un jātniekus krāšņos tērpos. Ja jums vēl nav sanācis izbaudīt skaisto priekšnesumu, neskumstiet, jo šīs vasaras

«Kumeļu rotaļas» vēl tikai būs, un katrs ir mīli ielūgts uz šo īpašo pasākumu 11. jūnijā.

No savas pieredzes varam teikt, ka dažu dienu laikā, baudot «Klajumu» dabu, zirgu tuvumu un cilvēku labestību, var patiesi atpūties un atgūt spēkus. Bez trokšņa, pūļa un burzmas katra atpūtas diena ir nedēļas vērtā. Ja vēlaties, lai jūsu vasara šogad būtu garāka nekā parasti, dodieties baudīt neatkārtojamo «Daugavas loku» skaistumu, stipriniet veselību un piepildiet sirdis ar pozitīvo! **TS**

Lietuvas atklātajā čempionātā militārajā piecīņā uzvar seržants Aleksejs Orlovs

No 4. līdz 6. maijam Kauņā norisinājās Lietuvas atklātais čempionāts militārajā piecīņā. Vīriešu konkurencē sacensībās startēja 58 dalībnieki, to skaitā četri karavīri no Latvijas. Labāko rezultātu no Latvijas karavīriem sasniegza seržants Aleksejs Orlovs (Gaisa spēku aviācijas bāze), militārās piecīņas disciplīnu (šaušana, šķēršļu josla, peldēšana ar šķēršļiem, granātas mešana un kross) summā uzrādot vislabāko rezultātu (4780,8 punkti), kas nodrošināja uzvaru kopvērtējumā. Labākais rezultāts Aleksejam bija granātas mešana (1031,6). Otro vietu kopvērtējumā (4720,6) izcīnīja Lietuvas pārstāvis virsleitnants Ģedimins Juršens, savukārt trešajā un ceturtajā vietā ierindojās Latvijas pārstāvi — kapteinis Oskars Blaus (Militārā policija, 4614,7) un dižkareivis Dainis Stepe (Sporta klubs, 4588,9). Oskars stabili startēja visās piecās disciplīnās, savukārt Dainim bija labākais rezultāts krosā (1009,8). Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadets Matīss Bajārs traumas dēļ startēja tikai trijās no piecām disciplīnām.

Komandu vērtējumā Latvijas bruņoto spēku komanda 23 komandu konkurencē izcīnīja 2. vietu.

Kopvērtējumā pirmajā vietā pulkvežleitnants Gunārs Babris

Šā gada 12. maijā Ādažu šautuvē norisinājās NBS komandiera balvas izcīņa šaušanā, kurā piedalījās 35 Zemessardzes un NBS regulāro spēku vienību komandieri, NBS Apvienotā štāba departamentu un pārvalžu priekšnieki. Šaušanā ar pistoli (kalibrs 7.62-9.0 mm, attālums līdz mērķim 25 m, mērķis Nr. 4 (krūšu tēls)) bija jāveic divas ieskautes sērijas ar 10 šāvieniem piecās minūtēs un viena ieskautes sērija ar 10 šāvieniem vienā minūtē. Šaušanā ar triecienšauteni G-36 (attālums līdz mērķim 300 m, mērķis Nr. 1 (meln aplis), ierocis aprīkots ar mehāniskajām tēmēšanas ierīcēm) tāpat bija jāveic divas ieskautes sērijas ar 10 šāvieniem piecās minūtēs un 1 ieskautes sērija ar 10 šāvieniem vienā minūtē.

Vingrinājumā ar dienesta pistoli ar rezultātu 291 punkts (pa sērijām 98,96,97) uzvaru izcīnīja pulkvežleitnants Gunārs Babris (Nodrošinājuma pavēlniecība), otrajā vietā ar rezultātu 281 punkts (pa sērijām 91,96,94) pulkvežleitnants Māris Simsons (Zemessardzes 31. aizsardzības pret masveida iznīcināšanas ierociem bataljons), bet trešo vietu ar rezultātu 280 punkti (pa sērijām 98,92, 90) ieguva majors Oskars Omuls (Zemessardzes 34. artilērijas bataljons).

Vingrinājumā ar triecienšauteni G-36 labāko rezultātu (243 punkti, pa sērijām 86,76,81) uzrādīja pulkvežleitnants Juris Ušackis (Speciālo uzdevumu vienība), otrajā vietā ar rezultātu 239 punkti (pa sērijām 86, 76, 77) majors Ivars Stīvriņš (Sauszemes spēku kājnieku brigādes 2. kājnieku bataljons), bet trešajā vietā ar rezultātu 233 punkti (pa sērijām 82,66,85) majors Jānis Ritenis (Zemessardzes 32. kājnieku bataljons).

Kopvērtējumā (abu vingrinājumu punktu summa) uzvaru izcīnīja pulkvežleitnants Gunārs Babris — 516 punkti, otrajā vietā majors Ivars Stīvriņš — 515 punkti, bet trešajā vietā pulkvežleitnants Juris Ušackis — 506 punkti.

3. Zemessardzes novada komanda labākā NBS orientēšanās čempionātā

Pēc divu gadu pārtraukuma orientēšanās čempionāts 12. maijā atgriezās Zemgales mežos — Bikstu apkārtnē norisinājās viens no apmeklētākajiem NBS sporta veidu čempionātiem. Šogad tajā piedalījās 17 komandas.

Savu meistarību un fiziskās spējas trijās vecuma grupās salīdzināja 96 karavīri un zemessargi. Cīņu spraigāku un interesantāku padarīja labāko Zemessardzes orientieristu nepiedalīšanās, kas ļāva šogad cīnīties par medaļām citiem dalībniekiem. Vīriešu 1. un 2. vecuma grupai bija jāveic 7,6 kilometru distance ar 15 kontrolpunktiem, vīriešu 3. vecuma grupai un visām sievietes grupām bija jāveic 5,9 kilometru distance ar 12 kontrolpunktiem. Abās jaunākajās vecuma grupās par uzvarētājiem kļuva Gaisa spēku aviācijas bāzes leitnanti (NBS orientēšanās izlases dalībnieki) — Artjoms Rekuņenko un Elīna Kārklīņa. Tomēr jāatzīmē V-2 grupas uzvarētāja, 2016. gada «Stipro skrējiena» 2. vietas ieguvēja, ilggadēja Latvijas un NBS izlases dalībnieka vecākā zemessarga Jāņa Krūmiņa sniegums — absolūti labākais rezultāts vīriešu grupā.

V-1 grupā

Lt. Artjoms Rekuņenko, GS AB	0.42:18
Zs. Raivo Kivlenieks, 3. ZSN	0.42:31
Sr. Guntis Māliņš, SZS KBde	0.45:03

V-2 grupā

Vzs. Jānis Krūmiņš, ZS 52. KB	0.41:10
Zs. Ansis Actiņš, ZS 27. KB	0.53:13
Vzs. Ilmārs Dāvidsons, ZS St. Bn	0.54:55

V-3 grupā

Maj. Harijs Šemelis, AŠ	0.41:21
Vzs. Alberts Lācis, ZS St. Bn	0.50:49
Maj. Ivars Priekulis, ZS 51. KB	0.53:39

S-1 grupā

Lt. Elīna Kārklīņa, GS AB	0.40:40
Vzs. Una Arama, ZS St. Bn	0.42:00
Vzs. Kristīne Bertuka, ZS St. Bn	0.42:58

S-2 grupā

Vlt. Agrita Stankeviča, ZS 51. KB	1.06:44
Kpr. Sarmite Endzele, ZS 27. KB	2.04:00

S-3 grupā

Kpt. Laima Klauža, NBS AŠ	0.53:35
Zs. Indra Segliņa, ZS 51. KB	1.06:02
Kpr. Iveta Priedīte, NP 3. RNC	1.10:48

Profesionālā dienesta (PD) karavīru godalgotais trijnieks bija tāds pats kā pagājušā gadā, bet labāko rezultātu trešo gadu pēc kārtas uzrādīja leitnants Artjoms Rekuņenko (GS AB).

PD karavīri (V1 un V2 grupās)

Lt. Artjoms Rekuņenko, GS AB	0.42:18
Sr. Guntis Māliņš, SZS KBde	0.45:03
Kad. Emīls Henrijs, Taube NAA	0.52:40

PD karavīri (sievietes)

Lt. Elīna Kārklīņa, SZS KBde	0.40:40
Kpt. Laima Klauža, AŠ	0.53:35
Vlt. Diāna Pāže, ŠB	1.03:12

Komandu vērtējumā (3 vīriešu grupu rezultāti un labākais sievietes grupas rezultāts) labākie bija Zemessardzes pārstāvi.

3. ZSN komanda	3.22:06
Zemessardzes Studentu bataljons	3.28:21
2. ZSN	3.36:04

*Sagatavojusi kaprāle Ilze Volframa,
NBS Sporta kluba Fiziskās sagatavošanas un sporta
nodaļas vecākā apmācības instruktore.*

«Lestenes stāsts Latvijai šodien un mūžībā»

Edīte Sondoviča

Foto — Gatis Dieziņš.

Ar šādu laikietilpīgu nosaukumu 16. martā Lestenes dievnamā tika atvērta Arņa Šablovskā veidotā grāmata par Lesteni un ar to saistītajiem cilvēkiem. Izdevējs — Lestenes baznīcas atjaunošanas fonds, atbalstītāji — Tukuma novada dome un daudzi jo daudzi ziedotāji. Viņu vidū vēlos minēt arī dāsno atbalstītāju Latvijas armijas ģenerāļa Mārtiņa Hartmaņa meitu Astrīdi Ivasku. Viņai nebija lemts sagaidīt šo brīdi, bet vēl īsi pirms aiziešanas mūžības ceļos, dzejniece, ciemojoties Nacionālajā aizsardzības akadēmijā 2015. gada 13. februārī, stāstīja, kā pamazām piepildās viņas sapnis un top grāmata par Lesteni, par vietu, kur viņa ar brāli Juri vadīja desmit laimīgas vasaras (1934.—1944.). Grāmatā tagad arī viņas atmiņas par mīlo tēvu, par to, kas palicis sirdī un prātā uz laiku laikiem.

Ikviens, kurš šodien saņēmis apjomīgo grāmatu, var pārliecināties, cik garīgi bagāti esam, jo katrā pagastā ir ar ko lepoties un par ko stāstīt. Lestēnē tā ir baznīca. Kā sacījis Imants Lancmanis, kas tai veltījis 50 gadus no mūža, «[...] reiz tā bija tikai skaista baznīca, bet tagad tā ir ikona, simbols, kur iekšā ir viss, kas ar mūsu tautu un valsti ir noticis. Visa Latvijas vēsture, viss tās traģisms».

Šī skaistā baznīca 1944./45. gada ziemā kļuva par liecinieci un patvērumu Kurzemes cietokšņa cīnītājiem. Ik gadu 23. decembrī latviešu leģionāri un viņu tuvinieki ir piemiņejuši šīs Ziemassvētku un janvāra kaujas.

Līdz atmodai iedeguši svētku eglīti kādā klusākā meža ielokā, bet kopš 1989. gada 23. decembra Džūkstē, bet tagad Lestēnē — karavīru Brāļu kapos pie dievnama. Kapulauks ar zināmiem un nezināmiem, memoriālā siena ar cīnītāju vārdiem un uzvārdiem un baznīca, kurā aizlūgt un pieminēt savus karavīrus. Ik gadu, īsi pirms Lāčplēša dienas, novada jaunsargi apsola turpināt vecvec-tēvu uzticības ceļu Latvijai. 16. martā un 8. maijā te nāk ģimenes ar bērniem un kapulauks kļūst par ziedu lauku piemiņai. Un vienmēr te var satikt mūsu valsts armijas karavīrus. Ko šodienas karavīriem nozīmē Lestene, pauž NBS komandieris Raimonds Graube: «Mēs ar iekšēju degsmi sevi spēcinām, lai arī turpmāk spētu apliecināt dzimtenes mīlestību. [...] Ar lepnumu mēs nesam sarkanbaltsarkano karogu, esam modri par savas valsts drošību un ik dienas apliecinām savu patriotismu.»

Viceadmirālis Gaidis Andrejs Zeibots, NBS komandieris no 2003. līdz 2006. gadam, par savu īpašo saistību ar šo vietu izstāsta grāmatā, apliecinot, ka «Lestene, karavīru piemiņas vieta — svētvieta Latvijas kartē — paliks tautas domās un piemiņā. [...] Ik pavasari Lestenes Brāļu kapos pēc iepriekšējo paaudžu radītā stiprinājuma nāks jauni un veci, ticot, ka pienāks brīdis, kad visā krāšņumā durvis vērs arī Lestenes baznīca. Ticēsim, jo mūs vieno Latvijas svētais vārds».

Lasot grāmatu, atradu rindas, kas uzrunāja īpaši. To autors ir mākslas vēsturnieks, akademiķis, Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents Ojārs Spāritis, kurš joprojām strādā Lestenes baznīcas atjaunošanas fondā.

«It kā pati no sevis auga Lestenes baznīcas simboliskā nozīme, jo tagad daudziem kļuva skaidrs, ka pie leģionāru kapu

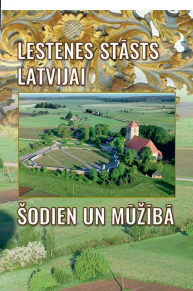
lauka noteikti ir vajadzīga kapela piemiņai un aizlūgumam, jo baznīca jau ir cilvēcis-kuma un emociju visuniversālākais patvērums. [...] Kritušo un pārbedīto karavīru dvēselēm ir jātiec koptām, un tieši tāpat ir aprūpējamas arī viņu piederīgo un pēcteču dvēseles. Tāpēc es to uztveru kā uzdevumu atjaunot pēdējo ķēdes posmu, lai baznīca kļūtu arī par kapu lauka sāpju remdētāju un stiprinātāju dzīvajiem.

Vēl nezinām, kuri cilvēki, kuras sociālās grupas tur tiks garīgi stiprinātas, — vai tie būs mūsu skolnieki, jaunsargi vai Latvijas armijas karavīri. Vai varbūt tie būs mūsu armijas un Afganistānas kara veterāni, bet varbūt starptautisko misiju veterāni, kuri taču arī reiz gribēs savu piemiņas vietu? Es Lestenes baznīcu redzu kā vispārēja humānisma templi kara brūču dziedīšanai un kara radīto sāpju remdēšanai.»

Jāteic, ka daļa no akademiķa O. Spāriša teiktā jau notiek. Bet ir ko padomāt starptautisko misiju karavīriem. Pirmajiem, kuri pirms 20 gadiem 1996. gada februārī saņēma ceļa maizi un savas valsts karogu, pirms devās uz Bosniju, jau tuvojās četrdesmit pieci un vairāk. Viņu komandieri jau pensionējušies. Daļai vecāki un vectēvi cīnījušies leģionāru rindās. 16. marts vai 8. maijs varētu kļūt par dienu, kad Lestēnē tiekas tie karavīri, kuri pirms 25 gadiem rudenī uzsāka darbu pie Latvijas armijas atjaunošanas, kuri devās starptautiskajās misijās, redzēja un piedzīvoja biedru nāvi kaujas laukos Afganistānā un Irākā. Varētu tapt grāmata, kur būtu visu misiju dalībnieku vārdi un uzvārdi, misijas vieta, dalībnieku atmiņas. Tā ir pavisam nesena vēsture, bet ne mazāk nozīmīga kā abi pasaules kari un Latvija tajos. Kā rakstīja Astrīde Ivaska, «Drīz aizies tie, kas mūs atceras,/ izzudīs sirdīs mūsu pēdas./ Bet mums vēl jāturas, jāturas,/ vēl neesam veļi, nedz vēja vēdas. [...] /Kaut kādreiz mēs paši paliksim/ tikai gars, tikai vēju vēdas,/ tomēr aiz sevis atstāsim/ savu siržu, savu vārdu pēdas.»

Liels paldies žurnālistam Arnim Šablovskim, kurš no stāstiem un fotogrāfijām par Lestenes baznīcu, Brāļu kapiem, pagastu un tā cilvēkiem izveidoja šo liecību par Lesteni šodien un mūžībā. **LB**

Ikviens no mums var iesaistīties Lestenes baznīcas atjaunošanā, izmantojot ziedojumu tālrūni: 90006088 (1,42 eiro), vai ziedojot kontā: LVHABA0551030745431 (Swedbank).

Izraidīto ceļš — Sibīrija

Edmunds Vītols,

NBS rezerves kapteinis.

Sākums šā gada februārā, marta un aprīļa numurā.

Vakar bija sēru diena, kas veltīta 1949. gadā izsūtītajiem. Mēs tajā laikā dzīvojām Talsos pie brāļa Edmunda sievas Dainas. Māja atradās kādus piecdesmit, sešdesmit metrus no ceļa. Naktī, kad izveda tos nelaimīgos, kuriem pieklaucēja pie durvīm čekisti, es stāvēju augšējā stāvā pie loga un skatījos uz ceļu. Nakts bija tumša, mašīnas nevarēja redzēt, tikai gara rinda ar mašīnu ugunīm. Skatījos, kā viena pēc otras tās brauca garām, mašīnu bija daudz. Dažas dienas pēc cilvēku izvešanas uz patērētāju biedrību, kur es strādāju, sāka vest dažādas mantas no šo cilvēku mājām. Mēbeles, grāmatas, dažādus mājas piederumus — ar norādījumu: «To visu par lētu naudu iztirgot.» Es vispār nevaru saprast, kāds no tā visa bija labums tiem maitām?! Cilvēki būtu dzīvojuši savās mājās un strādājuši kā vienmēr, un nebūtu viss tā nolaists kā pašreiz. Es saprotu, ka tā bija politika, lai izdzītu latviešus no savas zemes, lai tos izklidinātu, lai tie nebūtu vienkopus. Kā es ienīstu tos komunistus, tos padomniešus! To, ko tie maitas ir izdarījuši ar mums, nevar un nedrīkst aizmirst.

Tūlīt pēc aiziešanas no darba skolā man tomēr izdevās iekārtoties darbā Talsu patērētāju biedrībā par mašīnrakstītāju. Jau drīzumā mans priekšnieks izsauca mani un paziņoja, ka no darba man jāaiziet, kā iemeslu atkal minot manu biogrāfiju. Tad mēs nolēmām braukt uz Bulduriem dzīvot, kur mans vīrs strādāja. Atceros, ka 1949. gada ziema bija ļoti auksta. Iedevām kurpniekam manas dienasgrāmatas ādas vāciņus, no kuriem viņš uzmeistaroja Irmiņai kurpītes, lai bērnam kājas nesalst, mājās staigājot, jo ar apkuri bija bēdīgi. Telpas sildīja tikai plītiņa, kur gatavojām ēdienu, krāsns tajās nebija. 1949. gada novembra beigās kādu dienu biju aizbraukusi uz Rīgu, jo šad tad braucu turp, lai apciemotu draudzeni Austru, ar kuru kopā bijām Sibīrijā pirmā izsūtījuma laikā. Atgriezusies no mammas uzzināju vēsti, kas man kājas padarīja šlauganas. Manas prombūtnes laikā pie mums bija ieradusies divi vīri civilās drēbēs, ārā gaidījusi automašīna ar bruņotu apsardzi. Tie «viesi» gribējuši paņemt mammu ar Irmiņu un lūkojuši pēc manis. Mammai izdevies viņus

pārliecināt, ka es drīz atgriezīšos, — lai braucot tad mums pakal. Brīnums, bet viņi piekrita, tikai pieteica, ka man pašai 5. decembrī ir jāierodas pie viņiem Stūra mājā. Laikam viņiem kaut kas tai reizē bija nojucis datuma izvēlē, jo 5. decembrī toreiz tika atzīmēta PSRS konstitūcijas diena, un tā bija brīvdiena. Aizgāju uz čekas māju 6. decembrī. Bez garas runāšanas čekists uzreiz pateica, ka mūs no Sibīrijas esot izlaiduši aiz pārpratuma un ka būšot jābrauc atpakaļ. Tas noskanēja kā spriedums, atceros, ka tai brīdī acu priekšā pavīdēja mirklī, kuros redzēju sevi lopu vagonā pirmās izsūtīšanas sākumā, tad barža, Jeņisejas upe, šahtas, ziema, kartupeļu pagrabi... Mani skaļi uzrunāja, jo kādu brīdi biju atslēgusies no realitātes un, nemirkšķinot acis, blenzu grīdā. Iedeva man glāzi ar ūdeni un sāka uzdot jautājumus par brāli Edmundu. Čekistus interesēja, vai Edmunds 1940. gadā ir bijis kādā veidā saistīts ar organizāciju «Kola». Atbildēju, ka pirmo reizi par tādu dzirdu un ka viņš noteikti nav ar tādām organizācijām saistīts, jo tai laikā Edmunds bija tikai piecpadsmit gadus vecs. Vairāk tai reizē man neko neprasīja. Mani palaida uz mājām, liekot saprast, lai gatavojamies jaunam «ceļojumam» un lai nemēģinām kaut kur bēgt vai slēpties, jo tad dabūsim sēdēt cietumā. Kamēr vēl bija laiks, Ziemassvētkos aizvedu Irmiņu uz Dubultu baznīcu un nokristīju.

Atceros, ka Edmundam atnāca pakal 1948. gada pavasarī. Toreiz mēs visi kopā dzīvojām Talsu mājā, kad kādā vakarā negaidīti ieradās vīri privātās drēbēs un meklēja pēc Edmunda. Tolaik Edmundam un Dainai jau bija piedzimusi meitiņa Irēna. Edmunds nebija mājās. Mums bija skaists vilku suns, vārdā Stella. Kad čekisti ienāca istabā, Stella nerēja uz viņiem, tik nogulās pie durvīm. Kad «viesi» grasījās iet laukā, suns piecēlās, atņirdza zobus un sāka draudīgi rukt. Tomēr Edmunda sievai Dainai izdevās Stellu pavilkt nost no durvīm, un tie vīri varēja iziet. Viens no viņiem vēl noteica, ka suns esot ļoti labs un gudrs. Daina nākamajā rītā aizveda Stellu uz laukiem, jo baidījās, ka čekisti var atnākt un paņemt arī suni. Sanāca tā, ka Edmunds šajā vakarā tieši nāca uz mājām. Čekisti viņu atpazīna, braucot garām, un paņēma ciet uz ielas. Edmunda sievu Dainu arī izsūtīja, bet viņa savu mazo meitiņu Irēnu, lai glābtu no Sibīrijas, paspēja aizvest uz laukiem un atstāt pie radiem. Tas bija pārgalvīgs un smags lēmums.

Par to organizāciju «Kola», par kuru čekisti interesējās, es biju dzirdējusi, jo Edmundu uz Tukuma čeku jau bija saukuši 1940. gadā un tautājuši par šo organizāciju, taču viņš bija pusaudzis un teica, ka neko nezina. Nekādu pierādījumu čekistiem toreiz nebija, un viņi puiku atlaida. Tomēr Edmunds man pastāstīja, ka bijis kā sakarņieks un reizēm braucis uz Rīgu, lai kaut ko paziņotu «Kolas» pušiem. Reiz Rīgā viņam bija jāsatiekas ar Valdi Mellupu, kurš arī bija tukumnieks, bet gadus trīs vecāks par Edmundu un «Kolā» darbojās aktīvi. Viņa vecāki draudzējās ar mūsu ģimeni, viņa tēvs bija mežzinis Milzkalnē, bet pats Valdis studēja Rīgā. Kad Edmunds bija ieradies Rīgā un gāja pie Valda, viņš saticis uz ielas kādu paziņu, kurš brīdinājis, ka Valdis esot arestēts un aizvests. Tā arī Valdi vairs neredzējām, tik stāstīja, ka viņš cietumā esot miris, pareizāk — nomocīts. Toreiz vilcieni no Rīgas uz Tukumu gāja reti, un Edmundam nācās gaidīt līdz rītam. To nakti viņš pārlaidis kādā kurtuvē. No rīta atbrauca uz Tukumu viss melns, sodrējos.

Atgriezos mājās no «vizītes» Stūra mājā un paziņoju mājiniekiem skarbo ziņu, ka mūs atkal sūtīs prom no Latvijas. Atceros, ka vīram bija liels kažoks, no kura atārdījām oderi, kas bija no mīkstas kažokādas, un uzšuvām Irmiņai kažociņu ceļam. Cik atceros, mums pakal ieradās 1950. gada 10. janvārī. Savas līdzī nēmamās mantiņas bijām sapakojuši vienā maisā un vienā lielā čemodānā. Mūs aizveda uz Rīgas pārsūtīšanas cietumu. Tā nu izrādījās, ka Irmiņa, divu gadu un septiņu mēnešu vecumā bija nokļuvusi cietuma kamerā ieslodzītās statusā! Par ko?!

Kamerā bija ļoti daudz cilvēku, bet Irmiņa tur bija vienīgais bērns. Atceros, ka reiz kamerā ienāca kaut kādi vīri ar zvaigžņotiem uzpleciem, it kā komisija, lai pārbaudītu, kādi mums ir sadzīves apstākļi un vai ir kādas sūdzības. Jāsmejas vai jāraud?! Sadzinuši pārbiedētu cilvēku baru vienā kamerā tā, ka nav kur apsēsties pat uz grīdas, un prasa, vai esot kādas sūdzības?! Kurš tad te vēl sūdzēsies, ja kuru katru brīdi mūs sūtīs prom, kaut kur Sibīrijas plašumos! Ej nu sažini, vai pēc sūdzības izteikšanas neaizsūtīs vēl tālāk. Protams, visi bija pārbijušies aiz neziņas par rītdienu un klusēja. Viens no virsniekiem, ieraudzījis Irmiņu, pienāca meitēnam klāt un pajautāja, par ko viņa sēž cietumā. Viena kundze viņai pačukstēja priekšā, un Irmiņa atbildēja — par vectētiņu. Tam mūdzim uzplečos palika neērti, un viņi visi klusējot devās prom, ar būkšķi aizcirdami kameras durvis.

Mans vīrs Fjodors Širokovs netika paņemts ciet, viņš devās uz Maskavu pie saviem

radiem un uzreiz meklēja iespējas, kā sekot līdzī mūsu pārvietošanās maršrutam un izsūtīšanas pieturvietām.

Drausmīgas atmiņas man ir par to, kā mūs naktī pamodināja un lika ātri posties tālākam ceļam. Laukā bija melna nakts, spēcīgs putenis un sals. Mūs veda pa šauru, sniegā iebriestu taku, visapkārt apsardzes karavīri ar šautenēm rokās, nevis uz muguras siksniņā, bet rokās. Apsargāja mūs kā bīstamus noziedzniekus, kaut bijām tikai sievas vien. Mēs gājām pēdējā rindā. To nakti vienmēr atceros ar šausmām, jo tumsa, putenis, aukstums, neziņa, kurp mūs ved, un pret mums pavērstās šautenes — tas viss dzina izmisumā. Mūs taču vienā mierā varēja aizvest aiz stūra un nošaut. Es stiepu koferi un mūsu mantu maisu vilku pa sniegu, jo pacelt nespēju, mamma nesa Irmiņu, kas bija ievīstīta lakatos. Atceros, kā biju nomocījusies stiepdama un vilkdama mūsu mantību. Mamma piekodināja, lai rūpīgi pie-skatu gan koferi, gan maisu, jo starp mantām viņa bija ielikusi vērtīgas lietas, kuras vēlāk varēs samainīt pret pārtiku un drēbēm. Tā nu atspērusies vilku un stiepu, cik tik bija spēka. Pieveda mūs pie vilciena sastāva un atbīdīja vaļā vagona durvis. Kad ierausāmies vagonā un iedēdzām sveces apgaismojumam, mums elpa aizrāvās no tā, ko ieraudzījām. Vagona sienas iekšpusē bija apsalušas ar biezu ledus kārtu, bijām nokļuvušas no salīdzinoši sausas un ciešamas kameras — ledus būrī. Vagona vidū, uz apledojušās grīdas bija dzelzs krāsnīņa, kuru iekūrām. Vēlāk, kad krāsnīņa sāka sildīt telpu, ledus kusa, un visapkārt radās slapjums, kas sasūcās drēbēs un līdzpaņemtajā maizē. Tas brauciens bija kā briesmīgs murgs, jo tā bija salta ziema. Salīdzinot šo braucienu uz Sibīriju ar pirmo, jāteic, ka 1941. gadā bija vieglāk, jo toreiz mūs veda vasaras laikā.

Tagad, pēc gadiem, atskatoties uz šiem notikumiem un salīdzinot abus izsūtījuma pārbraucienus, es saprotu, ka tas salīdzinājums ir ļoti nosacīts. Pirmā izsūtīšana un visi braukšanas apstākļi likās briesmīgi, jo nekas tamlīdzīgs iepriekš nebija pieredzēts. Kad nācās iepazīt vēl briesmīgākus apstākļus, par atskaites punktu kļuva pirmās izsūtīšanas skarbā pieredze. Tā cilvēks dzīvē spēj pieņemt arvien smagākus pārbaudījumus, tos izturot tikai ar iepriekšējā pieredze gūto rūdījumu. Pieļauju, ka daudzi no tiem, kuri uzreiz nokļuva lēģeros, neizdzīvoja tikai tāpēc, ka nespēja īsā laikā pielāgoties tik krasām un dramatiskām gan ārējām, gan iekšējām pārmaiņām.

Nākamā pietura, kur mums ļāva izkāpt no vagona, bija tikai Novosibirskā. Tur mūs pārveda uz kārtējo pārsūtīšanas cietumu.

Pēc kāda laika mūs atkal veda uz vilcienā, bet šoreiz tie bija tā dēvētie Stolipina vagoni, kuros mūs sasēdināja. Stolipina vagonā bija eja un vairākas atdalītas telpas, kā braucot ar plackarti (kupejā), taču bez nārām, uz kurām gulēt vai sēdēt. Tai eja nevienam nelaida, jo tur atradās bruņota sardze. Katrai telpai priekšā aizslēdza restotas durvis, un braucām kā putniņi būrišos. Stolipina vagonā bija ļoti grūti braukt, jo katrā telpā bija arī sakrautas mantas, un cilvēki tā īsti nevarēja ne izstiepties, ne stāvēt, ne kārtīgi apsēsties. Kad sasniedzām Ačinskas staciju, mūs atkal «izkrāva» un ievietoja kārtējā cietumā. Tiešām, radās iespaids, ka cietumi Krievijā ir uzcelti visur. Kur tik pietāja vilciens, cietums jau gaidīja. Mūs ar Irmiņu ielika kamerā, kurā bija mātes ar bērniem, bet mammu kamerā pie pieaugušajiem. Kamerā, kurā bijām ar Irmiņu ievietotas, sēdēja arī par dažādiem noziegumiem notiesātas sievietes. Piemēram, vienai bija bijis naudas iztrūkums tirdzniecībā, otrai zagšana, citai krāpšana. Labi atceros liela auguma dūšīgu sievu, kas bija notiesāta par zagšanu. Viņai bija mazs bērniņš, ko viņa bija dzemdējusi cietumā. Man bija bail no tās sievietes, jo likās, ka viņa pie mazākajām domstarpībām var jebkuru nožņaupt. Pārējās sievietes turējās no viņas pa gabalu, arī tās, kuras bija ieslodzītās ar cietuma pieredzi. Kamerā bija nostiepti striķi, uz kuriem izkārtā žāvējās gan bērnu, gan sievu veļa. Jāatzīst, ka savos spriedumos par šo sievieti biju kļūdījusies un viņas biedējošais izskats bija maldinošs. Vienu dienu biju izmazgājusi Irmiņai drēbītes un izkārusi tualetes telpā žāvēšanai, jo mūsu dzīvojamā telpā vairs nebija brīvas vietas, kur tās izkārt. Pēkšņi ieradās mums pakaļ. Kamerā ienāca kāds vīrs formas tērpā, nosauca manu un Irmiņas vārdu un uzvārdu, nokomandējot, ka jāiet tūlīt. Es ātri ķēru mūsu mantīņas, un mēs jau gājām ārā no kameras, kad izdzirdu, ka mani kāds skaļi sauc. Izrādījās, tā «baigā» sieviete skrēja man pakaļ ar drēbītēm, kuras steigā biju aizmirsusi uz striķa. Tad arī sapratu, ka šī sieviete nebija ļauna.

Sākās kārtējais šausmīgais posms mūsu «ceļojumā». Tikām sasēdināti lielās ragavās, kuras vilka traktors. Ragavās bijām kādi divdesmit cilvēki. Tik milzīgas ragavas nekad iepriekš nebiju redzējuši. Traktors neganti rūca, bet braukšana bija ārkārtīgi lēna, pat kājām ejot, ātrāk tiktu uz priekšu, arī sasil-ditos, jo sals bija pamatīgs. Ceļš bija tāls, ja nemaldos, vairāk nekā simts kilometru. Atceros, kādai četrpadsmit piecpadsmit gadus vecai meitenei kājās bija plāni šņorzābaki, un viņai šausmīgi sala kājas. Meitene gauži raudāja, piespiedusies pie savas mammas. Tad nu māte lūdza apsardzes vīriem, lai ļauj

meitenei paskriet blakus ragavām, lai sasil-ditu kājas. Komandants atļāva, bet brīdināja, ka šaušot, ja meitene mēģinās mukt. Idiotisms, kur te varēja aizskriet — visapkārt plaši lauki ar dziļām kupenām!? Meitene, joprojām raudādama, skrēja aiz ragavām, sākumā klupdama un krīzdama, jo pēdas bija nejutīgas. Pēc brīža asinis sāka riņķot, un sāpes kļuva vēl stiprākas, bet meitene turpināja skriet. Tikai pēc kāda laiciņa meitene ierausās atpakaļ ragavās, un māte viņu ievīstīja vilnas lakatos, apkampa un cieši piespieda pie sevis.

Vēlu, jau tumsā mūs atveda uz jauno nomitināšanas vietu — ciematu Biriļusi. Traktors apstājās ceļa vidū, mūs izsēdināja no ragavām un pateica, lai pašas ejot un

«Tēvijas Sargs» aicina lasītājus, kuru dzimta glabā atmiņu stāstus par Latvijas vēstures notikumiem, ko būtu vērts publicēt, sūtīt tos uz e-pasta adresi redakcija@sargs.lv

meklējot sev apmešanās vietu. Pirmajā brīdī apstulbām no tāda paziņojuma, jo kurš tad naktī laidīs mājā svešus cilvēkus?! Laikam jau vietējie vairs ne par ko nebrīnījās, jo nebijām ne pirmie, ne pēdējie, kas tā te tika pamesti. Kamēr mamma aizskrēja meklēt patvērumu, mēs ar Irmiņu stāvējām uz ceļa un gaidījām. No pretī esošās mājas iznāca kāda sieviete un, pienākusi pie mums, teica, lai Irmiņa nākot pie viņas siltumā, kamēr mēs atradīsim pajumti. Laikam viņa pa logu bija redzējusi, ka mazs bērns stāv salā, un nolēma palīdzēt. Mamma no saviem meklējumiem atgriezās tikai pēc stundas vai pusotras. Viņa bija atradusi kādu māju, kuras īpašnieks piekrita mūs uzņemt, jo mājā bija divas istabas. Pateikušies sievietei par rūpēm un cilvēcisko attieksmi, devāmies uz aizrunāto mitekli. Istaba, kur saimnieks mums ierādīja apmesties, bija liela, bet pustukša, tajā bija tikai kumode, sienas skapis, viena gulta un paklāji pie visām četrām sienām. Mamma ar Irmiņu apgūlās gultā, bet es uz grīdas. Atceros, ka gulēšana bija nemierīga. Naktī izdzirdējām, ka kāds dobji klauvē pie ārdurvim. Pie saimnieka bija atnācis kāds vīrs. Viņi, blakus istabā apsēdās pie galda, iedzēra un skaļi runājās. Mēs ar mammu varējām ļoti labi dzirdēt abu vīriešu sarunu, jo durvis uz otru istabu bija atstātas pusvīrus. Atnācējs it kā bija atbraucis no tālienes un stāstīja, ka vilcienā esot ar kādu sakāvēs un to nogalinājis. Teica, ka vajagot noslēpt nazi. Mēs ar mammu bijām pārbijušās un līdz pat rītam neaizmi-gām ne mirkli. Jau agri no rīta mamma devās meklēt citu patvērumu, jo šeit palikt

Turpinājums 30. lpp.

Sākums 28. un 29. lpp.

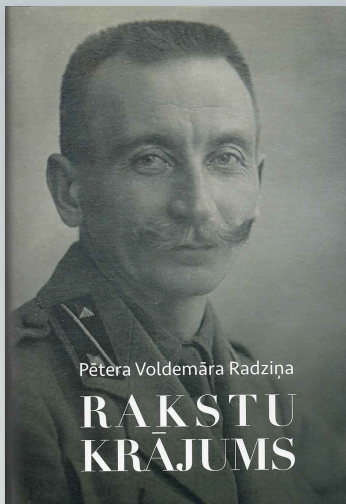
negribējām, bija bail par mūsu drošību. Kad mamma gāja ārā no mājas, saimnieks viņai, it kā smeļoties, noprasīja, vai viņa tagad neiešot sūdzēties, jo būšot dzirdējusi viņa sarunu ar nakts viesi. Mamma izbrīnīti atteica, ka pēc garā ceļa mēs esot tā gulējušas, ka vispār nezinot, vai kāds atnācis naktī. Mammai izdevās pie kādas ģimenes atrast istabiņu. Tā gan bija caurstaigājama, bet mēs aizkāram priekšā palagu, un bija tīri mierīgi, ģimene arī bija mierīga. Beidzot varējām atslābināties uz brīdi, un nākamajā vakarā iekritām dziļā miegā līdz pat rītam, jo kārtīgi gulējušas nebijām ļoti ilgu laiku, patiesībā — visu ceļu, no Latvijas līdz Biriļusiem.

Pirmā darba vieta Biriļusos man bija rūpniecības kombinātā. Es un vēl viena meitene no Latvijas, vārdā Ilze, braucām uz mežu vēršu pajūgā. Mums katru dienu mežā vajadzēja nozāgēt un nogāzt divus noteikta izmēra kokus, tad tos atzarot. Abi sagatavotie balķi bija jāatved uz ciematu, un tā katru dienu. Divatā zāģējām, cirtām un ar grūtībām cēlam tos balķus pajūgā, lai vestu uz ciematu. Ar tiem vēršiem arī gāja greizi, jo tie bija ļoti lēnīgi un stūrgalvīgi dzīvnieki. Ja pajūga ritenis uz meža ceļa aizķērās aiz kādas koka saknes vai ieslidēja nelielā bedrītē, vērši apstājās un nekustēja no vietas, lai arī kā mēs mēģinātu viņus dzīt. Šādās reizēs pašām nācās tos riteņus celt ārā, lai varētu turpināt ceļu. No rītiem, braucot uz

mežu, kad pajūgs bija tukšs, visi četri riteņi bija sastumti kopā, bet, kad krāvām balķus, tad pakāļējos riteņus vajadzēja atstumt atpakaļ, lai rati būtu balķu garumā. Mājās parasti pārradāmies vēl vakarā, jo tieši tā iekraušanas, braukšanas un izkraušanas padarīšana vilkās ļoti ilgi. Pie koku zāģēšanas, nogāšanas un atzarošanas jau bijām piešāvušas un darbojamies diezgan veicīgi. Atceros, ka atceļā parasti sēdējām uz balķiem un dziedājām vai arī — raudājām. Citreiz apgulāmies uz balķiem un raudzījāmies milzīgo koku galotnēs un debesīs. Nāca miegs, bet baidījāmies tam ļauties, jo varējām nokrist no balķiem.

Turpinājums sekos.

Ielūkojoties jaunizdotajā ģenerāļa Radziņa rakstu krājumā

Esam pieraduši, ka vārdu salikums «kopotie raksti» parasti attiecas uz kāda ievērojama rakstnieka vai dzejnieka veikumu, bet šoreiz runāsim par latviešu karavīru, kuram nu ir iznācis rakstu apkopojums. Vēstures entuziastu kopa «Ģenerāļa Pētera Radziņa biedriba» izdevusi šī ievērojamā latviešu karavīra, publicista, sabiedriskā un politiskā darbinieka garīgā veikuma apkopojumu, kuru ar pilnu atbildību var nosaukt par ģenerāļa rakstu krājumu. Pēteris Radziņš bija īpašs karavīrs un īpašs virsnieks. Piedalījies vairākos karos, viens no visizglītotākajiem latviešu tautības virsniekiem Krievijas Impērijas armijā, neatkarīgajā Latvijā vadījis mūsu valsts jaunizveidotos bruņotos spēkus smagajās kaujās par brīvību, plānojis un vadījis bermontiēšu sakaušanu un Latgales atbrīvošanu no lieliniekiem.

«Tā ir bijusi sevišķa laime Latvijas armijai, ka bermontiādes laikā tā ieguva tik apdāvinātu vadoni kā Pēteris Radziņš — armijas virspavēlnieka štāba priekšnieka amatā. Kā ģenerāļa Baloža tuvākais palīgs un padomnieks, Radziņš tad arī bija Latvijas atbrīvošanas cīņu operatīvais vadītājs līdz miera noslēgšanai,» savulaik teica publicists Žanis Unāms.

Bez militārajiem talantiem P. Radziņš bija arī ar asu prātu un lieliskām literāra dāvanām apveltīts analītiķis, publicists un sabiedriski aktīvs dzīves vērotājs, kam nebija vienaldzīgas ne jaunākās vēsmas militārās domās, ne starptautiskās situācijas dažādi samezglojumi, ne jaunās Latvijas valsts sabiedriski politiskās aktivitātes. Par šīm tēmām un daudz ko citu viņš aktīvi rakstīja tā laika presē. Ne visiem viņa rakstītais patika, ne visiem bija pieņemama viņa tiešā karavīra runa un politiskie uzskati (viņam dažreiz pārmeta to, ka viņš kā militārpersona jauca iekšā politiskajos procesos, pārmeta labējus politiskos uzskatus). Arī šodien, vērtējot ar šīs dienas zināšanām tā laika notikumus, ne visam viņa teiktajam var piekrist, taču noliegt viņa devumu neviens nevar. Piemēram, joprojām Latvijas vēstures pētniecībā par hrestomātisku jāuzskata viņa darbs «Latvijas atbrīvošanas karš» par Latvijas armijas cīņām pret Bermonta karaspēku un Latgales atbrīvošanu — tas ir detalizēts, rūpīgi izstrādāts šo kauju apraksts, bez kura šodien šī vēstures perioda pētniecība nav iedomājama.

Arī šajā izdevumā šis P. Radziņa veikums ir ietverts. Jauno P. Radziņa rakstu krājumu var nosacīti iedalīt divās daļās: viena daļa veltīta R. Radziņa dzīves un darbības pārskatam — to šajā izdevumā paveikuši grāmatas sastādītājs — atvaļināts NBS majors Agris Purviņš un vēsturnieks Ēriks Jēkabsons. Otra daļa ir P. Radziņa rakstītā mantojuma apkopojums: viņa raksti dažādos preses izdevumos par plašu tēmu loku — starptautiskā situācija, pārdomas par Latvijas bruņoto spēku attīstību, par valsts aizsardzību, arī par karavīru

un armijas līdzdalību tautas morālo vērtību stiprināšanā, par šādām vērtībām sabiedrībā vispār. Mūsdienā sabiedrībā daudz kas no tā, ko ģenerāļa spalva rakstījis gandrīz pirms 90 gadiem, joprojām ir aktuāls...

Šo grāmatu īpaši nozīmīgu padara līdz šim maz tiražētās un plašai sabiedrībai ne pārāk zināmās P. Radziņa atmiņas no Pirmā pasaules kara gadiem un viņa apraksts par Vācijas karaspēka darbību Latvijā un Igaunijā 1918. gadā. Var piekrist grāmatas veidotāju teiktajam, ka abi šie materiāli ir unikāli — tie noteikti ir jāzina visiem, kuri pēta un interesējas par šo posmu Latvijas vēsturē. Labs darbs, kas padarīts — tā īsumā var teikt par šo grāmatu, veikumu, kas noteikti ieņems savu vietu ikviena Latvijas militārās vēstures interesenta grāmatu plauktā.

Īss ieskats P. Radziņa biogrāfijā

P. Radziņš dzimis 1880. gada 2. maijā Lugažu pagasta Jaunvīndedzēs lauksaimnieka ģimenē. Mācījies Lugažu draudzes skolā, Valkas pilsētas skolā un Nelsona reālskolā Valkā. 1898. gadā viņš kā brīvprātīgais iestājās Krievijas Impērijas armijā, Kauņā izvietotajā 112. kājnieku pulkā. 1899. gadā iestājās Viļņas jūnkurskolā, kuru pabeidza 1901. gadā kā podporučiku. P. Radziņš piedalījās Krievijas — Japānas karā, 1907. gadā iestājās Krievijas armijas Ģenerālštāba akadēmijā Pēterburgā, kuru pabeidza 1910. gadā, pēc tam dienēja Ģenerālštāba virsniekam atbilstošos amatos.

Pirmā pasaules kara laikā dienēja krievu Rietumu frontes virspavēlnieka štābā, 1915. gada oktobrī kļuva par 8. Sibīrijas divīzijas štāba priekšnieka vietnieku, bet no 1916. gada februāra bija 61. divīzijas štāba priekšnieka vietas izpildītājs. Pēc Krievijas armijas sabrukuma dienēja Ukrainas hetmaņa karaspēkā (1918. gadā), 1919. gada oktobrī devās atpakaļ uz Latviju. No 1919. gada 27. oktobra pulkveža dienesta pakāpē kļuva par Latvijas armijas Virspavēlnieka štāba priekšnieku. 1920. gada februārī P. Radziņu paaugstināja ģenerāļa dienesta pakāpē, viņš bija lektors Kara skolā un Virsnieku kursos, kā arī Lāčplēša Kara ordeņa domes loceklis. 1924. gada februārī P. Radziņu iecēla par armijas komandieri, 1918. gada aprīlī — par Virsnieku akadēmisko kursu priekšnieku. Ģenerālis nomira 1930. gada 8. oktobrī, viņu apglabāja Rīgā, Brāļu kapos.

Kara akadēmisko kursu priekšnieks ģenerālis Radziņš. Ap 1929. gadu.

Sagatavojis **Dr. hist. Juris Ciganovs.**
Foto — No Latvijas Kara muzeja krājuma.

AMERIKĀŅU YMCA DARBĪBA LATVIJAS ARMIJĀ 1920.—1922. GADĀ

Ēriks Jēkabsons,

LU profesors.

Foto — no Latvijas Nacionālā arhīva
Latvijas Valsts vēstures arhīva.

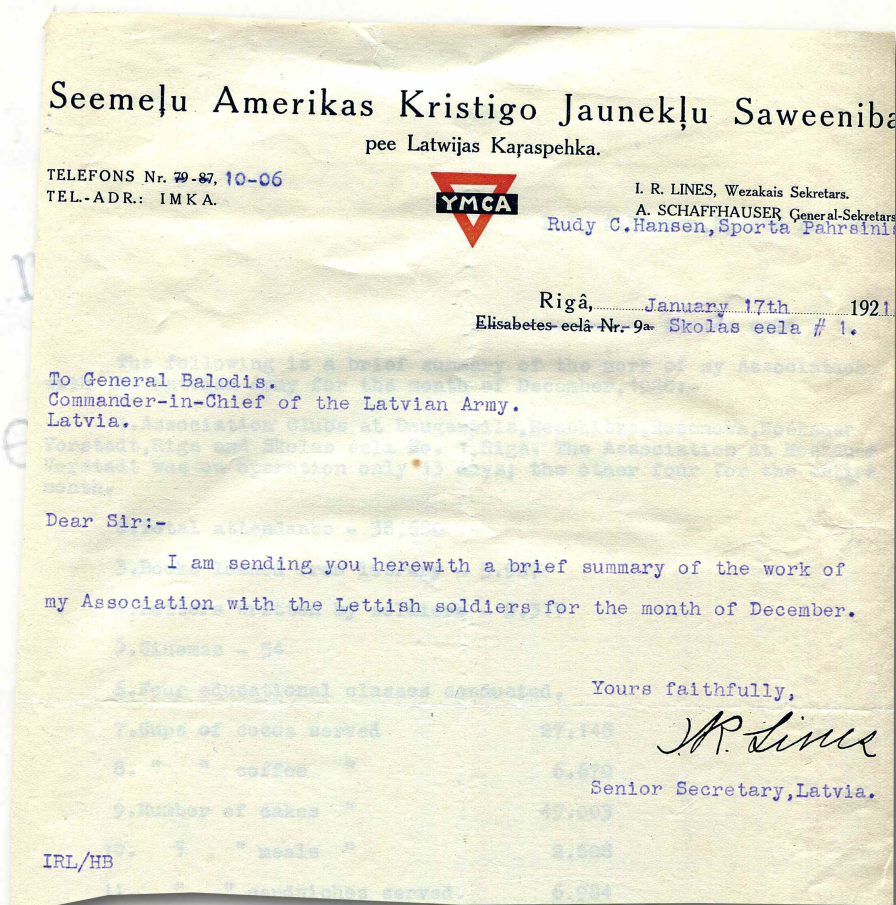
Sākums šā gada marta un aprīļa numurā.

Sports un aktivitātes ārpus armijas

Organizācijas vadība palīdzēja Latvijas iedzīvotājiem tuvinieku meklējumos visās pasaules vietās, kur vien darbojās YMCA nodaļas, kā arī sniedza atbalstu organizācijām (Lauksaimniecības centrālbiedrība un citas šāda rakstura organizācijas 1921. gada rudenī saņēma ASV Lauksaimniecības departamenta YMCA piesūtītās gadagrāmatas un laikrakstus). Turklāt 1921. gada februārī A. Lainss apsoliya sniegt atbalstu Latvijas studentiem ar drēbēm, grāmatām un citām lietām, bet aprīlī nodeva Latvijas Augstskolas trūcīgajiem studentiem viņiem ASV saziņotos 2000 dolārus (sadarbībā ar ARC tika sarūpētas studentiem nepieciešamās drēbes).

1921. gada pavasarī, apceļojot reģiona valstīs ar uzdevumu konstatēt situāciju ar jaunatnes izglītības apstākļiem, Latviju apmeklēja YMCA amatpersona un ārsts V. Ors (15. martā viņš izbrauca no Rīgas uz Valku). Pēc vairāku mācību iestāžu (Latvijas Augstskolas, tehnikuma, vidusskolu un pamatskolu) apmeklējuma viņš preseī atzinīgi izteicās par jaunatnes noskaņojumu un atzina: «Tik grūtos apstākļos, kādos lielākā daļa jūsu jaunatnes atrodas, kad dienu jānodarbojas iestādēs un citur un mācībām atliek rīti, vakari un nakts, Amerikas jaunatne — ar nedaudziem izņēmumiem — nepazīst.»

1921. gada martā Rīgā tika izveidota YMCA Kara gūstekņu sekcija Donaldā Lourijā (Lowrie) vadībā, kura sadarbojās ar Starptautisko Sarkano Krustu un rūpējās par bijušajiem krievu karagūstekņiem, kuri cauri Latvijai atgriezās mājup no Vācijas, un vāciešiem, čehiem un ungāriem atceļā uz dzimteni no Padomju Krievijas. Sākot ar augustu, amerikāņi uzņēma vairākus gūstekņu transportus mēnesī. Oktobrī sekcijas namā Popova ielā pabija kopumā 1145 personas no trijiem transportiem. YMCA Latvijas nodaļas vadītājs Dž. Somervils, kas Lainsu amatā bija nomainījis 1921. gada jūlijā, īpaši atzīmēja ungāru virsnieku aktivitāti — piecu Rīgā pavadīto dienu laikā viņi noorganizēja orķestri, sarīkoja vairākus koncertus un galda spēļu turnīrus. Raksturīgi,

ka Popova ielas namā kādu laiku minētie virsnieki dzīvoja kopā ar ungāru komunistiem, pret kuriem viņi tika samainīti (viens komunistis pret sešiem virsniekiem) un kuri atradās ceļā uz Padomju Krieviju. Organizācija deva cilvēkiem iespēju nosūtīt vēstules, apmeklēt bārdzini, sarīkot šaha turnīrus, koncertus un izrādes, kā arī apgādāja tos ar ziepēm, cigaretēm, saldumiem un pārtiku. Berlīnē speciāli tika pasūtīti laikraksti ungāru valodā, ko atgādāja uz Latviju.

YMCA darbība Latvijā bija daudzpusīga. Piemēram, 1922. gada sākumā pie organizācijas ar lūgumu sniegt atbalstu baltkrievu skolām Latgalē ar mācību grāmatām krievu valodā vērsās Izglītības ministrijas Baltkrievu izglītības pārvalde. Aprīlī no YMCA mītnes Berlīnē uz Latviju tika nosūtītas kopumā 752 organizācijas izdotās mācību grāmatas, kuras līdz tam tika dalītas vienīgi krievu bēgļu skolās. Tāpat tika rādītas arī mācību filmas dažādām armijas speciālistu grupām, piemēram, 1922. gada 18. janvārī klubā Maskavas ielā aizsardzības resorā nodarbinātajām sievietēm un karavīru tuviniekiem tika demonstrēta bezmaksas mācību

filma par veneriskajām slimībām, ko papildināja kara ārsta priekšlasījums.

Sevišķi aktīva organizācija bija sporta jomā. Jau 1920. gada septembra sākumā tā dāvāja Latvijas Armijas sporta savienībai pirmo ziedojumu — 24 futbola un 6 beisbola bumbas, 6 pumpjus un tenisa piederumus. Organizācijas vadībā no 1921. gada janvāra sākuma bija īpašs sporta pārziņa amats, ko ieņēma Čikāgas sportists, ASV Virsnieku rezerves korpusa 2. leitnants R. Hansens, kurš pirms tam bija darbojies Rumānijā (tika izveidota īpaša YMCA «Fiziskās audzināšanas nodaļa jaunekļu attīstīšanai» Rīgā, Raiņa bulvārī 2). 1921. gada 17. janvārī ministru prezidents K. Ulmanis rakstā A. Lainsam izteica valdības prieku par R. Hansena ierašanos, atcerējās savus personiskos, Savienotajās Valstīs gūtos iespaidus par augsto sporta dzīves līmeni un izteica pārliecību, ka «fiziskajām nodarbībām skolās un armijā ir nenovērtējama nozīme nacionālajā attīstībā». Tāpat viņš izteica pārliecību, ka R. Hansena pieredze ļaus sasniegt augstus rezultātus arī Latvijā, un informēja par to,

Turpinājums 32. un 33. lpp.

Sākums 31. lpp.

ka Valsts kancelejai ir dots rīkojums nodibināt sporta instruktoram sakarus ar attiecīgajām armijas un skolu institūcijām.

R. Hansens ieradās Rīgā jau 1920. gada 28. decembrī un, aktīvi sadarbojoties ar Latvijas armijas Sporta savienības priekšsēdētāju kapteini Dāvidu Veisu, panāca, ka 1921. gada 5. februārī apsardzības ministrs izdeva rīkojumu par komisijas izveidošanu amerikāņu fiziskās attīstības metožu ieviešanai armijas apmācībā (tās sastāvā iekļāva Kara skolas priekšnieku pulkvedi Jāni Cepīti, pulkvežleitnantu Rūdolfu Klinsonu un Kara skolas vingrošanas pasniedzēju leitnantu Alfrēdu Lukstiņu). Komisija izstrādāja darbības plānu un 1921. gada 25. februārī ministrs izsludināja tā realizācijas sākumu.

1921. gada martā Hansenam kā tulkis tika piekomandēts Latvijas armijas kareivis V. Voits, un maijā R. Hansena un R. Klinsona organizētos sporta instruktoru sešu nedēļu kursus beidza 42 Latvijas armijas virsnieki. 14. jūlijā ASV militārais novērotājs Tomass Holidejs (*Hollyday*) rakstīja, ka R. Hansens augstu tos novērtējis no «fiziskā un garīgā viedokļa», atzīmējot, ka viņi ātri apguvuši «amerikāņu treniņa metodes». Kursu ietvaros tika apgūti vieglatlētikas pamati (skriešana — sprints, vidējās un garās distances, stafete, šķēršļu josla u.c.), soļošana, tāllēkšana un augstlēkšana, āmura, diska u.c. mešana, t.s. smagatlētika (bokss, grieķu-romiešu cīņa, svarcelšana, džudžitsu cīņa u.c.), ūdenssporti (ieskaitot slīcēju glābšanu un pirmās palīdzības sniegšanu), sporta spēles, higiēnas, pirmās palīdzības pamati, fiziskā izglītība, sporta laukumu izveides un spēļu organizācijas pamati u.c. Kursu noslēdza stingrs pārbaudījums.

R. Hansens Rīgā pilsētas domes ierādītajās vietās uzturēja četrus sporta spēļu laukumus (Suvorova ielā pretī Kara skolai, Maskavas priekšpilsētā Katoļu ielā un pie galvenā pasta ēkas kanālmalā, kā arī Mežaparkā), kuros brīvo laiku pavadīja gan bērni, gan pieaugušie. Turklāt vasarā YMCA ierīkoja sporta laukumu arī Rīgas jūrmalā un Kojusalas ielā. Ievērojamu palīdzību R. Hansenam no 1921. gada maija sniedza viņa asistents, tikko no Padomju Krievijas atbraukušais Aleksandrs Miezītis (1912. gada olimpiādes Stokholmā dalībnieks grieķu-romiešu cīņā Krievijas komandas sastāvā) un ūdenssporta speciālists H. Baumanis, kā arī Ž. Dzenis un vēl vairāki instruktori. Pēc ministru prezidenta K. Ulmaņa lūguma YMCA instruktori uzņēmās valdības namu apsargājošo karavīru apmācīšanu boksa un sporta spēlēs. R. Hansens publicēja presē rakstus par sporta nozīmi veselības uzturēšanā.

Seemeļu Amerikas Kristīgo Jaunekļu Saweenība pee Latvijas Kaŗaspehka.

TELEFONS Nr. 10-06.
TEL-ADR.: IM K A.

I. R. LINES, Wezakais. Sekretars.
A. SCHAFFHAUSER, Usnehmuma wa
RUDY C. HANSEN, Sporta Pahrsinis.

Rīgā, February 10th 1921
Skolas eelā Nr. 1.

To General Balodis,
Commander-in-Chief of the Latvian Army.

Dear Sir:-

For your information I have the honor to
enclose a brief summary of the work of my Association
with the Lettish Army for the month of January.

If at any time you have any suggestions
to make which will render our service more helpful
to the soldiers please let me have them.

I. R. Lines

Senior Secretary, Latvia.

IRL/HB

Savukārt 16. jūlijā T. Holidejs nosūtīja uz Vašingtonu fotogrāfijas no šo kursu nodarbībām.

Par ikdienišķu parādību armijā kļuva YMCA organizētās sporta spēles. Īpašu popularitāti ieguva futbols, volejbols un basketbols, kā arī hokejs ziemā. Pirmie publiskie amerikāņu sporta spēļu demonstrējumi latviešu karavīru izpildījumā notika 1921. gada 5. janvārī Rīgā, Esplanādē, izraisot skatītāju atsaucību. 1921. gada 31. jūlijā YMCA 1. futbola komanda, kas sastāvēja no karavīriem, piedalījās mačā ar Tallinas sporta kluba komandu Tallinā, bet septembrī YMCA Rēzeknes futbola komanda ieguva šīs pilsētas meistara nosaukumu.

1921. gada 3. oktobrī Dž. Somervils vērsās pie ASV komisijas vadītāja E. Janga, paziņojot par R. Hansena uzsāktu plašo fiziskās audzināšanas programmu iedzīvotājiem, kā arī iecerēto «speciālās fiziskās kultūras programmu» Rīgā esošajiem amerikāņiem. Tika skaidrots, ka nodarbības tajā tiks organizētas pēc ASV «biznesmeņu

ģimnāzijas klases» parauga, iekļaujot spēles (volejbolu u.c.), kurās var piedalīties jebkura vecuma personas, un savienojot tās ar grūtākām nodarbībām, piemēram, basketbolu un cīņas sportu tiem, kas to vēlēšies. Viņš skaidroja, ka nodarbībām noīrētas telpas labākajā vingrošanas zālē (Vingrotāju ielā), kurās tiek ierīkota siltā un aukstā duša. Nodarību laiks bija paredzēts divas reizes nedēļā no darba laika beigām 17.30 līdz 19.00, un maksa no cilvēka — 500 Latvijas rubļi mēnesī, pirmā nodarbība — 15. oktobrī (tas gan organizatoriski neizdevās). Komisijas sekretārs Dž. Čepmens-Holbruks 7. oktobrī atbildēja, ka pats E. Jangs piedalīsies nodarbībās un mudinās tā darīt arī citus komisijas darbiniekus. Jāatzīmē, ka YMCA pastāvēja arī labas darba attiecības ar ASV komisiju un tai regulāri tika sūtīti darbības pārskati, ko komisija nosūtīja tālāk Valsts departamentam uz Vašingtonu. Tādējādi no 1921. gada oktobra organizācija rīkoja arī vingrošanas stundas (divas reizes nedēļā) Rīgā strādājošajiem amerikāņiem.

Tieši Vingrotāju ielas zālē amerikāņi uzstādīja atvesto basketbola inventāru, un jaunā spēle ātri piesaistīja vietējās jaunatnes uzmanību. Tiesa, pastāv arī norādes uz to, ka jau pirms tam Latvijā pirmo reizi basketbolu demonstrējuši YMCA Rēzeknes nodaļas darbinieki vietējā garnizona karavīriem, kuriem iemācīti arī spēles pamatelementi, bet Rīgā, Vingrotāju ielas zālē uzstādītie grozi un R. Hansena aicinājumi apgūt jauno spēli sākotnēji uztverti atturīgi. Tomēr vēlāk stāvoklis mainījās.

1921. gada rudenī YMCA fiziskās audzināšanas nodaļa izstrādāja plašu nodarbību programmu. Sporta žurnālisti atzīst, ka līdz šim laikam Latvijā moderna sporta apmācība bija ieviesta vienīgi armijā, bet «skolas un citas mācību iestādes pa lielākai daļai rīkojās pēc metodēm, kas citās valstīs jau kopš gadiem atzītas par nederīgām». YMCA instruktori programmas ietvaros paredzēja iepazīstināt ar jaunajiem fiziskās audzināšanas pamatprincipiem. Programma paredzēja Vingrotāju ielas zālē organizēt četras grupas — skolēni un studenti no 12 gadu vecuma, ierēdņi un uzņēmēji neatkarīgi no vecuma, sportisti un atsevišķā laikā — fiziskās audzināšanas skolotāji, sporta veicinātāji, atlēti un «visi, kam rūp fiziskā audzināšana». Par amerikāņu līdzekļiem izīrētajā Vingrotāju ielas sporta zālē oktobrī tika ierīkotas aukstās un siltās dušas (prese atzīmēja, ka tādējādi tā kļuva «par vienīgo vingrošanas zāli Rīgā, kur vingrošana un mazgāšanās, nešķiramas lietas, varēja kopīgi baudīt»), bet nodarbības sākās novembrī. Turklāt jau oktobrī YMCA sporta instruktori palīdzēja organizēt fizisko audzināšanu Priekules lauksaimniecības skolā un Valsts tehnikumā Rīgā.

Katrā ziņā 1921. gada rudenī sporta žurnālists Kārlis Bone atzina, ka YMCA ir iespējas kļūt par pirmo patieso un populārāko sporta biedrību valstī, jo visas līdzšinējās organizācijas bijušas tikai sporta klubi: «Neskatoties uz to, ka «Y.M.C.A.» tikai divus gadus darbojas Latvijā, viņa ir populārākā no visām mūsu sporta biedrībām. Vēl mūsu sabiedrība ir maz informēta par to humāno darbu, kuru amerikāņi strādā mūsu tautas labā, izlietodami savus plašos piedzīvojumus un enerģiju. Šā darba svētība parādīsies pilnā mērā tikai pēc gadiem. Pieauguši zēni no zemākām sabiedrības aprindām vairs nemeklēs visādas «ballītes», aizmirsīs «Šerlok-Holmsu» literatūru un neskries uz kādu «interesantu» kino drāmu. Viņiem būs pašiem savs iemīļots sporta laukums, kur vakaros skriet; šeit viņi satiksies ar saviem kolēģiem — sportsmeniem, ar kuriem kopā pavadīs brīvo laiku. Ievērojot vēl to, ka sports ir netiešs, bet radikāls

līdzeklis pret alkohola pārmērībām. «Y.M.C.A.»-s darbību var uzskatīt kā latvju tautas veselības un morāles atjaunošanu. Šeit slēpjas sporta istā nozīme. Ir tiešām jābrīnās, cik vienaldzīgi mūsu sabiedrība paiet garām šai dārgai dāvanai, kuru amerikāņi pasniedz latviešu tautai. Liekas, ka mūsu tautas pareiza attīstība amerikāņiem stāv tuvāk nekā mums pašiem.» K. Bone arī informēja, ka Hansens nesen izteicies, ka YMCA darbība pēc amerikāņu aizbraukšanas netiks izbeigta, bet gan nodota pašiem latviešiem: «Tad «Y.M.C.A.» būs pirmā latviešu sporta biedrība, šī vārda pilnā nozīmē. Līdz šim mēs pazinām tikai sporta klubus.»

Minēto apliecināja arī organizācijas rīkotās Rīgas skolu sacensības, piemēram, 1922. gada 26. janvārī notika skolu sacensības slidskriešanā 5 reizes 500 metru stafetē, kurās YMCA dāvāto ceļojošo balvu ieguva 1. vidusskolas komanda. 1922. gada 14. februārī YMCA fiziskās audzināšanas nozare sasaucā savās telpās Tērbatas ielā 4 visu sporta biedrību pārstāvju un sporta darbinieku apspriedi par «racionālu fiziskās kultūras nostādīšanu un attīstīšanu Latvijā».

Tajā piedalījās apmēram 25 personas, kas pieņēma YMCA darbinieka V. Cekula iesniegtās rezolūcijas.

1922. gada martā YMCA fiziskās audzināšanas nozare organizēja Rīgas meistarsacīkstes boksā (lielākā daļa sportistu arī pārstāvēja tieši YMCA), bet 1922. gada jūnijā Latvijas labākā — YMCA 1. futbola komanda sekmīgi pārstāvēja valsti spēlēs Vācijā (Kēnigsbergā) un Somijā (Helsinkos) bet jūlijā — Igaunijā (Tallinā), 1922. gada vasarā YMCA Rīgā organizēja kursus vingrošanā, grieķu-romiešu cīņā, svaru celšanā, boksā utt.

1922. gada aprīlī R. Hansens slimības dēļ bija spiests atgriezties ASV. Pie Dž. Somervila ar lūgumiem panākt R. Hansena atgriešanos Latvijā augustā vērsās YMCA futbola, vieglatlētikas, smagatlētikas un vingrošanas sekcijas, kā arī Izglītības ministrijas Skolu departamenta pārstāvji, turklāt R. Hansena paveiktais bija raksturots izjustiem vārdiem. Lūgumam, kuram panākumu nebija, pievienojās arī R. Hansena pienākumu izpildītājs A. Miezītis.

Nobeigums nākamajā numurā.

Seemeļu Amerikas Kristīgo Jaunekļu Saweeniba

pee Latvijas Karaspehka.

TELEFONS Nr. 79-87, 10-06
TEL.-ADR.: IMKA.

I. R. LINES, Wezakaiss Sekretars.
A. SCHAFFHAUSER, General-Sekretars.
Rudy C. Hansen, Sporta Pahrēinis.

Rīgā, 1922.
Elisabetes eela Nr. 9a. Skolas eela # 1.

The following is a brief summary of the work of my Association with the Latvian Army for the month of December, 1920:—

1. Association Clubs at Daugawpils, Reschitza, Rosonowa, Moskauer Vorstadt, Riga and Skolas eela No. 1, Riga. The Association at Moskauer Vorstadt was on operation only 13 days; the other four for the entire month.

2. Total attendance - 38,680

3. Books loaned from library - 5,927

4. Letters written by soldiers - 8,317

5. Cinemas - 54

6. Four educational classes conducted.

7. Cups of cocoa served 27,148

8. " " coffee " 6,670

9. Number of cakes " 49,003

10. " " meals " 2,608

11. " " sandwiches served 6,984

12. Games such as billiards, chess, checkers and dominoes were very much used.

13. A gramophone with records is in each club, and a piano in four of the clubs.

I must make mention of the splendid conduct of the soldiers while using our Association. Only one case of misconduct has been reported to me, and that case was not serious. In a remarkable degree the soldiers have shown that they are orderly, courteous and well mannered.

NOTIKUŠAS PLAŠA MĒROGA STARPTAUTISKAS MILITĀRAS MĀCĪBAS

No šī gada 13. līdz 27. maijam Lietuvas ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā un teritoriālajos ūdeņos Baltijas jūrā Lietuvas Jūras spēku vadībā norisinājās gadskārtējās starptautiskās jūras spēku mācības «Open Spirit». Tajās kopumā piedalījās 19 kuģi no 14 valstīm — no ASV, Beļģijas, Dānijas, Kanādas Igaunijas, Francijas, Latvijas, Lietuvas, Lielbritānijas, Nīderlandes, Norvēģijas, Polijas, Vācijas un Zviedrijas. Mācību dalībnieki, tajā skaitā dažādu valstu niršanas speciālisti un atminētāji, veica no abiem pasaules kariem palikušo sprādzienbīstamo priekšmetu meklēšanu un iznīcināšanu. Kopumā Lietuva jau ir vadījusi un uzņēmusi sešas mācības «Open Spirit».

«Open Spirit» noslēguma pārgājiens 2013. gadā Lietuvas teritoriālajos ūdeņos.

Kopš 1997. gada mācības «Open Spirit» tiek organizētas katru gadu rotācijas kārtībā vienā no Baltijas valstīm, un šo mācību galvenais mērķis ir samazināt sprādzienbīstamo priekšmetu

STRAUJI PALIELINĀS MILITĀRO BUDŽETU

Lietuvas finanšu ministrs Rimants Šadžus paudis, ka 2017. gadā Lietuvas militāro budžetu būtu iespējams palielināt līdz 725 miljoniem eiro, tas ir par 150 miljoniem vairāk nekā 2016. gadā, sasniedzot 1,77% no iekšzemes kopprodukta. R. Šadžus norādījis, ka papildu līdzekļus varēs iegūt uz valsts pārvaldes izdevumu samazināšanas rēķina un precīzi skaitļi būs zināmi līdz ar jaunā gada budžeta apstiprināšanu Seimā.

Komentējot budžeta pieaugumu, aizsardzības ministrs Jozs Oleks uzsveris, ka papildu nauda tiks novirzīta gan karavīru ikdienas uzturēšanai, gan Bruņoto spēku modernizēšanai (ieskaitot jaunu pretgaisa un prettanku apbruņojumu un kājnieku kaujas mašīnas), gan arī militārās infrastruktūras uzlabošanai (modernizējot poligonus u.c.).

2016. gadā Lietuvas militārais budžets ir 575 miljoni eiro (1,48% no IKP). Lietuvas parlamentā pārstāvētās partijas paziņojušas par konceptuālu vienošanos sasniegt 2% līmeni līdz 2020. gadam, tomēr netiek izslēgta iespēja sasniegt 2% jau 2018. vai 2019. gadā.

Pēc J. Oleka teiktā, sasniegt 2% nebūs viegli, taču šis izdevumu apjoms aizsardzībai nav noteikts kā absolūtie griesti. Tuvākajā nākotnē izdevumi militārajām vajadzībām varot pārsniegt 2% no IKP — atkarībā no ģeopolitiskās situācijas attīstības un atbilstoši sabiedroto spēku vajadzībām Lietuvas teritorijā.

Tikmēr pēc Aizsardzības ministrijas pasūtījuma firmas RAI/T veikta Lietuvas iedzīvotāju aptauja liecina, ka gandrīz 67% respondentu atbalsta militārā budžeta pieaugumu līdz 2% no IKP. Pēc aptaujas aizsardzības ministrs J. Oleks paudis gandarījumu, ka pilsoņu vairākums

«V-22 Osprey» pārvieto HUMVEE.

skaitu Baltijas jūras kuģošanas maršrutos un zvejas rajonos. Eksperti lēš, ka Lietuvas teritoriālajos ūdeņos no abiem pasaules kariem joprojām varētu būt apslēptas 1600 jūras mīnas. Līdztekus drošības uzlabošanas pasākumiem «Open Spirit» dalībnieki pilnveido štābu un kuģu apkalpju sadarbību specifiskajās atmiņēšanas operācijās, izmantojot vienotu taktiku un plānošanas procedūras.

Vienlaikus ar «Open Spirit» — no 16. līdz 19. maijam — Igaunijā (Krievijas pierobežas rajonos) norisinājās plaša mēroga NATO mācības «Spring Storm», kurās piedalījās vairāk nekā 6000 karavīru no 10 alianses dalībvalstīm, tajā skaitā no ASV, Nīderlandes, Polijas, Lielbritānijas un Vācijas. Mācībās bija iesaistīta arī aviācija — iznīcinātāji bumbvedēji Su-22 (Polijas GS) un ASV Gaisa spēku iznīcinātāji F-15, militārā transporta lidmašīnas «CH-47 Chinook» un konvertoplāni «Bell V-22 Osprey».

Kontekstā ar «Open Spirit» norisi masu medijos tiek atkārtoti citēts Igaunijas premjerministra Tāvi Reivasa paziņojums, ka Igaunija centīsies panākt sabiedroto spēku pastāvīgu klātbūtni gan Igaunijā, gan kaimiņvalstīs. «Tādējādi tiktu raidīts nepārprotams signāls, ka ar NATO dalībvalstīm nevajadzētu naidoties, jo aliansē darbojas princips: «Viens par visiem, un visi par vienu.»»

apzinās aizsardzības budžeta pieauguma objektīvo nepieciešamību, tajā skaitā pildot kolektīvās aizsardzības saistības pret citām alianses dalībvalstīm. Vērtējot Lietuvas dalību NATO, aptaujā ir noskaidrots, ka 81% Lietuvas iedzīvotāju atzinīgi vērtē atrašanos alianses sastāvā. Turklāt 72% respondentu padoši atbalstu tam, ka Lietuvā būtu jāizvieto lielāks skaits alianses karavīru, militārās tehnikas un bruņojuma.

Parāde par godu Lietuvas BS 95. gadadienai.

NENOROBEŽOSIES NO NATO DROŠĪBAS PASĀKUMIEM UN TURPINĀS CIEŠU SADARBĪBU ES IETVAROS

Aprīļa beigās Zviedriju apmeklēja NATO Militārās komitejas priekšsēdētājs ģenerālis Petrs Pāvels, lai aktivizētu NATO dialogu un sadarbību ar Zviedriju reģionālās drošības uzlabošanai un esošo draudu neitralizēšanai. Tiekoties ar Zviedrijas aizsardzības ministru Pēteru Hultkvistu, ģenerālis P. Pāvels akcentēja Zviedrijas svarīgo lomu, sadarbībā ar NATO uzturot mieru un ekonomisko stabilitāti stratēģiski svarīgajā Baltijas jūras reģionā.

Ģenerālis augsti novērtēja līdzšinējo alianses un Zviedrijas sadarbību situācijas kontrolē un pretpasākumos hibridkara draudiem, kā arī aicināja plašāk sadarboties kopīgu militāro mācību rīkošanā reģionālās un starptautiskās drošības stiprināšanai. Kopš 1994. gada (pēc pievienošanās programmai «Partnership for Peace») Zviedrija ir aktīvi piedalījusies arī alianses vadītājās starptautiskajās operācijās un miera uzturēšanas misijās.

Maija vidū intervijā masu medijiem Zviedrijas aizsardzības ministrs P. Hultkvists vēlreiz apliecināja karalistes proaktīvo nostāju sadarbībai ar partnervalstīm Eiropas Savienības ietvaros un arī citām ziemeļu valstīm (Norvēģiju) jebkādas katastrofas vai uzbrukuma gadījumā. Apliecinot savu solidaritāti, P. Hultkvists norādīja: «Zviedrija nepaliks pasīva, ja ES dalībvalstīm vai Norvēģijai vajadzēs palīdzību, un mēs sagaidām, ka partneri rīkosies analoģiski.»

Atbildot uz žurnālistu jautājumiem, ministrs sacīja, ka turpinās sadarbības paplašināšanu ar saviem partneriem, jo īpaši ar Somiju. Transatlantiskās saites ir vissvarīgākās, un

Zviedrijas, Somijas un NATO karogu fotokolāža.

tāpēc ir aktualizēta rīcības plānošana krīzei, paplašinot kooperāciju ar Baltijas valstīm, Poliju, ES, NATO un ANO.

PLĀNO PIRKT JAUNUS IZNĪCINĀTĀJUS

«F-35 Lightning II».

Dānijas valdība nesen pieņēmusi lēmumu atbalstīt vismaz 27 jaunu ASV kompānijas «Lockheed Martin» ražoto iznīcinātāju «F-35 Lightning II» iegādi Karalisko gaisa spēku (KGS) modernizācijai. Karalisko bruņoto spēku komandieris armijas ģenerālis Pēters Kristensens norādīja, ka «F-35 Lightning II» daudzās izvērtēšanas pozīcijās ir apsteidzis konkurentus. Jauno iznīcinātāju pirkšana vēl jāakceptē parlamentā, iegūstot atbalstu vairākumu no 179 balsīm.

KGS sastāvā ir jānomaina novecojušie iznīcinātāji F-16AM/BM, jaunās tehnikas piegādi plānojot 2021.—2027. gadā. Viena jaunā iznīcinātāja cena ir vairāk nekā 100 miljoni dolāru, lai gan ASV apgalvo, ka sērijveida ražošanā jau no 2019. gada viena vienība nemaksās vairāk par 85 miljoniem dolāru. Tomēr nav izslēgts, ka Dānijas parlaments nobalsos par labu lētākiem konkursā pieteiktajiem iznīcinātājiem — «F/A-18E/F Super Hornet» un «Eurofighter Typhoon».

Dānija ir viena no astoņām valstīm, kas piedalījās «F-35 Lightning II» izstrādē. Ja pirkums gūs parlamenta atbalstu, Dānija kļūs par 11. valsti pasaulē, kuras Gaisa spēkiem būs «F-35 Lightning II». Ar šiem iznīcinātājiem jau operē ASV, Austrālija, Dienvidkoreja, Itālija, Izraēla, Japāna, Lielbritānija, Nīderlande, Norvēģija un Turcija. Piemēram, Lielbritānija šī gada 12. aprīlī saņēma pēdējo, ceturto, «F-35 Lightning II» (BK4), kas nav sērijveida ražojums. Pašu pirmo jauno iznīcinātāju (BK1) briti saņēma 2012. gadā. Lielbritānija jau ielāņojusi tuvākajos gados iegādāties pavisam 138 jaunus iznīcinātājus «F-35 Lightning II» dažādās modifikācijās no sērijveida ražošanas konveijeriem.

Aktivizējot iznīcinātāju parka modernizācijas programmu, kura tika aizsākta 2014. gadā, Somija izsūtījusi četriem pretendentiem (ASV — F-35, F/A-18E/F, F-16, F-15, Francijā — «Rafale», Lielbritānijā — «Eurofighter Typhoon», Zviedrijā — «JAS Gripen») priekšlikumus pieteikties

konkursā. Līdz 2016. gada septembrim tiks apkopoti un izanalizēti visi iesūtītie materiāli, kā arī pieņemts lēmums, kuras firmas visvairāk atbilst Gaisa spēku prasībām un varēs oficiāli startēt piegādes konkursā 2018. gadā.

Eksperti aprēķinājuši, ka jauno iznīcinātāju projekts Somijai var izmaksāt sešus miljardus eiro. Iegādes līgumus plānots slēgt 2021. gadā, lai iznīcinātāji tiktu piegādāti, sākot no 2025. gada. Tādējādi pakāpeniski tiks nomainīti 60 novecojušie iznīcinātāji «F/A-18C/D Hornet», kas iekļauti ierindā 1995.—2000. gadā. Pārējo Somijas Gaisa spēku floti veido tikai palīgaviācija, transporta un mācību lidmašīnas.

Somijas GS «Hornet», veicot degvielas uzpildi gaisā.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojusi majore Vizma Kalčeva.

Foto — www.hightech-edge.com; <https://www.lrp.lt>; <http://yle.fi>; www.wikipedia.org.

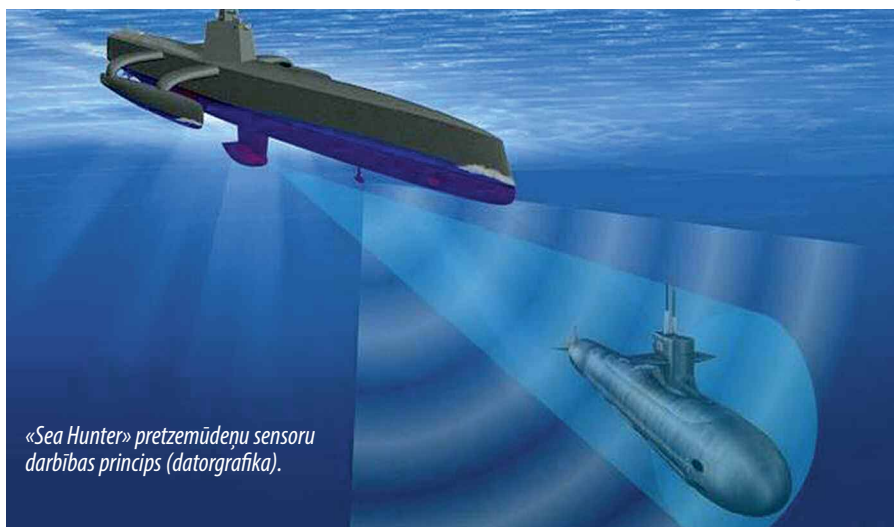

ŪDENĪ NOLAISTS

PASAULĒ LIELĀKAIS BEZPILOTA KUĢIS

ASV inženieri un konstruktori ir nodrošinājuši sev liderpozīcijas pasaulē daudzās jomās, tostarp bezpilota lielgabariņa kuģu būvē. Maija sākumā ASV jaunāko zinātnisko izstrādņu aģentūra DARPA (*Defense Advanced Research Projects Agency*) publiski paziņoja, ka sadarbībā ar aizsardzības rūpniecības firmu «Leidos» pabeigts darbs pie pasaulē lielākā bezpilota kuģa «Sea Hunter», kura oficiālais nosaukums ir ASW Continuous Trail Unmanned Vessel (ACTUV). «Sea Hunter» tika uzbūvēts ASV Oregonas štata piekrastē un ar speciālu baržu pārvests uz Sandjego piekrasti Kalifornijā. Turpmākos divus gadus sadarbībā ar ASV Jūras spēkiem ir ieplānoti plaši izmēģinājumi. To laikā «Sea Hunter» pakļausies visiem starptautiskajiem kuģošanas likumiem un noteikumiem, kas attiecināmi uz šādu gabarītu peldlīdzekļiem, jo pagaidām nav nekādu standartu vai instrukciju, kas regulētu tieši bezpilota kuģu navigāciju. Iespējams, pēc eksperimentu stadijas veiksmīga noslēguma tiks izstrādāti pirmie normatīvie dokumenti šādiem kuģiem. Izmēģinājumu laikā uz kuģa atradīsies zinātniskais personāls, kas tehnisko problēmu gadījumā nodrošinās kuģa manuālo vadību. Viena no neatrisinātām problēmām ir tā, ka «Sea Hunter» vēl nespēj atpazīt citu kuģu raidītos skaņas signālus — svilpi, gongu un zvanu. Pašreizējā tehniskajā izpildījumā «Sea Hunter» ir aprīkots ar modernākajām optiskajām sistēmām, kuru funkcija ir citu kuģu atpazīšana.

Jaunā kuģa projekta kopējās izmaksas līdz šim sasniegušas 120 miljonus dolāru, taču sērijveidā «Sea Hunter» tipa kuģu vienas vienības būve varētu maksāt ne vairāk par 20 miljoniem. Ja izmēģinājumi būs veiksmīgi, ASV Jūras spēkiem tiks uzbūvēta vesela flote ar šādiem bezpilota kuģiem. DARPA pārstāvis Džerids Adamss

«Sea Hunter» pretzemūdeņu sensoru darbības princips (datorgrafika).

uzsver, ka būtiskākais ieguvums no šādu kuģu integrēšanas jūras spēku operācijās un uzdevumos būs jūrnieku dzīvību saglabāšana, retāk sūtot pildīt uzdevumus ar reāliem draudiem dzīvībai.

«Sea Hunter» programmas vadītājs Skots Līflands informējis, ka pilnais kuģa ūdensizspazs ir 140 t (kopā ar 40 t dīzeļdegvielas), garums — 40 m. Kuģis aprīkots ar diviem dīzeļdzinējiem, kas nodrošina 27 mezglu (49,8 km/h) maksimālo ātrumu. Bez degvielas papildināšanas kuģis var pildīt 70 dienas ilgu uzdevumu, veicot vairākus tūkstošus jūras jūdžu. «Sea Hunter» ir ierindojams eskadras mīnukuģu kategorijā, kas paredzēti pretinieka zemūdeņu atklāšanai un iznīcināšanai, taču pagaidām tas netiks apgādāts ar bruņojumu.

Jauno kuģi būs iespējams izmantot ne tikai militārām vajadzībām, bet arī komerciālos projektos. Zinātnieki prognozē, ka «Sea Hunter» veiksmīgie izmēģinājumi varētu ļoti drīz pavērt ceļu kravas kuģu izstrādei bez apkalpēm, nodrošinot lētākus pārvadājumus pa jūras ceļiem visā pasaulē. Gan Eiropas, gan Āzijas valstis

varētu ievērojami ekonomēt ekspluatācijas izdevumus, sākot izmantot bezpilota kravas kuģus. Tomēr skeptiķi šaubās, vai būs iespējams tik drīz radīt robotizētus kuģus, kuri droši un bez riska strādās tālu no sauszemes. Arī jūras navigācijas ekspertu paūz piesardzīgu optimismu attiecībā uz tādu jūras robotu izstrādi, kuri līdzīgi cilvēkam spētu novērtēt dažādās draudu situācijas jūrā un adekvāti apstākļiem ātri rīkoties.

Iepriekšējos gados ASV Jūras spēki un militārās jomas zinātnieki ir sadarbojušies dažādos projektos un eksperimentējuši ar visdažādākajām bezpilota sistēmām — sākot ar bezpilota helikopteriem līdz distances vadības mazgabariņa laivām, kas tiek palaistas no lieliem kuģiem. Pentagona budžets līdz 2020. gadam paredz būtiskas investīcijas lielgabariņa bezpilota peldlīdzekļu izstrādē. To skaitā 600 miljoni dolāru tiks ieguldīti, lai finansētu zemūdens bezpilota peldlīdzekļa izstrādi personāla transportēšanai.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavoja
majore Vizma Kalčeva.

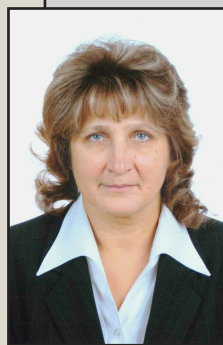
Foto — www.darpa.mil; www.telegraph.co.uk.

«Sea Hunter» eksperimentālais prototips.

Aiz tevis dzīvība un gaisma paliek,
Un atmiņas kā krāšņs zieds.
(J. Silazars)

Irēna Poriete
(17.10.1963.—19.04.2016.)

Šā gada 19. aprīlī mūžībā aizgājusi mūsu kolēģe Irēna Poriete, Zemessardzes 19. nodrošinājuma bataljona vecākā māsa, savas jomas profesionāle. Bataljona vecākās māsas pienākumus viņa pildīja kopš 2007. gada, bet 2008. gadā uzsāka arī Zemessardzes dienestu. Līdztekus strādāja Neatliekamās medicīnas palīdzības dienestā kā ārsta palīdzē. Medicīna bija viņas mūža aicinājums. Neno-gurstoša ieinteresētība, profesionalitāte, nesavtīgs atbalsts, uzmundrinājums, ja nepieciešams, arī tiešs situācijas izklāsts. Tāda bija Irēna, pildot dienesta un darba pienākumus, un tāda viņa paliks mūsu atmiņās, mūsu sirdīs.

Krāslavas jaunsargu vienības instruktors zemessargs

Dzintars Patmalnieks

(05.01.1975.—24.04.2016.)

308. Krāslavas jaunsargu vienības jaunsargu instruktors zemessargs Dzintars dzimis 1975. gada 5. janvārī. Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrā (tagad Jaunsardzes un informācijas centrs) darbu uzsācis 2011. gada 12. janvārī. Vādīja jaunsargu apmācību Krāslavas pilsētas skolās un Robežnieku pamatskolā. Līdztekus darbam Dzintars studēja Daugavpils universitātē bakalaura studiju programmā «Skolotājs». Padziļināti apguva tūrisma un pirmās palīdzības sniegšanu un pēc tam savas zināšanas nodeva jaunsargiem.

Kolēģu un jaunsargu vidū vienmēr paliks atmiņā smaidīgs, pozitīvi noskaņots, optimisma un apņēmības pilns. Mums visiem pietrūks viņa gaišā smaids un labsirdīgā humora.

Kristaps Krakope

(08.08.1995.—24.04.2016.)

No 2014. gada līdz 2016. gadam zemessargs K. Krakope dienēja ZS 27. kājnieku bataljona Štāba un apgādes rotas Sakaru vadā, pildot sakarnieka pienākumus.

Dienesta biedri Kristapu raksturoja kā jautru, atsaucīgu un optimistisku biedru, uz kuru vienmēr varēja paļauties. Kristaps regulāri piedalījās apmācībās ar lielu entuziasmu un atdevi. Pēc sakarnieka amata pienākumu apgušanas regulāri piedalījās gan ZS 27. KB, gan 3. ZSN organizētajās sakarnieku apmācībās kā instruktors. Kristaps mūsu atmiņā paliks ar savu dzīvesprieku un izpalīdzību.

Ingmars Bergmans

LAULĪBAS DZĪVES AINAS

DAILES TEĀTRIS

Pasaka par laulības
dzīvi 2 daļās

PIRMIZRĀDE 2016. gada 20. maijā

LOMĀS: Juris Žagars, Ilze Kuzule-Skrastiņa, Ģirts Kesteris, Kristīne Nevarauska, Rēzija Kalniņa, Ieva Segliņa, Kaspars Zāle, Mirdza Martinsone, Anete Krasovska, Ieva Florence, Niklāvs Kurpnieks, Pauls Iklāvs, Anna Jansone vai Elizabete Lūtze Cukanova

Režisors - Regnārs Vaivars

Scenogrāfs - Reinis Suhanovs

Kostīmu māksliniece - Liene Dobrāja

Horeogrāfe - Renāte Kerda (*Renate Keerd, Igaunija*)

Gaismu mākslinieks - Harijs Zālītis

Lugas iestudējums ir saskaņots ar „Jozef Weinberger Limited” (Londona) Ingmara Bergmana fonda vārdā
(www.ingmarbergman.se).

WWW.FACEBOOK.COM/ZURNALSTEVIJASSARGS
WWW.SARGS.LV

